

Onderzoek vuurwerkrap Enschede

Onderzoek naar de milieubelasting en de gezondheidsrisico's
tijdens en na de vuurwerkrap op 13 mei 2000 te Enschede

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Inspectie Milieuhygiëne

Drs. H.C. van Doorn (Documa gmt B.V).

januari 2001

Inhoudsopgave

---

o	Samenvatting	5
1	Inleiding	6
	1.1 Doelstelling	6
	1.2 Wijze van onderzoek	6
	1.3 Opbouw van het hoofdstuk:	6
2	De meet -, registratie -, en evaluatieactiviteiten tijdens en na de ramp	8
	2.1 De eerste paar uur	8
	2.2 De onderzoeken/metingen naar milieubelasting en gezondheidsrisico's	8
	2.2.1 De organisatie van de onderzoeken/metingen	8
	2.2.2 Wie hebben er wat, wanneer gemeten?	9
	2.2.3 Met betrekking tot omgevingsmetingen:	9
	2.2.4 Met betrekking tot gezondheidsonderzoek:	10
	2.2.5 De onderlinge communicatie	10
	2.2.6 Wat waren de meetresultaten?	10
	2.2.7 De omgevingsmetingen	11
	2.2.7.1 Anorganische gasvormige verbindingen	11
	2.2.7.2 Organische verbindingen	11
	2.2.7.3 Stof en zware metalen in de lucht	11
	2.2.7.4 Zware metalen	12
	2.2.7.5 Dioxines	12
	2.2.7.6 Asbest	12
	2.2.7.7 Radioactieve stoffen/bronnen	13
	2.2.7.8 Stoffen in bloed en urine	13
	2.2.7.9 Geestelijke gezondheid van de getroffen en betrokkenen	13
	2.3 Adviezen en maatregelen	14
	2.3.1 Acute veiligheid	14
	2.3.1.1 Hulpverleners	14
	2.3.1.2 Afgrenzing terrein	14
	2.3.1.3 Omgang met asbest	14
	2.3.1.4 Voorlichting aan betrokkenen	15
	2.3.2 Algemene milieuzorg	15
	2.3.2.1 Afvoeren puin	15
	2.3.2.2 Afvoer bluswater	15
	2.3.2.3 Drinkwatervoorziening	15
	2.3.2.4 Volksgezondheid	16
	2.3.2.5 Ontsmetten	16
	2.3.2.6 Opheffen inwerking zijnde rampenplan	16
3	Conclusies	17
4	Eindconclusie	18
5	Aanbevelingen	19
	Eindnoten	20

Bijlage 1	<i>Deelreconstructie cluster 7 Voorkomen besmetting</i>	21
Bijlage 2	<i>Lijst met gebruikte afkortingen in rapport 'Omgang met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico'sa tijdens en na de vuurwerkramp te Enschede'</i>	71
Bijlage 3	<i>Lijst geraadpleegde documenten</i>	72

o Samenvatting

In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp Enschede. Hierbij worden m.n. de activiteiten beschreven, die door of onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Milieuhygiëne zijn verricht. Ook wordt aangegeven welke activiteiten onder leiding van het rampenteam Enschede aan milieuzorg en beperking van de gezondheidsrisico's zijn uitgevoerd.

De brandweer heeft direct na de ramp metingen uitgevoerd en is nog dezelfde avond door de Milieu Ongevallen Dienst van het RIVM ondersteund door de inzet van een meetwagen. Deze meetwagen is in staat heel nauwkeurig stoffen te meten. Vanaf zondag 14 mei heeft de Hoofdinspecteur Milieuhygiëne de asbestdeskundige van TNO/MEP ingehuurd voor het coördineren van alle omgevingsmetingen. Veel onderzoeksinstellingen hebben metingen verricht naar het vrijkomen van gevaarlijke stoffen. Het rapport beschrijft de onderzoeks-resultaten en de door de experts geadviseerde en door de rampenstaf genomen beschermings-maatregelen.

Uit de meetresultaten is het volgende naar voren gekomen:

- geen overschrijding van de waarde voor Toegestane Dagelijkse Inname voor humane blootstelling van de onderzochte elementen (zware metalen);
- asbestconcentraties zijn gevonden die beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven;
- geen toxicologisch relevante verontreiniging van gras/veevoeder;
- geringe depositie van de gemeten elementen (zware metalen), doordat deze door de regen is weggespoeld en de depositierestanten in de bodem een geringe bijdrage aan achtergrondconcentratie opleveren;
- Uit het twee à drie weken later afgenomen gezondheidsonderzoek bij getroffen en hulpverleners is gebleken dat er bij het onderzoek van bloed- en urinemonsters geen consistente verhoging is gevonden van stoffen. Wel is gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffen ernstig is belast.

Beschermingsmaatregelen zijn genomen voor het gecontroleerd afvoeren van het bluswater, het gecontroleerd afvoeren van asbesthoudende materialen, het gelasten van het gebruik-maken van persoonlijke beschermingsmiddelen bij het uitvoeren van werkzaamheden op het rampterrein. De hulpverleners en bevolking zijn voortdurend door de rampenstaf via persbriefings, interne memo's en voorlichtingsberichten op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de metingen en de in acht te nemen beschermingsmaatregelen.

Conclusies

Gezien de meetresultaten naar vrijgekomen stoffen is het aannemelijk dat de volksgezondheid en het milieu (afgezien van de directe gevolgen van de ramp) niet extra zijn belast. Het optreden van de overheid is adequaat geweest met betrekking tot het voorkomen van extra milieubelasting en het beperken van gezondheidsrisico's voor bevolking en hulpverleners. Voor de mate waarin de door de arbeidsinspectie gestelde beschermingsmaatregelen ook zijn opgevolgd, wordt verwezen naar het rapport van de Arbeidsinspectie.

1 Inleiding

In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp. Hierbij worden m.n. de activiteiten beschreven, die door of onder verantwoordelijkheid van de Inspectie Milieuhygiëne zijn verricht. Ook wordt aangegeven welke activiteiten onder leiding van het rampenteam Enschede aan milieuzorg en beperking van de gezondheidsrisico's zijn uitgevoerd. Daar waar van belang wordt aangegeven hoe er is samengewerkt met de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Arbeidsinspectie.

1.1 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek naar de activiteiten met betrekking tot de milieuzorg luidt: *'De reconstructie en evaluatie van (het proces van omgaan met) de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en direct na de vuurwerkramp'*.

De algemene doelstelling is gesplitst in:

- 1 de reconstructie van de meet-, registratie- en evaluatie-activiteiten tijdens en na de ramp.
Het gaat hier in het bijzonder om:
  - welke metingen zijn verricht en
  - welke meetresultaten zijn gevonden;
- 2 de reconstructie van het proces van adviseren m.b.t gezondheidszorg voor de bevolking, bezoekers en hulpverleners. Het gaat hier in het bijzonder om welke adviezen zijn gegeven m.b.t.:
  - het ontsmetten van de bevolking en hulpverleners
  - het ontsmetten van voertuigen
  - het ontsmetten van de infrastructuur
  - het voorkomen van gezondheidsrisico's bij de hulpverleners, bezoekers en bevolking;
- 3 de reconstructie van het proces van algemene milieuzorg. Het gaat hier in het bijzonder om welke activiteiten uitgevoerd en adviezen gegeven zijn m.b.t.:
  - bescherming van bodem, drinkwater, oppervlakte water en lucht;
- 4 de analyse en beoordeling van de uitgevoerde milieu – en volksgezondheidszorgactiviteiten.

1.2 Wijze van onderzoek

Allereerst is een reconstructie van de milieuzorg gerelateerde activiteiten opgesteld aan de hand van dossieronderzoek. Deze reconstructie is in de eerste fase van het onderzoek vastgelegd in de reconstructiematrix (zie bijlage 1). In de tweede fase zijn de verzamelde gegevens geanalyseerd en samengevat en vastgelegd in dit hoofdstuk. Daar waar lacunes of onzekerheden bestonden met betrekking tot de verrichte activiteiten, zijn betrokkenen door de onderzoeker om nadere informatie gevraagd. Vervolgens zijn conclusies getrokken. De concept tekst is aan de direct betrokkenen voorgelegd voor commentaar. Dit commentaar is in de laatste fase van het onderzoek verwerkt.

1.3 Opbouw van het hoofdstuk

Het hoofdstuk begint met een korte beschrijving van de eerste paar uur van activiteiten uitgevoerd door medewerkers van de Inspectie Milieuhygiëne. Daarna volgt de beschrijving van de milieuzorggerelateerde onderzoeken met de door haar gerapporteerde resultaten. Vervolgens wordt aangegeven hoe de overige milieuaspecten en volksgezondheidsaspecten zijn behandeld

tijdens en direct na de ramp. Het hoofdstuk eindigt met het trekken van een aantal conclusies. In de tekst staan tussen haakjes nummers vermeld (5.^{nr}). Deze nummers verwijzen naar de nummers van de documenten waar de betreffende informatie in verwoord staat. Zie hiervoor de lijst met geraadpleegde documenten.

2 De meet -, registratie -, en evaluatieactiviteiten tijdens en na de ramp

2.1 De eerste paar uur

De eerste melding over de ramp in Enschede komt op rijksniveau op zaterdag 13 mei om 16.50 uur binnen via het ministerie van VWS bij de Dienst Doend Ambtenaar (DDA) van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM. Deze medewerker was op dat moment nog bezig met de coördinatie van de meetactiviteiten bij de brand in de chemische opslagplaats ATF in Drachten. Na overleg met het hoofd van de afdeling Crisismanagement en de Hoofdinspecteur Milieuhygiëne wordt besloten de meetwagen van het RIVM van Drachten naar Enschede te dirigeren. De plaatsvervangend Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne Oost wordt door de Hoofdinspecteur Milieuhygiëne verzocht onmiddellijk het rampenteam te assisteren, dat in het Regionaal Coördinatie Centrum in Hengelo is gevestigd.

De Dienst Doend Ambtenaar (DDA), van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM, geeft in zijn Consignatierapport van 13 mei 2000 (5.²) op de door hem zelf geformuleerde kernvraag: 'Zijn er bij de ontploffing en de daarop volgende brand gevaarlijke stoffen vrijgekomen die om bijzondere maatregelen vragen?', het antwoord 'dat er weliswaar stoffen zijn vrijgekomen, maar dat door de explosie en de daarop volgende brand er een zodanige spreiding heeft plaatsgevonden dat er geen sprake is van gevaar voor de volksgezondheid.' Hij geeft deze eerste inschatting diezelfde avond door aan het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo. Bij navraag hoe hij aan deze voorlopige inschatting kwam, gaf hij aan dat hij bij vele deskundigen telefonisch informatie had ingewonnen over de toestand ter plaatse en over de mogelijke gevolgen van de ramp. Zo kreeg hij van een medewerker van het NVIC van het RIVM o.a. te horen dat er bij huisartsen en ziekenhuizen wel veel slachtoffers onder behandeling waren genomen, maar geen van de patiënten waren acute blootstelling-slachtoffers. Van een deskundige Externe Veiligheid van het RIVM kreeg hij te horen dat de inversielaag erg hoog lag en dat daardoor de ontstane gevaarlijke stoffen sterk verspreid zouden worden. Ook de kenmerken van de rookpluim gaven deskundigen indicaties over de mate waarin gevaarlijke stoffen zouden zijn gevormd en hoe deze zouden zijn verspreid. De plaatsvervangend Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne is vanaf 20.00 uur tot 01.30 uur bezig geweest met het in kaart brengen van het milieuvergunningverleningsproces en het toezicht daarop (5.⁷). Daarnaast is er additioneel advies gegeven in het milieuteam van het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo met betrekking tot luchtmetingen van het RIVM en de resultaten daarvan, veegmonsters, bluswaterproblematiek, aanwezigheid van andere kwetsbare objecten in de directe omgeving (Grolsch/ammoniak-koelinstallatie). Dit milieuteam heeft op 14 mei om 01.30 uur haar activiteiten beëindigd, omdat er geen acute milieuproblemen waren. Het team bleef wel als zodanig bereikbaar/stand-by.

2.2 De onderzoeken/metingen naar milieubelasting en gezondheidsrisico's

Het doel van de metingen was het in kaart brengen van de blootstelling van omwonenden en hulpverleners aan stoffen die vrijkwamen bij de ramp. Dit met het oog op het zo nodig en mogelijk nemen van maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid en het milieu.

2.2.1 De organisatie van de onderzoeken/metingen

De brandweer Twente heeft als eerst aangewezen de leiding op zich genomen voor het organiseren en uitvoeren van metingen naar vrijgekomen stoffen in de directe omgeving. De brandweer kreeg al snel assistentie van het RIVM/MOD. De bemanning van de meetwagen van het RIVM/MOD is, na zich om half 8 's avonds (13 mei) gemeld te hebben bij het RCC te Hengelo,

nog dezelfde avond tussen 22.00 uur en 24.00 uur begonnen met het nemen van lucht - en veegmonsters op 300 meter afstand benedenwinds van de ramplocatie. Deze metingen zijn op 14 mei voortgezet. SGS Ecocare is op verzoek van de brandweer vanaf 14 mei door VROM ingehuurd voor het meten van asbest. TNO/MEP is door het ministerie van VROM ingehuurd om de asbestmetingen te coördineren op en in de nabijheid van het rampterrein, mede namens het RIVM. Op 16 mei zijn de taken betreffende de organisatie en coördinatie van de metingen overgenomen door een Regionaal Coördinatieteam Gevaarlijke Stoffen, als adviesgroep ten dienste van de rampenstaf Enschede (5.¹³). Dit team bestond uit afgevaardigden van het RIVM/TNO, de arbeidsinspectie, de gemeentelijke milieudienst en de regionale brandweer en werd gecoördineerd door de projectleider van TNO/MEP. 's Avonds is dit team na rapportage van haar bevindingen weer opgeheven. De coördinatie van de asbestmetingen is op 20 mei van TNO/MEP overgegaan naar de gemeente Enschede (5.⁴¹).

2.2.2 Wie hebben er wat, wanneer gemeten?

Er zijn meerdere organisaties actief geweest in het kader van het meten van stoffen in en rondom het rampterrein. We kunnen een onderscheid maken in omgevingsmetingen en gezondheidsmetingen.

2.2.3 Met betrekking tot omgevingsmetingen

- *De Regionale Brandweer Regio Twente* heeft op de dag van de ramp metingen verricht met behulp van Drägerbuizen op koolmonoxide, stikstofoxiden en zwaveldioxide. Met DTA-teams (deskundig toezichthouder asbest) heeft de brandweer Twente benedenwinds van de ramplocatie visuele inspecties uitgevoerd. Hierbij werd m.n. gekeken naar asbesthoudend materiaal (5.²²).
- *Chemisch Advies van de Brandweer Amsterdam* heeft op 14 mei in de binnenring met een meetwagen voorzien van polarisatiemicroscopen een aantal materiaalmonsters op asbest onderzocht (5.²⁶).
- *Het RIVM/MOD*, ingeschakeld door VROM, heeft metingen verricht op 13, 14, 16, 18 en 25 mei. Bij deze metingen zijn luchtstoffilters bemonsterd en zijn veegmonsters en grasmonsters genomen. De monsters zijn geanalyseerd op het gehalte aan elementen (zware metalen). Ook is een aantal luchtstoffilters geanalyseerd op aanwezigheid van stofgebonden organische verbindingen, waaronder dioxinen (5.²²; 5.²⁶).
- *TNO/MEP* is vanaf 14 mei tot en met 20 mei ingeschakeld door VROM en heeft stof - en luchtmonsters geanalyseerd op asbest en indicatief op zware metalen en heeft zorggedragen voor coördinatie van alle metingen ter plaatse (5.²⁶; 5.⁴¹).
- *Ascor Analyse* is op 14 mei door VROM ingeschakeld om extra onderzoekscapaciteit te kunnen inzetten voor het nemen en analyseren van lucht - en stofmonsters. (5.²⁶).
- *SGS Ecocare* is op 14 mei op verzoek van de brandweer door VROM ingeschakeld voor onderzoek naar asbest (tot 22 mei).
- *Search B.V.* is op 22 mei door de gemeente Enschede ingeschakeld en heeft vanaf dat moment het asbestonderzoek uitgevoerd in het kader van het ruimen en saneren van het rampgebied (5.²⁴). Vanaf 22 mei heeft SGS Ecocare de opdracht van VROM gekregen enkele luchtmonsters te nemen als second opinion op de metingen van Search B.V. (5.²⁴).
- *Inspectie Milieuhygiëne Zuid - West* heeft onderzoek gedaan naar mogelijke betrokkenheid van radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp (5.²⁰).

De meetresultaten van het RIVM en TNO onderzoeken werden zodra deze beschikbaar kwamen, ter beschikking gesteld aan het RCC te Hengelo en na opheffing van het RCC op 24 mei, aan de gemeentelijk rampenstaf Enschede. Daarnaast zijn de meetresultaten verspreid naar de afdeling crisismanagement van het ministerie van VROM, de provincie, de departementen van Volksgezondheid, Sociale Zaken, Defensie en Binnenlandse Zaken (5.²⁶).

De opdrachtverlening van SGS Ecocare en Ascor Analyse is vanaf 17 mei (15:00 uur) overgegaan naar de gemeente Enschede. De begeleiding door TNO bleef in opdracht van VROM gehandhaafd tot 20 mei (5.¹⁸; 5.²⁶).

2.2.4 Met betrekking tot gezondheidsonderzoek

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft ten behoeve van de inrichting van de nazorgfase de volgende onderzoeken geïnitieerd.

- 1 Onderzoek naar stoffen in bloed en urine in het kader van de gezondheidsmonitoring door het RIVM, de afdelingen Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum, Laboratorium voor Blootstellingsonderzoek en Milieu-epidemiologie en Laboratorium voor Anorganisch-Analytische Chemie in samenwerking met Academisch Medisch Centrum Amsterdam/De Meern (5.³⁰),
- 2 Grootschalig onderzoek naar de (geestelijke) gezondheid van de getroffen en betrokkenen van de vuurwerkramp door het Academisch Medisch Centrum Amsterdam/De Meern: Instituut voor Psychotrauma (5.³¹).

2.2.5 De onderlinge communicatie

In het cluster dat verantwoordelijk is voor de milieuzorg en de bescherming van de volksgezondheid zijn vele organisaties actief geweest. Zo zijn naast bovengenoemde onderzoeksinstellingen de volgende actoren te noemen: de Arbeidsinspectie (ten behoeve van de bescherming van de hulpverleners), de GGD (de Medisch Leider Ramp Terrein Medisch/Milieukundige), de rampenstaf Enschede, de Bouw - en Milieudienst gemeente Enschede, het Regionaal Coördinatie Centrum, de afdeling Communicatie van de gemeente Enschede, het ministerie van VROM, het ministerie van VWS.

In de acute fase van de ramp is de bevellijn eenduidig. De commandant van de brandweer is de baas. Hij is gewend binnen korte tijd beslissingen te nemen en hij neemt deze ook. Naarmate de rampbestrijding in volgende fasen belandt, komen er verschillen van belangen tussen de verschillende organisaties naar boven. Met betrekking tot de coördinatie van de milieuonderzoeken en het terugkoppelen van de onderzoeksresultaten en de hieraan te koppelen maatregelen is de projectleider van TNO/MEP door VROM aangesteld. Hij meldt (5.¹³) dat de samenwerking met alle organisaties goed is verlopen, met de begrijpelijke aanloopproblemen. Hij gaf de beschikbare meetresultaten en resultaten van asbestverkenningen direct door aan de rampenstaf. Daar bleek de informatie soms langer dan verwacht te blijven liggen. Daardoor was de stand van zaken van de ramp niet altijd op het zelfde moment op iedere plek bekend. De Medisch Milieukundige bleek niet altijd de beschikking te hebben gekregen van de laatste meetresultaten. Naar mate de tijd voortschreed werd de uitwisseling van informatie steeds beter.

Soms was het niet geheel helder wie nu waarvoor verantwoordelijk was. Hierdoor ontstonden misverstanden of divergentie van opvattingen. Door de hectiek van de eerste dagen, bleek nog al eens dat de participanten, in de loop van een periode van enkele uren, uiteen gingen lopen in met elkaar overeengekomen acties. Door zoveel als mogelijk in onderling overleg te opereren zijn vereiste meet - en monitor -activiteiten en beschermingsmaatregelen (eventueel met flinke discussies) op elkaar afgestemd.

2.2.6 Wat waren de meetresultaten?

De meetresultaten zijn vastgelegd in vele tussenrapportages (zie bijlage 1 reconstructie-matrix). De eerste mondelinge inschattingen werden door de Dienst Doend Ambtenaar van de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM al op de avond van de ramp afgegeven aan het Regionaal Coördinatie Centrum te Hengelo (5.²). De eerste schriftelijke rapportage van het RIVM/MOD was op zondag 14 mei (5.¹; 5.⁸; 5.³³) inzake de uitkomsten van een visuele inspectie naar asbest en op maandag 15 mei inzake de resultaten van de lucht - en veegmonsters, genomen op de avond van 13 mei (5.¹²).

Op deze plaats is het zinvol een korte samenvatting van de gerapporteerde meetresultaten weer te geven. Voor de gedetailleerde onderzoeksresultaten wordt naar de meetrapporten zelf verwezen.

2.2.7 De omgevingsmetingen

2.2.7.1 Anorganische gasvormige verbindingen

Het RIVM heeft direct zodra de resultaten van metingen bekend waren deze doorgegeven aan het RCC en aan VROM. In haar eerste geïntegreerde schriftelijke rapportage op 22 mei (5.²²) meldt het RIVM dat er metingen van deeltjesvormige en van gasvormige stoffen in de lucht op verschillende plaatsen zijn uitgevoerd, zo dicht mogelijk bij de ramp en zoveel mogelijk in het gebied van de rookpluim. Op 13 mei aan de rand van de zogenaamde 'binnenring'. Op 14, 16 en 18 mei zijn aanvullende metingen gedaan respectievelijk aan de rand van en in de binnenring. Van de anorganische gasvormige verbindingen werd op 13 mei alleen koolmonoxide waargenomen in een gehalte boven de detectiegrens (van 1 ppm) met een concentratie van 10 ppm. Een aantal andere gevaarlijke gassen dat bij brand kan vrijkomen, zoals blauwzuur, zoutzuur, ammoniak en stikstofoxiden werd niet aangetoond boven de detectiegrens van 1 ppm.

2.2.7.2 Organische verbindingen

Het RIVM meldt op 22 mei (5.²²) dat de meting van organische componenten op 13 mei heeft aangetoond dat de concentraties van deze componenten op het achtergrond niveau lagen. Op 16 mei zijn er monsters genomen met behulp van koolbuizen en zgn. personal samplers. De resultaten laten zien dat er licht verhoogde concentraties voorkwamen onder andere van benzeen, toluen, ethylbenzeen, styreen en hexaan. Alleen voor benzeen kwam de concentratie in de buurt van de toelaatbare concentratie in lucht (TCL), een concentratie die bij levenslange blootstelling geen effecten veroorzaakt bij de bevolking. Voor de andere verbindingen is er geen sprake van overschrijding van deze lange termijnwaarden. Dat betekent automatisch dat deze waarden (ver) beneden de toegelaten waarden voor werknemers liggen, de zgn. MAC-waarden, (maximaal aanvaarde concentraties). Voor de detailbespreking van deze resultaten wordt verwezen naar het rapport zelf (5.²², p.6-10).

2.2.7.3 Stof en zware metalen in de lucht

Metingen van het stof in de lucht gaven volgens de rapportage van het RIVM van 22 mei (5.²²) het volgende beeld. De concentratie fijn stof was op 13 mei verhoogd tot boven de daggemiddelde grenswaarde voor de bevolking. Ook op volgende meetdagen bleek het fijn stof gehalte verhoogd. Op 18 mei bleek de concentratie door de gewijzigde weersomstandigheden (regen) lager dan op de voorgaande dagen. Van vele elementen werden concentraties boven de achtergrondwaarde gevonden. Alleen voor cadmium (op 13 mei), voor barium (op 14 en 16 mei) en voor lood (op 13, 14 en 16 mei) werden lange termijn blootstellingsnormen voor de bevolking overschreden. Voor alle elementen geldt, dat de concentraties in de loop van de tijd zijn afgenomen. De metingen hebben plaatsgehad zo dicht mogelijk bij het rampgebied, terwijl de omwonenden zich het grootste deel van de tijd op veel grotere afstand bevonden. Dit betekent dat omwonenden vrijwel zeker niet zijn blootgesteld aan waarden boven de toegestane lange termijn blootstellingsnormen. Voor de blootstelling van werknemers in het rampgebied geldt dat zowel voor fijn stof als voor de elementen, de gemeten waarden ruim onder de MAC-waarden (maximaal aanvaarde concentraties) liggen.

2.2.7.4 Zware metalen

Het RIVM-onderzoek naar de verspreiding en depositie van de verontreiniging van zware metalen en de daarmee samenhangende mogelijke contaminatie van gewassen, geeft de volgende resultaten (5.²⁸).

Op 14, 16 en 25 mei zijn gras - en veegmonsters genomen in de directe en wijdere omgeving van het rampgebied. In het gebied benedenwinds van de ramplocatie is meetbare depositie van een aantal elementen en zware metalen geconstateerd. Toetsing aan de normen/ advieswaarden voor veevoeder geeft aan dat alleen voor barium de veevoedernorm van 20 mg/kg droge stof zowel in het gebied tot 1 km als in het gebied tot 2,5 km is overschreden. Echter deze veevoedernorm heeft betrekking op wateroplosbare bariumverbindingen. Het barium dat bij de brand is vrijgekomen zal grotendeels bestaan uit onoplosbare bariumverbindingen, die toxicologisch niet relevant zijn. Toetsing van de mogelijke blootstelling aan de waarden voor de Toelaatbare Dagelijkse Inname (TDI-waarden) voor humane blootstelling geeft aan dat voor geen van de elementen overschrijding is te verwachten. Blijkens het onderzoek op 25 mei zijn de concentraties op gewassen na 16 mei verder gedaald, mede door afspoeling als gevolg van regen. Overschrijding van de TDI-waarden voor de onderzochte elementen is op grond van deze onderzoeksresultaten onwaarschijnlijk (5.²⁸, p15). Met betrekking tot de depositie van de gemeten elementen wordt in de RIVM rapportage van 30 mei gerapporteerd dat deze voor een belangrijk deel zijn weggespoeld met het regenwater en zijn afgevoerd naar het riool, dan wel in de bodem zijn terechtgekomen. De bijdrage hiervan aan de achtergrondconcentratie van de bodem is gering (5.²⁸, p.14).

2.2.7.5 Dioxines

Het RIVM geeft op 31 mei in haar rapportage (5.²⁹) de resultaten weer van de dioxineanalyse. Onderzoek naar het vrijkomen van dioxines heeft aangegeven dat er een lichte verhoging van concentratie van dioxines in het op 16 mei genomen luchtmonster is geconstateerd. Bij de gemeten waarden voor dioxineachtige verbindingen zou blootstelling aan rook van de gemeten samenstelling kunnen leiden tot een zeer beperkte bijdrage in vergelijking met de achtergrondblootstelling. Zie voor details de noot aan het eind van het hoofdstuk.

2.2.7.6 Asbest

TNO, SGS en de DTA-teams van de Regionale brandweer hebben op 14 mei (5.8) visuele inspecties naar asbest uitgevoerd. Dat is gebeurd in drie gebieden, de zgn. binnenring, de buitenring en het gebied waar de pluim zich heeft verspreid. Door de chemisch adviseur van de brandweer is vastgesteld dat binnen de eerste ring van het rampterrein aanzienlijke hoeveelheden cementgebonden asbesthoudende delen aanwezig waren. In de gebieden daarbuiten echter werden wel veel verbrandingsresten, maar geen asbestresten aangetroffen. Verondersteld wordt dat, als gevolg van de grote hitte tijdens de brand/explosie een sterke 'pluimstijging' is opgetreden, waardoor de rookwolk, met daarin stof en vrije asbestvezels, tot grote hoogte is opgestuwd. Wanneer de pluim elders op leefniveau terecht komt, is de concentratie asbest zo laag dat het zgn. verwaarloosbaar risiconiveau niet wordt overschreden. Het is onwaarschijnlijk dat mensen van de hulpverleningsdiensten hebben blootgestaan aan normoverschrijdende asbestconcentraties. Voorts zijn in de binnenring luchtmonsters genomen om de asbestvezelconcentratie vast te stellen. Het RIVM rapporteert op 22 mei (5.²²) aan de hand van rapportages van SGS en TNO, dat in de buitenring en in het gebied waar de pluim is neergekomen geen asbest is gevonden. In de binnenring is asbesthoudend materiaal aangetroffen. In de geanalyseerde luchtmonsters is asbest aangetroffen in concentraties die de hoogte van het verwaarloosbaar risiconiveau van 1000 vezelequivalenten/m³. mogelijk overschrijden, maar beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven. Zie voor de normstelling de noot aan het eind van dit hoofdstuk. Het verwaarloosbaar risiconiveau betreft echter een jaargemiddelde dat gezien de aard van de situatie niet zal worden overschreden.

TNO/MEP geeft in haar rapport van 19 juni 2000 (5.⁴¹) aan dat er in de periode 23 mei t/m 26 mei controlemetingen zijn gehouden tijdens de saneringswerkzaamheden. Aanleiding hiertoe was dat tijdens uitgebreide inspectie in de week van 21 mei in woningen en opstallen in de aangrenzende zones tot in de 'buitenring' ook secundaire schade was geconstateerd aan diverse asbesthoudende bouw- en constructiematerialen. Dit betrof voornamelijk asbestcementproducten zoals schuurdaken en gevelbeplating, maar ook amosiet-bevattende isolatieplaten. In tegenstelling tot de stukjes asbestcement die in het directe explosiegebied werden gevonden en waarvan de vrije vezels als gevolg van de explosie waren weggeblazen, bevatten deze secundair getroffen materialen verse breukvlakken, waaruit respirabele asbestvezels aan de lucht kunnen vrijkomen. Dit geldt met name voor de niet-hechtgebonden amosiethoudende platen.

De resultaten van deze controlemetingen waren dat in vier luchtmonsters die in de directe omgeving van de beschadigde asbesthoudende materialen zijn genomen, enkele asbestvezels zijn aangetroffen van het type amosiet. In één van de luchtmonsters is één asbestvezel aangetroffen van het type chrysotiel. Ook zijn in enkele monsters glaswol/steenwolvezels aangetroffen. Op basis van deze resultaten kan worden geconcludeerd dat nergens het Maximaal Toelaatbaar Niveau is overschreden.

Search B.V. heeft honderden controle metingen uitgevoerd in de periode vanaf 22 mei tot en met oktober. Hierbij zijn geen meetbare asbestconcentraties meer gevonden (5.⁴²; 5.⁴³).

2.2.7.7 Radioactieve stoffen/bronnen

Uit het onderzoek van Inspectie Milieuhygiëne Zuidwest (5.²⁰), gerapporteerd op 19 mei, is naar voren gekomen dat het vrijwel is uit te sluiten dat er vergunningplichtige stoffen/bronnen bij de ramp betrokken zijn geraakt. Mogelijk zijn wel niet-vergunning-plichtige ionisatierookmelders bij de explosie en de brand betrokken geraakt. Dit is echter niet na te gaan. De mogelijke risico's van dergelijke melders is echter gering.

2.2.7.8 Stoffen in bloed en urine

De eerste rapportage (5.³⁰) in juli heeft betrekking op een steekproef van de twee tot drie weken na de ramp verzamelde monsters. Er zijn geen consistente verhogingen gevonden van stofniveaus in bloed en urine ten opzichte van wat normaal in de algemene bevolking wordt gevonden. Ook is er geen consistente relatie gevonden tussen potentiële blootstelling (bepaald op basis van de gehanteerde vragenlijst) aan stoffen en gemeten niveaus in bloed en urine. Geconcludeerd wordt dat er geen verhoogde lichaamsbelasting is opgetreden door de vuurwerkcramp.

2.2.7.9 Geestelijke gezondheid van de getroffen en betrokkenen

De eerste rapportage (5.³¹) in juli van het onderzoek dat twee tot drie weken na de ramp is uitgevoerd, heeft betrekking op een steekproef uit de verzamelde gegevens. De analyses zijn gebaseerd op antwoorden van de deelnemers op zelfrapportage vragenlijsten van personen ouder dan 16 jaar. Aangegeven wordt dat bij dit onderzoek sprake is van vroege metingen in relatie tot vergelijkbare studies naar rampen. De gevonden waarden zijn daardoor vermoedelijk hoger in vergelijking met bevindingen elders.

Een belangrijk deel van de getroffen geeft aan veel klachten op het terrein van de (geestelijke) gezondheid te ervaren. Bij de bewoners en passanten zijn relatief veel klachten gevonden. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid en somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.

De door de groep hulpverleners gerapporteerde klachten zijn duidelijk geringer dan die van de bewoners en passanten.

Opgemerkt moet nog worden dat deelname aan deze gezondheidsonderzoeken geheel vrijwillig was. Het is onbekend in hoeverre dit de resultaten van het onderzoek heeft beïnvloed.

2.3 Adviezen en maatregelen

Op basis van deskundigheid van de hulpverleners en de resultaten van de metingen zijn beschermingsmaatregelen door de rampenstaf van Enschede getroffen voor de bevolking, omwonenden en hulpverleners. Hieronder geven we een opsomming van genomen maatregelen.

2.3.1 Acute veiligheid

2.3.1.1 Hulpverleners

De arbeidsinspectie heeft in het bijzonder de taak hulpverleners te beschermen tegen blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Voor een gedetailleerde beschrijving van de bescherming van hulpverleners wordt hierbij verwezen naar de rapportage die is opgesteld door de Arbeidsinspectie. In dit rapport wordt meer in algemene zin de bescherming van de volksgezondheid, inclusief die van de hulpverleners beschreven.

2.3.1.2 Afgrenzing terrein

Politie en brandweer hebben al snel het rampgebied afgegrensd en verdeeld in een binnen- en buitenzone (5.¹⁵). De grenzen van deze zones zijn in de loop van de tijd gewijzigd. De afgrenzing had tot doel zoveel mogelijk de veiligheid van de bewoners en de hulpverleners te verzekeren.

2.3.1.3 Omgang met asbest

Er is veel aandacht besteed aan de wijze waarop omgegaan diende te worden met het asbestmateriaal dat op het rampterrein in de binnenring aanwezig was. Op 14 mei wordt in een persbericht van het Regionaal Coördinatie Centrum melding gemaakt hoe met asbest om te gaan (5.⁹; 5.¹⁰). Gebleken is dat het alleen asbest in vaste vorm betrof, geen asbestdeeltjes die in de lucht zweefden. Ter bescherming van de hulpverleners en opruimdiensten heeft de GGD -functionaris (Medisch Leider Rampterrein) (5.⁴⁴; 12.00 uur) adviezen gegeven hoe om te gaan met asbest (nathouden en mondkapjes gebruiken). De Arbeidsinspectie heeft op 15 mei mondeling en op 16 mei schriftelijk om 14.00 uur richtlijnen gegeven hoe om te gaan met het asbest (5.³²). Hiertoe werden de richtlijnen betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen gehanteerd. Het was volgens die richtlijnen verplicht om adembeschermingsmiddelen en wegwerperoveralls te gebruiken bij het zoeken in het puin door het Rampen Identificatie Team (RIT) en de medewerkers die voor de afvoer van het puin zorgdroegen.

Er is op 15 mei een decontaminatie-unit aan de rand van de binnenring ingericht voor het afsputten van voertuigen, kleding en schoenen en voor het verzamelen van gebruikte beschermingsmiddelen (5.⁴⁴). Zowel het af te voeren puin als de gebruikte beschermingsmiddelen dienden als gevaarlijk afval te worden afgevoerd.

De gemeente Enschede heeft op 16 mei een meldpunt asbest ingericht waar bewoners meldingen over gevonden asbest kwijt kunnen, waarna direct actie zou worden ondernomen (5.²², 5.²⁴).

Om te voorkomen dat bij de opruimwerkzaamheden mogelijke asbestwolken richting bebouwing waaiden, heeft de burgemeester op 23 mei opdracht gegeven een waterscherm aan te brengen (5.¹⁵).

Op grond van de asbestvondsten in de week van 23 mei meldt TNO/MEP in haar rapport van 19 juni (5.⁴⁰) dat bij de sanering de wijk wordt opgedeeld in sectoren waarin achtereenvolgens de volgende procedure is ingesteld:

- 1 een uitgebreide inventarisatie van alle schade aan asbesthoudende materialen;
- 2 sanering door asbest verwijderingsbedrijf;
- 3 vrijgave door asbestlaboratorium;
- 4 na oplevering van alle saneringen binnen de sector: een totale eindinspectie;
- 5 na goedkeuring wordt de sector na melding aan de gemeente en arbeidsinspectie vrijgegeven.

2.3.1.4 Voorlichting aan betrokkenen

De rampenstaf van Enschede heeft zeer frequent persbijeenkomsten gehouden (5.¹⁵; 5.³⁹). In deze bijeenkomsten zijn regelmatig de resultaten van de metingen aangegeven, zonodig ondersteund met uitleg van de projectleider van TNO/MEP. Ook in de 'Extra Nieuwsbrieven' van de Politie (5.³⁶) werd regelmatig bekend gemaakt wat de conclusies zijn naar aanleiding van de meetresultaten en hoe in het bijzonder met asbest dient te worden omgegaan. Door het coördinatieteam gevaarlijke stoffen is een speciale informatiebrief inzake omgaan met asbest opgesteld. Helaas is deze brief twee dagen vertraagd uitgebracht op 17 mei via de afdeling communicatie van de rampenstaf (5.¹³; 5.³²; 5.³⁶; 5.⁴⁴).

De brandweer heeft voor de hulpverleners op het terrein een speciale asbest informatiekaart samengesteld en verspreid (5.¹⁵).

De Arbeidsinspectie en de GGD hebben in de periode van 15 t/m 20 mei verschillende adviezen gegeven hoe om te gaan met asbest voor de hulpverleners en de terugkerende burgers. Met name is er discussie geweest tussen de arbeidsinspectie en RIT mensen van de politie over welke adembeschermingsmiddelen er voor welke soort functionarissen vereist zou zijn. Uiteindelijk is men op 19 mei tot overeenstemming gekomen (5.³²).

In samenwerking met het ministerie van VWS heeft de gemeente Enschede een Informatie en Advies Centrum ingesteld, dat enkele jaren actief zal blijven (5.¹⁵).

2.3.2 Algemene milieuzorg

2.3.2.1 Afvoeren puin

In opdracht van de Bouw en Milieu Dienst van de gemeente Enschede heeft Search B.V. op 25 mei een saneringsplan opgesteld voor het ruimen van de asbest en andere gevaarlijke stoffen (5.^{25C}). Hierin wordt aangegeven op welke wijze het rampterrein gesaneerd kan worden en hoe het puin dient te worden afgevoerd. Dit plan is door de Inspectie Milieuhygiëne Oost en de Arbeidsinspectie van commentaar voorzien. Aangegeven is dat het asbestpuin op gecontroleerde wijze afgevoerd dient te worden (5.²⁷). Het terrein wordt in dit plan gesaneerd volgens de daarvoor geldende regels voor asbestsloop en verwijdering met daartoe gecertificeerde asbestinventarisatie- en asbestverwijderingsbedrijven. Met de sanering zelf is nog geen begin gemaakt.

2.3.2.2 Afvoer bluswater

Het milieuteam van het RCC te Hengelo heeft in overleg met het Waterschap Regge en Dinkel afgesproken het bluswater via riool af te laten voeren naar de zuiveringsinstallatie. Vermeld wordt dat het waterschap Regge en Dinkel de uitvoering actief zal volgen (5.⁷).

2.3.2.3 Drinkwatervoorziening

Door de enorme hoeveelheden water die de brandweer had gebruikt bij het blussen van de branden bleek op 15 mei de reinwatervoorraad tot een minimum te zijn gedaald. Het waterleidingsbedrijf WMO heeft in overleg met de Inspectie Milieuhygiëne Oost de watervoorraad tijdig aangevuld door water van elders (Hengelo en Oldenzaal) aan te voeren (5.³⁴).

2.3.2.4 Volksgezondheid

Voor de gezondheidszorg op de korte termijn geeft de inspectie Gezondheidszorg een gedetailleerde beschrijving in haar rapport. Het gaat hierbij m.n. om wat de medewerkers van de GGD (o.a. de Medisch Milieukundige / Medisch Leider Ramp Terrein) hebben gedaan, welke adviezen zij hebben opgesteld voor de bevolking en hulpverleners en hoe de GGD - medewerkers op de hoogte zijn gehouden van de meetresultaten. Voor de gezondheidszorg op de langere termijn is, zoals vermeld, een blootstellingsonderzoek van start gegaan, waarin de eerste bevindingen zijn gerapporteerd. Met name de uitkomsten van de geestelijke gezondheid vergen extra aandacht voor de regionale dienstverlenende instanties.

2.3.2.5 Ontsmetten

Op advies van de MLRT zijn door de CPTI wasplaatsen ingericht voor het afspoelen van voertuigen, schoenen, etc. en verzameldepots geplaatst voor gebruikte persoonlijke beschermingsmiddelen (5.¹⁵). De details van dit proces worden weergegeven in de feitenreconstructie van het onderzoeksdeel gezondheidszorg.

2.3.2.6 Opheffen inwerking zijnde rampenplan

Op 24 mei besluit de rampenstaf van Enschede om haar activiteiten in het kader van de rampenbestrijding om 18.00 uur te beëindigen (5.¹⁵). Vele diensten van de gemeente Enschede zullen in het reguliere verband waarschijnlijk nog meerdere jaren bezig zijn met de afhandeling van deze ramp, ook wat betreft het zorgdragen voor een adequate milieuzorg bij het verwijderen van het puin, sanering en wederopbouw.

3 Conclusies

Terugblikkend op de periode direct na de ramp kan de vraag of het optreden van de overheid adequaat is geweest met betrekking tot het voorkomen van extra milieubelasting en het beperken van gezondheidsrisico's voor bevolking en hulpverleners, als volgt worden beantwoord.

De overheid heeft zoals dit hoofdstuk heeft beschreven vele activiteiten met betrekking tot milieu- en volksgezondheidszorg uitgevoerd. Samenvattend noemen we de belangrijkste activiteiten en resultaten van deze activiteiten.

- 1 Er is vanaf het eerste moment intensief gemeten. De uitslagen van de metingen zijn door de onderzoeksinstituten en door de afdeling Crisismanagement van het ministerie van VROM direct teruggekoppeld aan de rampenstaf.
- 2 De rampenstaf heeft deze resultaten en daaraan gerelateerde beschermingsmaatregelen regelmatig doorgegeven via persberichten en via interne memo's.
- 3 De Medisch Milieukundige van de GGD bleek aanvankelijk niet snel genoeg op de hoogte gehouden te zijn over de meetresultaten.
- 4 De opgestelde informatiebrief voor de burgers aangaande de wijze waarop met asbest dient te worden omgegaan van 15 mei, is helaas pas twee dagen later uitgegeven.
- 5 Uit de meetresultaten is het volgende naar voren gekomen:
  - geen overschrijding van de waarde voor Toegestane Dagelijkse Inname voor humane blootstelling van de onderzochte elementen (zwarte metalen);
  - asbestconcentraties zijn gevonden die beneden het Maximaal Toelaatbaar Risico blijven;
  - geen toxicologisch relevante verontreiniging van gras/veevoeder geringe depositie van de gemeten elementen, doordat deze door de regen is weggespoeld en de depositierestanten in de bodem een geringe bijdrage aan achtergrondconcentratie opleveren.
- 6 Ten behoeve van het zo snel mogelijk kunnen signaleren van gezondheidsproblemen is twee tot drie weken na de ramp een blootstellingsonderzoek uitgevoerd onder betrokkenen op vrijwillige basis. Bij het onderzoek van bloed en urine monsters is geen consistente verhoging gevonden van stoffen.
- 7 Bij het blootstellingsonderzoek is wel gebleken dat de geestelijke gezondheid van de getroffen en hulpverleners door de ramp ernstig is belast. Het gaat hierbij om angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en algemene gezondheidsklachten, voor schok- en traumaverwerking karakteristieke verschijnselen van herbeleven en vermijden, en ziekteverzuim.
- 8 Ten behoeve van het voorkomen van extra milieuschade is er voor gezorgd dat bluswater via de zuiveringsinstallaties kon worden afgevoerd.
- 9 Asbesthoudende materialen zijn volgens de daarvoor geldende richtlijnen afgevoerd.
- 10 Hulpverleners en opruimers van het puin zijn beschermd bij hun activiteiten door het gebruik te gelasten van persoonlijke beschermingsmiddelen. De mate waarin deze maatregelen zijn opgevolgd, wordt beschreven het in rapport van de Arbeidsinspectie.
- 11 De gemeente Enschede heeft een saneringsplan opgesteld, om er zorg voor te dragen dat het puin op milieuverantwoorde wijze kan worden afgevoerd en verwerkt.
- 12 De gemeente Enschede heeft een Informatie en Adviescentrum ingericht dat de komende jaren de bevolking zal ondersteunen in het verwerken van de traumatische ervaringen en de bevolking zal informeren over de afwikkeling van de ramp en de ontwikkelingen bij de wederopbouw.
- 13 Gezien de meetresultaten naar vrijgekomen stoffen is het aannemelijk dat de volksgezondheid en het milieu (afgezien van de directe gevolgen van de ramp) niet extra zijn belast.

4 Eindconclusie

De overheid heeft zo snel als maar praktisch mogelijk is geweest, metingen verricht naar gevaarlijke stoffen in en rondom het rampgebied. Deze metingen werden geïnitieerd vanuit de brandweer en vanuit het ministerie van VROM. De uitslagen van de metingen zijn direct in vele afzonderlijke meetrapporten aan de rampenstaf overhandigd. De GGD heeft reeds op 14 mei adviezen gegeven hoe om te gaan met mogelijke asbestvondsten bij het doorzoeken van het rampterrein. De Arbeidsinspectie heeft op 15 mei hierover richtlijnen gesteld. Er is zorggedragen voor coördinatie van de metingen, de verspreiding van de meetresultaten en de noodzakelijke beschermingsmaatregelen. De rampenstaf heeft deze meetresultaten en vereiste beschermingsmaatregelen via persberichten, persbriefings en interne memo's regelmatig (een enkele keer vertraagd) verspreid. Voor de mate waarin de door de arbeidsinspectie gestelde beschermingsmaatregelen ook zijn opgevolgd, wordt verwezen naar het rapport van de Arbeidsinspectie. De gemeente heeft zorggedragen voor het laten opstellen van een saneringsplan met begeleide asbestmetingen.

5 Aanbevelingen

- 1 Uit dit hoofdstuk komt naar voren dat er door vele participanten een grote inspanning is verricht om zowel de gezondheid van de mensen als het milieu zoveel mogelijk te beschermen. Coördinatie van de belangen van de vele organisaties is hierbij van belang. Dit zou men ook preparatief kunnen doen. Het is zinvol om de taken en verantwoordelijkheden van deze organisaties en functionarissen in beeld te brengen en vooraf op elkaar af te stemmen, zodat mogelijke belangenconflicten voortijdig opgelost kunnen worden. Het resultaat zou vastgelegd dienen te worden in regionale rampbestrijdingsplannen.
- 2 Zet de deskundigen voor milieuzorg, gezondheidszorg en voorlichting in één team bij elkaar. Hiermee wordt veel tijd gewonnen voor het gecoördineerd uitbrengen van adviezen ten behoeve van te nemen beschermingsmaatregelen.
- 3 Uit de dossiers is naar voren gekomen dat de logboeken van de verschillende participanten, naderhand aan de hand van aantekeningen zijn gereconstrueerd. Voor brandweer en politie met een centrale meldkamer en getraind ondersteunend personeel is het vastleggen van logboeken dagelijkse praktijk. Activiteiten worden dus direct op het moment zelf vastgelegd. Voor de andere participanten zijn deze faciliteiten niet voorhanden. Toch is het aan te bevelen de logboeken zoveel mogelijk op het moment zelf op te stellen, zodat geen vervorming van informatie plaatsvindt. Praktische oplossingen zullen hiervoor bedacht dienen te worden. Men kan hierbij denken aan bijvoorbeeld het voorhanden hebben van een groep getrainde secretarissen of het voorhanden hebben van dictafoons, waarin mondeling acties vastgelegd kunnen worden.

Eindnoten

- i De gehalten aan dioxineachtige verbindingen zijn in het luchtmonster licht verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde in buitenlucht. In het verleden gemeten Nederlandse achtergrondwaarden bedragen $5\text{-}100\text{ fg/m}^3$ ($1\text{ fg} = 10^{-3}\text{ pg}$). Deze verhoging is mogelijk gerelateerd aan de eveneens verhoogde (fijn) stof gehalten op het moment van meting. De achtergrond-blootstelling van een volwassene in Nederland aan dioxineachtige verbindingen bedraagt ongeveer $70\text{ - }140\text{ pg i-TEQ/dag}$. Een belangrijk deel hiervan is afkomstig uit voeding. De Toelaatbare Dagelijkse Inname bedraagt 4 pg/kg.l.g. dag , bij een streefwaarde van 1 pg/kg. l.g./dag . Voor een persoon van 70 kg betekent dit een inname van 280 pg i-TEQ /dag ($=0,28\text{ng i-TEQ/dag}$). De reeds in het lichaam aanwezige hoeveelheid dioxinen bedraagt voor de gemiddelde Nederlander $2\text{-}6\text{ ng i-TEQ/kg. l.g.}$. Bij de gemeten waarden voor dioxineachtige verbindingen zou blootstelling aan rook van de gemeten samenstelling kunnen leiden tot een extra bijdrage van max. ca. 60 pg i-TEQ/dag . Dit is een bijdrage die beperkt is in vergelijking met de achtergrondblootstelling.
- ii **Normen: chrysotiele vezels lengte $> 5\text{ }\mu\text{ m}$: Verwaarloosbaar niveau 1000 vezels/m^3 .** Maximaal Toelaatbaar niveau $100.000\text{ vezels/m}^3$.
amfibole vezels lengte $>5\text{ }\mu\text{ m}$: verwaarloosbaar niveau 100 vezels/m^3 , maximaal Toelaatbaar niveau 10.000 vezels/m^3 .

Bijlage 1

Deelreconstructie cluster 7 Voorkomen besmetting

Versie geschiedenis

Bij elke gebeurtenis is het versienummer vermeld.

- 1.1 Samengesteld uit reconstructies van de Inspectie voor de Politie, Inspectie Milieuhygiëne en de Inspectie Brandweezorg en Rampenbestrijding.
- 1.2
  - Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Arbeidsinspectie toegevoegd.
  - Gebeurtenissen toegevoegd, verwijderd of gewijzigd n.a.v. interviews en verificatie door Inspectie Brandweezorg en Rampenbestrijding.
  - Nagekomen opmerkingen van de Inspectie Milieuhygiëne verwerkt.
  - Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Inspectie voor de Politie toegevoegd.
- 1.3
  - Namen zijn veranderd in functies. Tevens zijn in deze versie een aantal afkortingen verklaard. Naar aanleiding van interviews en van de analyse is een aantal gebeurtenissen gewijzigd en in onderling overleg verwijderd of toegevoegd.
  - Gebeurtenissen uit de reconstructie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg toegevoegd.

Inleiding

In deze deelreconstructie is zijn gebeurtenissen verwerkt uit de onderzoeken van

- de Inspectie Milieuhygiëne;
- de Inspectie Brandweezorg en Rampenbestrijding (uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding);
- de Inspectie voor de Politie;
- de Arbeidsinspectie;
- de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Deze reconstructie is gebaseerd op:

- geregistreeerde mobilofoon- en telefoongesprekken van de Regionale Alarmcentrale van de brandweer (RAC) en het Regionaal Meldcentrum van de politie (RMC);
- interviews met ter plaatse ingezet brandweerpersoneel en centralisten van de (RAC). Vrijwel alle relevante betrokken brandweerm medewerkers zijn in eerste instantie gehoord. Een groot deel van de verslagen van deze interviews is nog niet formeel ondertekend. Bovendien is er een aantal groepsgesprekken gehouden met betrokkenen die echter hoofdzakelijk ter verificatie van de gebeurtenissen worden gevoerd;
- interviews door de inspectie voor de politie;
- foto's en video's;
- diverse logboeken en journaals;
- opgevraagde informatie, logboeken, bandteksten CPA's, diverse interviews linspectie voor de Volksgezondheid;
- meet-en registratiegegevens milieu-en gezondheidsonderzoek.

Status

- Deze reconstructie is gedeeltelijk geverifieerd door degenen die informatie hebben aangeleverd.
- Tijdens de analyse- en rapportagefase van het onderzoek kan deze reconstructie aangevuld en/of gewijzigd worden.

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	13 mei	15.36	Brouwerij Grolsch	Grolsch	De biogasballon bij Grolsch vliegt door de explosie bij SE Fireworks in brand.		N.003 N.004
1.1	13 mei	15.36.17	onbekend	Koninklijke marechaussee	Iemand van de Koninklijke marechaussee informeert naar de ontploffing en vraagt of er gevaarlijke stoffen tussen zitten. Infodesk RMC weet niets van gevaarlijke stoffen, alleen dat het om vuurwerkopslag gaat.	functionaris van de Koninklijke marechaussee; telefonist Infodesk RMC	Infodesk
1.1	13 mei	15.40.29	onbekend	politie	Collega belt met het RMC en vraagt naar de ontploffing en of het giftig is. RMC: antwoord "Nee, niet giftig."	politiefunctienaris; centralist RMC 814	telefoon bedientafel Oldenzaal
1.1	13 mei	15.41.22	RMC	bedientafel Almelo	RMC belt met een collega en vraagt of er giftige stoffen vrij komen. De collega zegt dat het een gekkenhuis is en dat er overleg is. RMC krijgt zo bericht.	telefonist RMC bedientafel Almelo; brandweer functionaris	telefoon bedientafel Almelo
1.3	13 mei	15.47	Borne	GGD Twente/ GHOR	Wachtdienst GGD (MLRT) meldt zich na oproep. Na enige discussie krijgt MLRT instructie waar zich te melden bij het rampterrein. <i>Wachtdienst doet dienst voor diverse taken: buiten kantooruren de forensische geneeskunde, MLRT, infectieziektenbestrijding, milieu en is eerste aanspreekpunt voor andere voorkomende vragen aan de GGD. Voor alarmering wordt per dienst een semadigit en mobiele telefoon overgedragen. Maakt gebruik van een (niet-herkenbare) wachtdienstauto.</i>	MLRT GGD Twente; centralist CPA AAD-Oost	LCI 893 LCI ai
1.1	13 mei	15.50	Terrein Grolsch	Grolsch	Ammoniak ingeblokkt conform het Bedrijfsnoodplan bij Grolsch door medewerker Grolsch III. Op het Grolsch-terrein is brand bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie en een vrachtwagen staat in brand bij het gasstation.		N.003 N.004
1.1	13 mei	15.51	Akzo Nobel	Akzo Nobel	AKZO Nobel vraagt aan RAC of rookwolk gevaarlijke stoffen bevat en biedt hulp bedrijfsbrandweer aan. Deze hulp wordt afgeslagen.	Akzo Nobel Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	15.55	Terrein Grolsch	Grolsch	Afsluiters gas Grolsch dichtgedraaid door medewerker Grolsch IV en 649-I. De hoge druk gastoevoer van Grolsch staat nog open. De methaantank was volgens de BHV van Grolsch geen gevaar, en ook de aanwezige ammoniak was goed beveiligd. In overleg met de OVD Enschede werd bepaald dat met name het ammoniakstelsel, gezien de grote schade die de laatste explosie had aangericht, alle aandacht nodig had.		N.021 N.003 N.004
1.1	13 mei	15.56	AKZO Nobel	AKZO Nobel	Akzo Nobel geeft door aan RAC dat er veel roet neerkomt uit rookwolk.	Akzo Nobel Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	15.56.07	onbekend	politie	N.a.v een telefoontje van een politiefunctienaris meldt het RMC dat door de brandweer nog geen melding is gedaan van het vrijkomen van giftige stoffen: "Ze zijn nog aan het meten en aan het blussen."	onbekend; telefonist RMC bedientafel Almelo	telefoon bedientafel Almelo
1.1	13 mei	16.02	Kazerne brandweer Hengelo	Brandweer Hengelo, officier III	Officier III op kazerne Hengelo. Er regenen allerlei deeltjes op het kazerneterrein naar beneden vanuit de rookkolom.	Officier III	N.018 N.025

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	13 mei	16.29	Beekstraat	Brandweer Hengelo, TS 842	842 Hengelo geeft bericht informant door dat bij de Grolsch aan de kant van de Beekweg een bioreactor is gevuld met methaangas. Beekweg wordt ontruimd in verband met explosiegevaar.	Bevelvoerder 842 Centralist RAC	N.001
1.3	13 mei	16.32.40	Grolsch Van Heekpark	politie	48.42 meldt van brandweerman te horen dat een tank met methaangas bij de Grolsch op springen staat Politiefunctaris bij Van Heekpark heeft GGD (bedoeld zal zijn GHOR) in kennis gesteld dat zij ivm het explosiegevaar eventueel met spoed moeten kunnen vertrekken. GGD besluit naar Miracle Planet te gaan en niet te blijven wachten op het sein veilig.	48.42; centralist RMC 814 politiefunctaris; functionaris GGD	mobilfoon kanaal 814 interview IP 5,8
1.1	13 mei	16.34			Onduidelijk bericht dat er iets op knappen staat, dat er onmiddellijk teruggetrokken moet worden en dat men een veilige situatie moet zoeken		N.001
1.1	13 mei	16.35	Deurningerstraat	Brandweer Hengelo, officier III	Op de Deurningerstraat komt officier III ter ore dat bij de Grolsch een bio-reactor of iets dergelijks op springen staat. Hij wijst aanwezige bevelvoerders op dit gevaar.	Officier III	N.018 N.025
1.1	13 mei	16.35	Roomweg	Brandweer Hengelo, officier III	Officier III komt halverwege de Roomweg de technisch manager van Grolsch tegen, die aangeeft dat de methaantanks geen probleem vormen maar dat er wel ammoniaktanks en CO ₂ -tanks zijn. Deze dreiging, gecombineerd met de brand in de brouwerij, zet officier III er opnieuw toe aan alle eenheden te waarschuwen voor het gevaar. Eenheden trekken zich terug op Deurningerstraat.	Technisch manager Grolsch Officier III	N.018 N.003
1.1	13 mei	16.38	Hengelo	Particuliere melder	Melder geeft aan dat uit rook allerlei deeltjes naar beneden komen. RAC geeft aan dat als het verpulvert, het geen kwaad kan.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	16.46.00	Grolsch fabriek	politie	31.01 heeft een straal van 500 meter vanaf de Grolschfabriek getrokken i.v.m. ontploffingsgevaar van een methaanreactor.	31.01; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.3	13 mei	16.50	Den Haag	CM/IMH	Melding ontploffing via VWS <i>Na overleg met HIMH besloten meetwagens RIVM/MOD te verplaatsen van ATF Drachten, en naar Enschede te sturen. Aanvankelijk werd gemeten op zeer grote afstand, na 22.00 uur mocht meetploeg dichterbij komen. Eerste uitkomsten: wel vrijkomen van gevaarlijke stoffen, echter door de explosie en daaropvolgende brand heeft er een zodanige spreiding plaatsgevonden dat er geen sprake is van gevaar voor de volksgezondheid.</i> RIVM/NVIC: meldt dat slachtoffers in de ziekenhuizen geen blootstellingsklachten zijn geconstateerd.	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg- Enschede Nr.2
1.3	13 mei	16.50/ 2400	Den Haag	CM/IMH	Verzoek berekening gevolgen van eventuele explosie ammoniaktank van Grolsch. Melding om 19.00 uur ammoniaktank is veilig. 22.00 uur eerste meetgegevens/waarnemingen komen binnen.	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr 11

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	13 mei	16.55	CTPI, hoek Deurningerstraat/Boddenkampsingel	Brandweer, officier II en officier III	Officier II overlegt naast de COH met officier III. Op aanraden van officier III trekt officier II de ingezette eenheden op het Talmplein en de Renbaanstraat terug in verband met explosiegevaar van de methaantanks. Ook een zojuist ingezet ME-peloton wordt teruggetrokken.	Officier II Officier III	N.025
1.2	13 mei	17.00	Renbaanstraat	Brandweer Akzo Nobel, TS 848	TS 848 Akzo Nobel wordt teruggetrokken uit de Renbaanstraat in verband met explosiegevaar, en wordt opnieuw opgesteld aan de Deurningerstraat. Vanaf deze nieuwe opstelplaats wordt een waterkanon afgelegd naar de Renbaanstraat. Er is onvoldoende druk op de waterleiding om een tweede waterkanon in te zetten.		N.026
1.3	13 mei	16.00	Enschede	Arbeidsinspectie	Arbeidsinspectie belt politie en vraagt of de aanwezigheid van Arbeidsinspectie gewenst is. Aanwezigheid is voorlopig niet nodig.	Hoofdinspecteur Arbeidsinspectie, RMC	logboek functionaris Arbeidsinspectie
1.1	13 mei	17.02	Onbekend	Particuliere melder	Particuliere melder neemt contact op met de RAC omdat hij gehoord heeft dat er bij Grolsch een tank op springen staat. Moet luisteren naar de regionale omroep.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.2	13 mei	17.03	CTPI, hoek Deurningerstraat/ Boddenkampsingel	Brandweer, CTPI	Overleg tussen OVD Enschede, officier V, officier III en hoofd BHV Grolsch. De methaantanks bij Grolsch worden niet als een probleem aangemerkt. De ammoniak is ingeblok, en onbekend is hoeveel CO ₂ in de tanks aanwezig is. Er is geen direct gevaar, maar door het hoofd BHV van Grolsch wordt branduitbreiding richting de ammoniak en de CO ₂ wel als een gevaar aangemerkt. De mogelijke effectafstand wordt op enkele honderden meters ingeschat. Hierop wordt op dat moment geen directe actie ondernomen richting bevolking, omdat volgens eigen waarneming alle burgers het gebied reeds verlaten hadden. OVD Enschede stuurt officier III en het hoofd BHV van Grolsch naar de brouwerij om duidelijkheid te krijgen en het in zijn ogen grootste probleem aan te pakken. Officier V gaat een aantal wachtende eenheden ophalen in de richting van Hanzepoort en brengt deze naar de Van Damstraat. Veel eenheden, waaronder Duitse, staan te wachten op een inzetbevel. <i>Door de op dat moment aanwezige officieren is niet gesproken over de 650 meter effectgebied die door de politie is gehanteerd. Hoe de politie aan deze afstand van 650 meter is gekomen, is voor deze officieren onduidelijk.</i>		N.017 N.003 N.001 N.025
1.1	13 mei	17.27	Deurningerstraat	Brandweer, officier III	Officier III meldt aan OVD Enschede: men probeert de school veilig te stellen. Heeft een globale verkenning gemaakt over Grolsch en daar staan nog CO ₂ tanks, waarvoor contact opgenomen moet worden met de persoon van Grolsch. Mogelijke uitbreiding naar opslag achter gebouwen moet voorkomen worden door middel van de inzet van een waterkanon.	Officier III OVD Enschede	N.001
1.2	13 mei	18.00	Fazantstraat/ Van Damstraat	Brandweer	Officier V, officier X en officier IX ter plaatse bij Fazantstraat/ van Damstraat bij ingang Grolsch. Het hoofd BHV Grolsch belt met medewerker Grolsch III, die op het terrein is, en vraagt een sitrap. Die gaf aan dat de biogasballon inmiddels verbrand was en dat de IC-reactor langzaam stond af te fakkelen. Er is een verkenning uitgevoerd door officier IX en het hoofd BHV van Grolsch. Deze verklaren de situatie veilig genoeg om eenheden in te kunnen zetten.		N.003 N.018 N.026

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	13 mei	18.12.51	Regionale brandweer	RAC	Functionaris van de brandweer meldt explosiegevaar met methaan in de omgeving van Grolsch. MC doet een algemeen bericht (<i>d.m.v. toonoproep</i>) over het acute explosiegevaar.	functionaris meldkamer brandweer; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	18.25.11	Regionale Brandweer	RAC	Functionaris van de brandweer meldt dat het explosiegevaar bij de Grolschfabriek weer even geweken is.	functionaris brandweer; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	18.39.15	RMC	centralist 814	RMC meldt aan Bravo oo dat het grootste explosiegevaar bij de Grolschfabriek is geweken.	centralist RMC 814; pelotonscommandant ME	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	18.52	Walhofstraat	Brandweer, "onverstaanbare naam"	VC-2 meldt aan "onverstaanbare naam": explosiegevaar tot nader bericht opgeheven.	"onverstaanbare naam" Centralist VC	N.001
1.1	13 mei	19.00.00	rampterrein	RIVM	Het RIVM doet metingen en constateert weinig gevaar voor chemische stoffen.		LCI-0200
1.3	13 mei	19.30	Rampterrein	GHOR	Overdracht reguliere taken (inclusief 1e lijn milieu) van MLRT aan collega-wachtdienststarts. <i>Niet alle wachtdienststarts zijn deskundig op het terrein van de medische milieukunde. Raadplegen van de MMK is op 14 mei gedaan door de MLRT.</i>	MLRT; MMK wachtdienststarts	LCI ai
1.3	13 mei	19.37.40	rampterrein	politie	Politieman (<i>zie 13 mei sub 19.39.35</i>) staat op een post op straat en vraagt naar het gevaar van neerdalende troep. Men voelt zich niet veilig. De brandweer vraagt e.e.a. na (<i>zie 19.39.35 uur</i>); RMC-bericht aan alle dienstdoende politiemensen dat men zich na afloop van de dienst moet melden in het Dish Hotel en niet op het Hoofdbureau.	24.03; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	19.39.35	Brandweer		Brandweerfunctionaris meldt dan men nog gaat meten en dat een milieudeskundige onderweg is. Men kan dus nog niet zeggen of de neerdalende troep (<i>zie 13 mei sub 19.37.40</i>) schadelijk is. Het bericht wordt door RMC doorgegeven aan 24.03.	functionaris brandweer; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	20.01	G.J. van Heekstraat	Particuliere melder	Particuliere melder geeft door aan RAC dat er vezelachtige, witte neerslag naar beneden komt uit de rook.	Particuliere melder Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	20.12	RAC IJssel-Vecht	Brandweer, regio IJssel-Vecht	Regio IJssel-Vecht verzoekt bij RAC Twente om informatie in verband met de gevaarsaspecten van neergeslagen roet. Centralist RAC Twente verzoekt met 5 minuten terug te bellen.	Regio IJssel-Vecht Centralist RAC Twente	N.001
1.1	13 mei	20.17	RAC Twente	Regionale brandweer Twente, RAC	Centralist RAC Twente belt regio IJssel-Vecht om door te geven dat het RIVM ter plaatse is en metingen gaat doen. Centralist IJssel-Vecht verzoekt om resultaten op te teletekst te zetten, aangezien men vanuit hun regio al vragen krijgt.	Centralist RAC Twente Centralist RAC IJssel-Vecht	N.001

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	13 mei	20.17.53	Kroedhofte-straat	politie	45.05 geeft door dat mogelijk een opslagplaats vol met vuurwerk dreigt te ontploffen bij de Kroedhoftestraat; 40.21 geeft de melding ook door, het is afkomstig van brandweerlieden ter plaatse.RMC doet, na contact over de melding met de commandopost brandweer op het rampterrein, algemene oproep om niet in de buurt te komen en een veilige plek te zoeken.	45.05; 40.21; centralist RMC 814; functionaris commandopost brandweer	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	20.59.13	onbekend	mobiele eenheid	Bravo 2.00 van de ME IJsselland vraagt naar schadelijke bestanddelen in de rook. Het RMC meldt dat dit wordt uitgezocht door de brandweer.	Bravo 2.00; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	13 mei	21.00.00	RCC Hengelo		Het RIVM heeft metingen gedaan, deze zijn niet verontrustend.		journaal RCC
1.1	13 mei	21.06		Brandweer Hengelo, meetploeg	Meetploeg van Hengelo is actief, verzoekt om toestemming van de meetcoördinaten af te wijken, aangezien de wolk de andere kant op gaat (richting Bekkum).	Bevelvoerder meetploeg OVD Hengelo	N.001 N.404
1.1	13 mei	21.32.25	RMC	centralist 814	RMC meldt bericht voor allen: het RIVM doet vanaf 19.45 uur meting van de toestand van de lucht. Tot op heden geen kwalijke stoffen in de rook die van het rampterrein komt, vervelend maar niet schadelijk.	centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.3	13 mei	21.45.00	Politie	Algemeen commando	Opmerking in journaal dat beschermkapjes worden opgehaald, maar waarschijnlijk niet effectief zullen zijn. Er wordt alsnog voor goede beschermkapjes gezorgd. <i>25 à 30 halfgelaatsmaskers met ABE P3 fliters zijn opgehaald door stafofficier Logistiek</i>	stafofficier Logistiek	journaal Algemeen commando LCI-1075
1.3	13 mei	22.47.00	Algemeen commando	mobiele eenheid Rotterdam Rijnmond	Bij de briefing van de bijstand biedt de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond ondersteuning aan van het Milieu-team dat onderzoek kan doen naar asbest en gevaarlijke stoffen.	journaal schrijver Algemeen commando;	journaal Algemeen commando
1.1	13 mei	22.52	Almelo	Brandweer Almelo, meetploeg	Meetploeg staat gereed, wordt ingezet op 2 44 60, 47140 (brug over Kanaal Delden Bentelo), meetbuisje bravo 58.	Brandweer Almelo Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	22.58	Almelo	Brandweer Almelo, meetploeg	Meetploeg brandweer Almelo (Whisky 020) gaat meetopdracht uitvoeren.	Bevelvoerder whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.3	13 mei	23.10	CTPI	CTPI	Vaststellen vaste locatie CTPI. Bespreking verkenningsplan rampterrein in vier ploegen, met in elke ploeg een OvDG. Navraag door MLRT bij ROC over risico's hulpverleners t.g.v. blootstelling luchtverontreiniging. Vermoeden van asbest in verband met ouderdom van de wijk. Vermelding nazorg Dish Hotel.	CTPI	LCI 1131 / 986 / 1185

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	13 mei	23.27		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Eerste meting Bravo 40a, november 10, charlie o	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.3	13 mei	23.30	Enschede/ stadhuis	burgemeester	Tijdens 'briefing' vraagt burgemeester om uit te zoeken of er sprake is van asbest of gevaarlijke stoffen. Wordt geregeld door plv commandant brandweer Enschede.	assistent van burgemeester	LCI 0185
1.1	13 mei	23.30	Zuidelijke sector rampterrein	Brandweer, compagnie IJssel-Vecht	Er wordt asbest geconstateerd in de zuidelijke sector van het rampgebied door eenheden van IJssel-Vecht. Dit wordt doorgegeven aan de CC.		N.011
1.3	13 mei	23.30	GCC	Staf	<i>stand van zaken 23.00 uur: o.a. - brandweer meldt dat er geen gevaar is van gevaarlijke stoffen</i>		journaal GCC kr 73 (staf)
1.1	13 mei	23.31		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Tweede meting: bravo 58, november 10, charlie o	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.1	13 mei	23.35		Brandweer Almelo, meetploeg whiskey 020	Derde meting: bravo 53, november 20, charlie o Whiskey 020 rukt weer in.	Whiskey 020 Centralist RAC	N.001
1.3	13 mei	23.45	CTPI	CTPI	Aanvang doorzoeken gebied. Brandweer wordt door RIT gevraagd om advies voor wat betreft de asbestbesmetting en de ontsmetting. Duidelijk wordt welk gebied door het RIT moet worden onderzocht: gebied gelegen tussen Lasondersingel, Oldenzaalse Straat, Voortsweg, Roomweg en Deurningerstraat. <i>Politiefunctionaris gaat op verzoek mee als gids van de brandweer IJsselland bij het zoeken in het rampterrein. Deze verkenning vindt uiteindelijk plaats tussen 01.00 en 05.00 uur met een onderbreking tussen 03.00 en 03.30 uur, omdat adembeschermingsmiddelen nog steeds niet waren gebracht. Dit waren gewone stofkapjes zonder filter tegen de enorme rookontwikkeling.</i>		LCI-0187 a t/m n LCI-0412 interview IP 5,8
1.1	14 mei	01.22	CTPI	CTPI	VC verzoekt RAC een honderdtal stofmaskers te regelen voor de redding, aangezien het stoffig is. Afleveren op hoek Deurningerstraat/ Lasondersingel.	Centralist VC Centralist RAC	N.001
1.3	14 mei	01.30	CTPI	CTPI	Stedendriehoek meldt: er zijn nog veel gasbranden en Grolsch beplating gaat steeds boller staan. Dienstvoertuigen worden verwijderd. Er is 5 m ³ ammoniak aanwezig maar dit vormt geen gevaar. Metingen worden niet gedaan, hoewel er wel gevraagd wordt of er adembescherming nodig is.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei	02.50	Enschede	Brandweer	Brandweer meldt dat bij daglicht alsnog onderzocht zal worden of er sprake is van asbest of gevaarlijke stoffen.	assistent van Mans	LCI 0185

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	02.50	CTPI	CTPI	Zoeken slachtoffers heeft (nog) geen gewonden opgeleverd. Aflossing MLRT met mededeling: asbest gering probleem wegens eenmalige blootstelling en nathouden puin en asbest.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	04.45	CTPI	CTPI	Nog incidentele ontploffingen. Binnenring wordt aangepast. Vragen over ziekte-risico's in verband met warme weer, medische zorg en vervuiling binnenring met asbest. Vraag naar risico's asbest bij blootstelling van enkele dagen wordt doorgegeven aan MLRT.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	04.50	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - Vraag of gebied veilig is voor bezoek Koningin Beatrix en Minister-President Kok		LCI-0723
1.3	14 mei	05.00	Deurninger-straat, Roomweg	Brandweer, politie	Snelle verkenning door politie en peloton Twente door gebied ter voorbereiding bezoek Koningin Beatrix en Minister-President Kok		LCI-0187 a t/m n
1.1	14 mei	06.00	CTPI	CTPI	GGD geeft aan dat de afgegeven adviezen in verband met asbest gewijzigd moeten worden als het asbest weer droog wordt. Er moet precies in kaart worden gebracht waar de asbest precies is vrijgekomen.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei	06.25	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - voor het bezoek van Koningin Beatrix en Minister-President Kok moet gezorgd worden voor een veilige rondleiding, alsmede een planning - peloton Twente gaat situatie binnengebied in kaart brengen - wanneer is het veilig voor het RIT ingezet te worden? - aflossing - punt voor GGD: problemen met grondwater door uitzakken van bluswater.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei en volgende dagen		Enschede Hengelo	GGD/GHOR	Milieudeskundigen bij de GGD (arts 1e lijn en MMK) worden niet automatisch geïnformeerd over de uitslagen van de meetresultaten en hebben geen direct adviserende taak ten aanzien van gezondheidsaspecten ten aanzien van eventuele metingen.	MMK Arts 1e lijn milieu	LCI ak LCI ai LCI ar
1.3	14 mei	06.30 – 24.00	Den Haag	CM/IMH	06.30 uur eerste terugmelding RIVM:buitenste ring is schoon <i>Logboek geeft overzicht van activiteiten tot 15 mei</i>	Coördinator OBM	Logboek Archief wg- Enschede Nr.1
1.3	14 mei	07.00.00	CTPI SFOB	CTPI	- mutatie in sitrap o.a - het aantreffen van asbeststof bij de vuurwerkfabriek (<i>tussen puin het aantreffen van asbest op de 'plaats delict' door leden van het Samenwerkingsverband Forensisch Onderzoek Bomexplosies (SFOB) is voor hen aanleiding om onder de eigen asbest-condities te gaan werken en daarvoor beschermingsmiddelen te laten komen</i>)		LCI-186a interview IP 8.2

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	07.00	rampgebied	RIT	<p>In het rampgebied stond een vrachtauto van het RIT, welke was voorzien van beschermingsmiddelen. Geheel vrijblijvend kon men gebruik maken van de volgende beschermingsmiddelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mondkapjes type FFP1. Later bleek dat dit masker bescherming geeft tegen vaste deeltjes van onschadelijke stoffen, waarvan de concentratie niet groter is dan 4,5 maal de MAC-waarde. Deze mondkapjes bieden dan ook geen bescherming tegen asbeststofdeeltjes. - Mondlapjes, die normaliter gebruikt worden in ziekenhuizen. - Werklaarzen met de stempel CE - Handschoenen - Witte chemicalienbeschermoveral, merk Tyvek Pro-Tech <p>Met betrekking tot de bovengenoemde beschermingsmiddelen werd geen voorlichting gegeven. Het gevolg hiervan was dat de meerderheid van de werknemers in het rampgebied geen, dan wel gedeeltelijk gebruik maakte van deze beschermings-middelen. Men maakte tevens nagenoeg geen gebruik van beschermingsmiddelen omdat er geen gevaarlijke stoffen in het rampgebied aanwezig zouden zijn.</p> <p>'Wij zagen in de 'binnenste ring van het rampgebied' op vele plaatsen grote hoeveelheden kapot geslagen asbest liggen. Tijdens onze werkzaamheden ter plaatse is het zeer aannemelijk dat de vele voornoemde asbestdeeltjes zijn gaan rondzweven. Doordat een groot aantal werknemers in het rampgebied geen gebruik hebben gemaakt van een mondkapje dan wel het 'verkeerde' mondkapje cq. mondlapje droegen, bestaat de mogelijkheid dat rondzwevende asbestdeeltjes in lichamen zijn opgenomen.'</p> <p><i>(de vrijblijvendheid in gebruik beschermingsmiddelen kwam door de mededeling van de commandant RIT dat er geen gevaarlijke stoffen waren)</i></p>	RIT-medewerker regiopolitie Twente	LCI o8o4
1.3	14 mei	07.00	CTPI	CTPI	Gas afgesloten in gebied, rond de vuurwerkfabriek worden de branden geblust. Tevens asbest gevonden rond vuurwerkopslag, gaarne deskundige ter plaatse. Brand Grolsch neemt weer toe, brandweer ingezet. Slachtoffers gevonden in Renbaanstraat en Tollensstraat. Verzoek om HW of AL hoger dan 30 meter.		LCI-186a
1.3	14 mei	08.00	Amsterdam	Arbeidsinspectie	AI belt diverse malen via de RMC met politie Enschede. Er werd niet teruggebeld. Na overleg piket Hoofdinspecteur met regio directeur wordt besloten voorlopig even te wachten.	piket HI directeur AI regio Oost	
1.1	14 mei	08.00	CTPI	CTPI	Bij de Bamshoeve zou een volkswagenbus met chemische bestrijdingsmiddelen staan met een onbekende hoeveelheid lading.		LCI-oi87 a t/m n
1.3	14 mei	08.25	CTPI	CTPI	<p>BRIEFING: o.a</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitslaande brand bij Grolsch (dak) - Er wordt een beeld van de instortingen gegeven - Asbest is nog niet in kaart gebracht - Melding van gevaarlijke stoffen bij de Bamshoeve (in volkswagenbus) wordt nu verkend door brandweer - Registratie van mensen op het rampterrein via CTPI. 	CTPI	LCI-oi87 a t/m n LCI 986 / 1131 / 1185

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	10.00	Den Haag	CM/IMH	Inhuur asbestexpertise SGS.	Coördinator OBM	LogboekArchief wg- Enschede Nr.1
1.1	14 mei	10.00	CTPI	CTPI	Onduidelijkheid over de luchtverontreiniging en het aansturen van de metingen. .Onduidelijkheid over aantallen vermisten.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	10.55	rampterrein	GHOR	Telefonisch contact met AC-GGD: over uitslag metingen LUVU en aansturing van de metingen geen duidelijkheid; naam brandweercontact voor asbest wordt doorgegeven.	MLRT Lid AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	11.00	Enschede	Een asbest-saneerder	Er ligt overal asbest (telefonische melding van asbestsaneerder naar AI).	inspecteur AI regio Oost	logboekinspecteur AI Oost
1.3	14 mei	11.00	Den Haag	CM/IMH	Inhuur Contra-expertise TNO/MEP <i>Deskundige TNO ingehuurd.TNO gaat metingen tussen verschillende diensten coördineren.</i>	Coördinator OBM	LogboekArchief wg- Enschede Nr.1
1.1	14 mei	11.05	Enschede	Brandweer	Logboek notitie <i>"Veel onbekend stof bij vuurwerkfabriek, milieudeskundige onderzoekt risico's en gevaren".</i>		Archief Wg Enschede Nr.39; LCI 0186 LCI z
1.3	14 mei	??	Vliegbasis Twente	GHOR	Functionaris Vliegbasis is thuis opgebeld met het advies zijn kleding te wassen in verband met een mogelijke blootstelling aan asbest.		
1.1	14 mei	Overdag	Revalidatie-centrum 't Roessingh	Gezondheidszorg-instelling	Puin aanwezig op en rond de gebouwen. Buitenterrein door eigen medewerkers opgeruimd en (droog) schoongemaakt. Na enige tijd blijken op het terrein asbest-metingen verricht te worden, hetgeen tot onrust onder de werknemers leidt. <i>Het was de directie niet bekend dat er een mogelijk asbestbesmettingsrisico zou bestaan, er is geen contact gezocht met de directie. Directie heeft zelf uitslag metingen moeten achterhalen.</i>	Medewerker van 't Roessingh	LCI ae
1.3	14 mei	12.00.00	Stadhuis	gemeente Enschede	memo van de gemeente Enschede met daarin een opsomming van te verrichten taken op basis van het asbestprotocol. Memo is opgesteld omdat men verwacht/aanneemt dat asbest vrijgekomen zal zijn. Taken politie zijn opgenomen <i>memo heeft zelf geen tijdstip</i>	functionaris gemeente	LCI-186a
1.1	14 mei	12.00	CTPI	CTPI	In verband met asbest moeten er kapjes gedragen worden. 2 Tankautospuiten worden ingezet voor het nathouden van het puin, de brandhaarden hebben geen prioriteit.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei	12.00	CTPI	CTPI	Er blijkt veel asbest aanwezig te zijn: nathouden en adembescherming hulpverleners. MLRT geeft advies over persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm).	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	12.17.00	Politie	CTPI	Melding dat brand bij Grolschfabriek oplaait. Het dak bevat asbest. GGD adviseert niet in de rook te gaan staan <i>Informatie is afkomstig uit CTPI</i>		journaal Algemeen commando

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	12.23.03	RMC	centralist 814	Bericht van het RMC aan allen die uitluisteren om niet in de rook van de Grolsch-fabriek te gaan staan i.v.m. asbest. Indien men in bezit is van beschermkapjes, dan deze voor de mond doen.	centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.3	14 mei	12.30.00			Mutatie in sitrap van asbestgevaar. Opmerking: medewerkers stofkapjes laten dragen		LCI-186a
1.3	14 mei	12.30.00	RCC		Asbestonderzoek van het RIVM loopt; in de buitenring is geen asbest aangetroffen, vooralsnog alleen in de binnenring. De brandweer zorgt voor stofkapjes. <i>In LCI-186a worden stofkapjes T3 vermeld. Hier worden waarschijnlijk P3 stofkapjes bedoeld.</i>		journaal RCC
1.1	14 mei	12.30.00	Politie	Algemeen commando	Beleidscentrum geïnformeerd over asbest.		journaal Algemeen commando
1.2	14 mei	12.35	Enschede	Brandweer	Brandweer meldt dat er voor asbest een plan in de maak is, gaat nog niet naar de pers.	assistent van Mans	LCI 0185
1.1	14 mei	12.35.03	Politie	mobiele eenheid	Mobiele eenheid begint met rond delen van mondkapjes; men probeert zo snel mogelijk iedereen te bevoorraden.	Alpha 00; centralist RMC 814	mobilfoon kanaal 814
1.1	14 mei	12.45.00	Politie	CTPI politie	Mutatie in het journaal dat de asbestdreiging groter blijkt dan was voorzien, m.n. in de binnenring; de vuurwerkfabriek had veel asbest. Er wordt gewerkt aan beschermkapjes, die verdeeld zullen worden.		journaal CTPI politie
1.3	14 mei	12.50	Rampterrein		Telefonisch informatie van Brandweer over neerslag van stof en roet, mogelijk met asbest in een groot gebied (UT/Hengelo/Borne/Wierden/Nijverdal). MLRT doet navraag bij medisch milieukundige (MMK) naar Pbm: P3-mondmasker is afdoende; halfgelaatsmasker is niet nodig en geeft hogere ademweerstand. Informatie over verkrijgbaarheid van P3-maskers wordt gegeven. Stukken asbest moeten verpakt en afgevoerd worden. In rook kunnen PAC's, asbest en metalen gevaarlijk zijn, geeft echter alleen een blootstellingspiek. Verzoek om P3-maskers wordt aan HSGA doorgegeven, evenals mededeling dat deze binnen de binnenste ring gedragen moeten worden.	Brandweermanfunctionaris; MLRT; MMK; HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	12.55.59	GCC	Staf	Bericht dat de buitenring niet is vrijgegeven. In de binnenring moet gewerkt worden met kapjes (van AKZO). De buitenring dient hermetisch afgesloten te worden, ook voor aannemers. Mensen in de binnenring mogen niet vegen, anders dan met gebruik van water.		journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	14 mei	13.00	CTPI	CTPI	Gevaarsindicatie Grolsch: vuurhaard onder controle, druktanks niet meer bedreigd. Continue aandacht!! Binnen- en buitenringen worden gehandhaafd in verband met asbest. Bescherming asbest wordt geregeld.		LCI-0186a
1.3	14 mei	13.00	rampgebied	RIT	RIT-werknemers hoorden van de collega's van de Technische Recherche dat de neuskapjes FFP1 de asbeststof niet tegenhield. Van de TR kregen drie RIT-werknemers een mondkapje FFP3. Ze kwamen uit de TR-koffer. Inmiddels hadden enkele RIT medewerkers, reeds meerdere keren tevergeefs hun bezorgdheid v.w.b. het asbestgevaar aangegeven. Vroeg in de middag maakten zij hun probleem kenbaar aan inspectrice politie die hun bezorgdheid deelde.	RIT-medewerkers	LCI-0804.

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	14 mei	13.01.46	Politie	RIT	De beschermkapjes die worden gebracht zijn niet de goede, het zijn chirurgkapjes. Sector Berging concludeert niet genoeg beschermende kleding direct ter beschikking te hebben.		RIT
1.1	14 mei	13.02.30	rampgebied		Mededeling van politiefunctaris aan collega (vermoedelijk ME-commandant) dat de meeste politieposten beschermkapjes hebben.	politiefunctaris	mobilfoon kanaal 814
1.1	14 mei	13.09.52	onbekend	politie	48.11 gaat op verzoek van de Alpha beschermkapjes halen uit het ziekenhuis en deze verspreiden onder degenen die er nog geen hebben.	48.11; politiefunctaris Alpha	mobilfoon kanaal 814
1.3	14 mei	13.15	Rampterrein	AVIV-Twente	Medewerker van AVIV meldt dat zij in verband met de asbest-problematiek het ROC zullen ondersteunen en tevens de P3-maskers gaat regelen. Medewerker AVIV-Twente.	MLRT	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	13.15.39	politie	Staf GPO	MST-ziekenhuis heeft 110 beschermingskapjes uitgegeven aan politie; deze zullen worden rondgedeeld.		journaal Staf GPO
1.3	14 mei	??	Rampterrein	GHOR	MLRT en OvDG regelen in afwachting van de P3-maskers ziekenhuismondkapjes bij de Zaustat.	MLRT; OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	??	ROC	GHOR	HSGA belt met mededeling dat over asbest een voorlichtingsbrief wordt opgesteld in verband met vragen uit het 'roet-neerslag' gebied.	HSGA MLRT	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	13.30	CTPI	CTPI	Aparte telefoonlijnen vanaf ongeveer 16.00 uur beschikbaar. Aflossing voor komende drie dagen geregeld. Ontruiming Roomweg. Nog brand bij Grolsch. Info MLRT: P3-mondmaskers komen, tot dan ziekenhuismaskers via Zaustat verkrijgbaar.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	13.50	CTPI	CTPI	Inzet RIVM: monsters nemen uit de wijk.		LCI-186a
1.1	14 mei	13.50.00	GCC	politie	Ontvangst van fax waarin melding van groot gebied met asbestconcentratie: Enschede Noord, Hengelo, Delen tot aan Nijverdal; info naar pers en burgerij.		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.1	14 mei	13.58.00	Politie	Algemeen commando	Bijpraten met het beleidscentrum: - verzoek tot aanpassing van de noodverordening; - GGD heeft asbest-onderzoek gedaan, zijn hoge concentraties aangetroffen; - buitenring blijft gehandhaafd.		journaal Algemeen commando
1.3	14 mei	14.00	Den Haag	BZK	Eerste bijeenkomst IBT (Interdepartementaal Beleidsteam) in ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.	Coördinator OBM	Logboek Archief wg- Enschede Nr.1
1.1	14 mei	14.00	CTPI	CTPI	Hulpverleners in binnen- en buitenring voorzien van stofkapjes vanaf ziekenautostation.		LCI-186a
1.3	14 mei	14.05.09	GCC	Staf	Mutatie van perscommuniqué m.b.t. vrijgekomen asbestdeeltjes <i>Dit perscommuniqué had betrekking op de risico's voor de volksgezondheid. De bewoners van diverse wijken werd aangeraden:</i> • kleding met stof erop te wassen; • stofvorming te voorkomen; ga niet vegen; • bij wel vegen de boel nat te maken.		journaal GCC kr 73 (staf)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	14 mei	14.15	CTPI	CTPI	Voorstel: binnenring wordt buitenring, m.u.v. toevoerweg Opvang smerige kleding. Kleding afspoelen zodat deze de volgende dag weer gebruikt kan worden Asbestsanering alleen in buitenring		LCI-186a
1.1	14 mei	14.15 - 14.50	Rampterrein		Overleg MLRT met Brandweer inzake asbest: maatregelen alleen binnen de binnenring nodig. Brandweerpersoneel kan zich laten afspuiten, voor anderen worden wegwerpoveralls geregeld. Nathouden puin blijft essentieel. Geinventariseerd wordt welk gebied besmet is met asbest. Plastic zakken voor besmet materiaal besteld. MLRT regelt via HSGA bestelling van de wegwerpoveralls. Voorstel tot verkleining van de buitenring Reactie MLRT op fax persbericht asbest	MLRT Brandweerfunctionaris HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	14.30.00	GCC	brandweer	Nadere meting asbest in binnenring/buitenring: hoeveelheid asbest is beperkt. <i>In het journaal van het CTPI politie wordt even later (zie mutatie sub 14.35 uur) alleen gesproken over de buitenring conform briefing RCC (mutatie 12.30uur)</i>	functionaris brandweer	journaal GCC kr 77 (beleid)
1.1	14 mei	14.30.00	GCC		Mutatie in het journaal: - 14 doden geborgen; - uit nadere meting blijkt de hoeveelheid asbest beperkt; - noodverordening wordt aangepast/uitgebreid; - binnenring zal worden afgezet met hekken		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	14 mei	14.30.00	Regionaal Coördinatie Centrum	Regionaal Operationeel Centrum	Informatie van brandweer uit sitrap nr 114 van ROC naar gemeentelijke rampenstaf: eenheden moeten kleding verzamelen, de korpsen moeten het zelf meenemen en wassen; stofkappen P3 asbest worden geleverd bij locatie CTPI,		LCI-186a
1.1	14 mei	14.35.00	RCC	CTPI (politie)	Bericht uit het RCC dat in de buitenring bijna of geen asbest is aangetroffen,	functionaris GCC	journaal CTPI politie
1.1	14 mei	14.40	CTPI	CTPI	De sectie chemisch advies van het RCC geeft aan dat in het gebied nauwelijks sprake is van een asbestverhoging. De buitenring wordt mogelijk verkleind. Het maskeradvies voor de buitenring wordt afgeblazen.		LCI-0187 a t/m n N.404
1.1	14 mei	14.52.19	GCC	Staf	De binnenring wordt groter gemaakt en de noodverordening aangepast. I.v.m. asbest worden mensen selectief toegelaten; aannemers worden pas toegelaten als het hekwerk rond de binnenring staat.		journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	14 mei	15.00	rampgebied	RIT	Inspectrice voorziet een ieder van een mondkapje voorzien van het nummer 8835 M/L EN 149 FFP3SLD met daaronder het nummer 0086. <i>(filtrerende elastsstukken met P3 filter)</i>	Inspectrice politie	LCI-0804
1.1	14 mei	15.02.41	Politie	Algemeen commando	Bericht vanuit het beleidscentrum (GCC): de buitenring blijft gehandhaafd tot het sein veilig is gegeven i.v.m. de asbest. In het journaal GCC kr 73 (staf) sub 15.05 uur wordt gemeld dat asbestvervuiling schijnt mee te vallen.		journaal Algemeen commando

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	14 mei	15.12.00	Politie	Algemeen commando	Overleg met het CTPI-politie over aantal zaken, o.a.: - als asbestsignaal veilig is, dan kunnen delen van de buitenring worden opengesteld; - grootte van de binnenring: verschil van mening met de brandweer over de begrenzing van de binnenring.		journaal Algemeen commando
1.3	14 mei	15.20	Den Haag	CM	Provincie Overijssel vraagt nadere informatie over asbest. <i>Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.</i>	Coördinator OBM	Archief wg- Enschede Nr.3t/m n
1.3	14 mei	15.30	CTPI	CTPI	De compagnieën zijn doelmatig ingezet, de situatie is volledig gestabiliseerd en er zijn geen problemen met de CO ₂ of de ammoniak. Advies afspuiten kleding brandweer en wegwerpoveralls voor anderen (zijn besteld). P3-maskers nog niet aangekomen.		LCI-187 a LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	15.30.00	GCC	Brandweer-functionaris in (beleid)	Melding door brandweerfunctionaris van de toestemming van het RCC om in binnen- en buitenring zonder bescherming te werken, maar alleen door degenen die kenbaar zijn door hesjes van stadsdeelbeheer.		journaal GCC kr 77
1.2	14 mei	15.30	Enschede	secretariaat?	Er is asbest aangetroffen; in buitenring kan zonder beschermende kleding worden gewerkt; Leden van Brandweer hebben toestemming van RCC om in binnen- en buitenring zonder beschermende kleding te werken.	assistent van burgemeester	LCI 0185
1.3	14 mei	15.00 - 16.00	Groningen	GHOR	MMK van GGD Groningen: in verband met eventueel asbest wordt door de arbeidsinspectie (AI) Groningen geadviseerd om te beschermen met maskers en wegwerpoveralls. In het weekend is de firma 3M bereikbaar voor bestellingen. MMK geeft aan dat het moeilijk is te werken met die speciale maskers, omdat er moeilijk inspanning te verrichten is. Wel advies om kleding te reinigen. Doorgegeven aan rampenstaf.	MMK; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	14 mei	15.30 - 16.35	Rampterrein	GHOR	Aankomst P3-maskers, aan brandweer en politie gemeld, distributie en uitleg via Zaustat.	MLRT; Politiefunctaris; Brandweer; centralist Zaustat OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	16.00	Den Haag	CM/IMH	Besluit meetgegevens rechtstreeks toezenden aan het RCC	Coördinator OBM	LogboekArchief wg- Enschede Nr.1
1.1	14 mei	16.02.00	Politie	Algemeen commando	Bespreking met de brandweer en de GGD: stofkapjes zijn alleen nodig in de binnenring. De Algemeen commandant politie wacht met de voorgestelde verenging van de buitenring tot de fysieke afzetting van binnenring gereed is.		journaal Algemeen commando
1.1	14 mei	16.35.00	Politie	Algemeen commando	Instructie aan een medewerker van de Kmar, dat alleen in de binnenring met mondkapjes moet worden gewerkt. Wordt teruggekoppeld aan de bijstand. GGD en brandweer hebben de rest van het gebied asbest vrij gegeven. <i>Info ook in Nieuwsbrief (politie) van 14 mei, 17.00 uur</i>	algemeen commandant	journaal Algemeen commando

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	16.50	CTPI	CTPI	Speciale asbestkapjes zijn verkrijgbaar bij ziekenautostation. Deze moeten door de Compagnies Commandant aan zijn mensen verstrekt worden.		LCI-0186a
1.1	14 mei	17.00	Enschede	Politie Twente	Extra nieuwsbrief Politie nr.1 <i>m.b.t. asbest vermeldt de brief: "Volgens de Brandweer en de GGD is asbestgevaar geweken. Alleen in de binnenste ring is het kapje voorgeschreven. Draag a.u.b. het kapje weer als er een nieuwe brand of rookontwikkeling is".</i>		Archief wg- Enschede Nr. 36; LCI:0071
1.3	14 mei	17.00	CTPI	CTPI	- Het dak van de vuurwerkopslag was van asbest, waardoor uitgebreide asbestbesmetting; in binnenring is dragen van asbestkapjes verplicht. - Zakken bijbestellen voor besmette kleding. - Afspraken over tijdstip aankomst GL voor de volgende dag. - Distributie P3-maskers via Zaustat voor werkenden in de binnenring.	CTPI	LCI-0186a LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	17.15	RIT	sector berging	Goede beschermkapjes tegen asbest gearriveerd.		LCI-0412
1.1	14 mei	17.45	Rampterrein	GHOR	Voor uitruk naar de binnenring zal ambupersoneel alleen een mondkap dragen. Voor reservekleding na uitruk wordt gezorgd.	MLRT OvDG	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei	17.58	onbekend	Politie	Aan Mobiel Commandocentrum wordt doorgegeven dat in de buitenring het dragen van stofkapjes overbodig is.		LCI -0036
1.3	14 mei	18.00.00	RCC Hengelo	brandweer	Aan de commandant brandweer <i>-welke commandant wordt niet aangegeven-</i> doorgegeven dat de stofkapjes in de buitenring af kunnen; metingen hebben aangetoond dat er geen asbestgevaar is.		journaal RCC
1.3	14 mei	18.05 - 18.10		GHOR	Advertentietekst asbest voorgelezen aan MLRT: is akkoord met de inhoud. AC-GGD belt met vraag de tekst nog aan 2e lijns MMK voor te leggen: is akkoord.	HSGA; MLRT; Lid AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	14 mei	18.30.00	RCC Hengelo		Persbericht uitgegeven dat buiten het rampterrein geen asbestgevaar aanwezig is; informatiebrief voor hulpverleners, dat geen sprake van gezondheidsbedreigende situatie.		journaal RCC
1.3	14 mei	18.30	Enschede	RCC Hengelo	Toelichting op persbericht van asbestdeskundigen.	Deskundige TNO, mede namens SGS	Wg Enschede Nr.10
1.3	14 mei	18.40	Den Haag	CM/IMH	Provincie Overijssel vraagt nadere informatie over asbest. <i>Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.</i>	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg- Enschede Nr.3
1.3	14 mei	19.00	CTPI	CTPI	SITRAP: - Asbest heeft aandacht richting eigen personeel. Iedere brandweercompagnie moet zelf zorg dragen voor de ontsmetting van de eigen kleding. De GGD geeft aan dat de maskers tijdig moeten worden vervangen.		LCI-0187 a t/m n N.008
1.3	14 mei	19.00.00	Politie	Staf GPO	100 stofmaskers van Voskamp/Hengelo zijn opgehaald en uitgezet bij de politie in het rampgebied <i>Volgens een medewerker van Voskamp waren het P2 en P3 stofmaskers.</i>		journaal staf GPO Inspecteur AI

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	19.15	Enschede	Boeldershoek (naam stortplaats)	Melding van Boeldershoek aan AI dat om 21.00 uur puin gestort wordt uit Enschede. (RIT had nog geen toestemming gegeven, zie 21.30 uur)	Inspecteur AI	logboek Inspecteur AI Oost
1.1	14 mei	19.58	CTPI	RIVM	Functionaris (RIVM) aanwezig in CTPI.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei	20.00 - 20.35	AC-GGD	GHOR	Reactie op persbericht van MMK Groningen: goed, positief en helder. Suggestie: in het groot verspreiden. Niet vertalen in het Turks uit ervaring dat deze mensen zich geen tot weinig zorgen maken.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	14 mei	21.00	CTPI	CTPI	In binnenring grote hoeveelheden asbest aangetroffen, wordt een kaart van gemaakt. In buitenring geen asbest aangetroffen.		LCI- 186a
1.3	14 mei	21.05	Hengelo Ov	Boeldershoek	Boeldershoek niet klaar voor het ontvangen van puin met asbest.	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	14 mei	21.15	Enschede	RIT	Afvoer van puin door RIT stopgezet.	Inspecteur AI	logboekinspecteur AI Oost
1.2	14 mei	21.30	Enschede	RIVM/RCC	RIVM onderzoekt asbestlocaties; RCC verzoekt de asbestrisico's bredere bekendheid te geven; Arbeidsinspectie heeft gewaarschuwd voor foutief puinafvoeren (ervaring bij Bijlmerramp)	assistent van Mans	LCI 0185
1.3	14 mei	21.30	Enschede	OTC (vervoerder puin)	Uitgelegd - door inspecteur AI - waaraan de machines en vrachtwagens in het asbestgebied moeten voldoen. Opdrachtgever voor transport Klaassen van de Regionale Brandweer. RIT had nog geen toestemming gegeven voor afvoer puin. <i>De machines/vrachtwagens moesten overdruk cabines hebben met P3-filter</i>	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	14 mei	21.45	Den Haag	CM/IMH	Meldkamer: verzoek NCC om meetresultaten. <i>Gegevens RIVM/TNO/SGS doorgegeven.</i>	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg- Enschede Nr.6
1.1	14 mei	22.00.00	ROC		Mutatie in sitrap aan gemeentelijke rampenstaf met conclusie uit meetrapport RIVM: er zijn geen volksgezondheidsrisico's.		LCI-186a
1.3	14 mei	22.20	Enschede	Asbestsaneringsbedrijf	Een asbestsaneringsbedrijf was vanaf hedenmorgen met een kraan en DTA'ers (Deskundig Toezichthouder Asbestsloop) voor het RIT in het gebied actief. <i>(overdruk met P3-filter)</i>	Inspecteur AI	logboekinspecteur AI Oost
1.3	14 mei	22.30	Enschede	TNO-MEP (namens RIVM; mede namens chemisch adviseurs en SGS (naam van een bedrijf))	Onwaarschijnlijk dat hulpverleners op 13 en 14 mei aan normoverschrijdende asbestconcentraties zijn blootgesteld; bij verplaatsen van puin voldoende bescherming bij natmaken i.k.m. adequate adembescherming.	TNO-MEP chemisch advies SGS	Toelichting op persbericht van RCC Hengelo van 14 mei 18.30 uur LCI 0173E

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei	22.45	Enschede	sloopbedrijf	Gesproken met werknemer van een sloopbedrijf Overal ligt asbest. Niet mogelijk om puin en asbest te scheiden en af te voeren.	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	14 mei	22.45	CTPI	CTPI	Melding van CC West-Veluwe/ Vallei dat ROGS ter plaatse moet komen. Doordat het proces van Grolsch is verstoord, zou er HCL (zoutzuur) vrijkomen.		LCI-0187 a t/m n
1.1	14 mei	23.11.00	RCC		Melding van het RCC dat bij Grolsch zoutzuur vrijkomt	functionaris RCC	journaal CTPI politie
1.3	14 mei	23.15	Grolsch	Regionale brandweer Twente, ROGS	ROGS ter plaatse bij Grolsch.		LCI-0187 a t/m n
1.3	14 mei	23.50	CTPI	CTPI	CTPI-overleg: o.a - Bij Grolsch emissie zoutzuur-H ₂ S (bron productieproces) verwaarloosbaar, bedrijfsbrandweer blijft meten. ROGS is nog ter plaatse. - Diverse gascilinders op middenterrein. - Eén huisarts kan als de grens wijzigt zijn praktijk in het gebied in, anders moet software praktijk aangepast worden.		LCI-0187 a t/m n N.008 N.009 LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	14 mei		rampterrein	RIT	Tijdens de evaluatie werd door een RIT-medewerker het asbest probleem en de werkomstandigheden cq. Veiligheid nogmaals aangegeven. <i>In de dagelijkse evaluatie werden de werkzaamheden voor de volgende dag besproken, dus ook de problemen</i>	RIT-medewerkers	LCI-0804
1.3	14 mei			IMH-Oost	Verslag betrokkenheid IMH-Oost bij vuurwerkramp: <i>De IMH-Oost heeft haar diensten aangeboden aan de gemeentelijke rampenstaf te Enschede. Deze achtte de aanwezigheid van de IMH niet nodig. De IMH-Oost heeft contact gezocht met het Regionaal Crisis Centrum in Hengelo (coördinator van het Milieuteam) en deze nodigde de IMH uit deel te nemen. Betrokkenheid IMH-Oost vanaf 20.00 uur 13 mei m.b.t. milieuvergunning, luchtmetingen, veegmonsters, bluswater-problematiek, onderzoek kwetsbare objecten in omgeving (ammoniak Grolsch).</i>	Plv. Regionaal Inspecteur Oost	Memo aan hoofdinspecteur Archief wg- Enschede Nr.7
1.3	14 mei			RIVM/ MOD	Rapportage aanwezigheid asbest in rampgebied <i>14 mei 's morgens SGS en TNO-MEP, Deskundige TNO coördineert de meetploegen. TNO heeft rampterrein onderzocht op asbest. Uitkomst: Onwaarschijnlijk dat hulpverleners blootgestaan hebben aan normoverschrijdende asbestconcentraties</i>	Hoofd IEM/RIVM	MemoArchief wg- Enschede Nr.8

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	14 mei t/m 16 mei		rampterrein	RIT	Tijdens de RIT-werkzaamheden werd er in de 'binnenste ring' gegeten, gedronken en gerookt. Er werd een plek gecreëerd waar door alle werknemers werd gegeten en gedronken. Hier was geen wasgelegenheid aanwezig. De genoemde plek was onoverdekt en was gelegen aan de Roomweg te Enschede, op een afstand van 100-150 meter van het geëxplodeerde bedrijfsterrein van Fire Works. Tijdens het eten en drinken reden de vrachtauto's, welke beladen waren met puin uit de binnenste ring, af en aan. Omdat het in de voornoemde periode warm en droog weer was (ca. 28 graden) stookte het in de binnenste ring. Meerdere collega's hadden inmiddels, via het thuisfront, gehoord dat er sprake was van asbest-gevaar en dat bewoners van de gemeente Enschede voorzorgsmaatregelen moesten treffen. <i>(letterlijke tekst uit rapport, ook geconstateerd door AI)</i>	RIT-medewerker	LCI-o8o4
1.3	15 mei	00.31.00			Overzicht van de politie maatregelen en bijzonderheden vanaf 14-05, 07.05.00: - de binnenring wordt hermetisch afgesloten i.v.m. asbestmaatregelen (14 mei, 14.20.12 uur); - diverse verzoeken om beschermkapjes en informatie over het omgaan met gedragen kleding, 14 mei 13.50.47 en 13.50.56 - Koninklijke marechaussee brengt 300 mondkapjes (14 mei, 14.47.53 ; - bij Voskamp/Hengelo zijn 100 19.00 jn GPO stofmaskers opgehaald. - De beschermkapjes zijn uitgezet onder het dienstdoende personeel maar worden niet altijd gedragen;		journaal GCC kr 73 (staf); LCI-0041 journaal CTPI politie journaal Staf GPO
1.1	15 mei	01.30	Enschede	Brandweer	Afvoer besmet puin overleg met bouwdienst over afvoer besmet puin met asbest. Advies afvoer Boeldershoek en arbeidsinspectie bellen voor procedure.	Dhr Schapink	Arcief Wg Enschede Nr. 35; LCI 0210, p.8
1.3	15 mei	02.00.00	RCC Hengelo		plan van aanpak m.b.t. asbest is gemaakt door het CTPI Betreft een stappenplan voor het vrijgeven van gebieden		journaal RCC
1.1	15 mei	02.10	CTPI	CTPI	- Zorgdragen dat kapjes worden gedragen, opstellen asbestprotocol		LCI-0187 a t/m n
1.3	15 mei	02.10	CTPI	CTPI	Geen branden meer, wijziging binnenring aan zuidzijde. Koelen versnelt toegang voor RIT. Cylinders waarschijnlijk O ₂ . Bespreking asbestproblematiek, asbestprotocol als actiepunt.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	15 mei	02.30	Enschede	Brandweer	er komt een asbestprotocol; Brandweer legt contact met de Arbeidsinspectie	Assistent van Mans	LCI 0185
1.3	15 mei	04.05/ 04.15	CTPI	CTPI	- Advies en actie gevraagd aan GGD ten aanzien van gezondheidsaspecten en schoonmaken kleding voor politie (pelotom ME), die 's middags onbeschermd in rampterrein zijn geweest. - Bolle hete container gevonden, die wordt gekoeld. - Procedure asbest is aan de orde geweest. - Locatie wasplaats is bepaald. - Locatie voor het puin is besproken. - Gesproken is over bijstellen van het kaartje met besmet gebied.	CTPI	LCI 986 / 1131 / 1185 LCI-186b N.008

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	15 mei	06.00 / 06.12	CTPI, Boddenkampsingel	CTPI	P3 en P2 maskers aanwezig. Alleen P3 wordt uitgereikt, want beschermen beter. Maskers zijn verplicht in de gehele binnenring, moeten wel tijdig ververst worden. Er is een asbestprotocol opgesteld dat voor iedereen verplicht is. De wasplaats hiervoor is gereedgemaakt op de hoek Lasondersingel/ Deurningerstraat, en er zijn overalls aanwezig. De toegang voor het gebied verloopt vanaf nu dan ook voor iedereen vanaf dat kruispunt. Op verzoek van Politie maakt MLRT korte handleiding over persoonlijke bescherming asbest, die bij AC-GGD komt te liggen. De binnenring is aan de zuidzijde aangepast. De toegang tot het gebied voor werkzaamheden van aannemers wordt gecontroleerd door de ME met behulp van stickers.		LCI-0187 a t/m n LCI 0050LCI-1185
1.3	15 mei	08.05	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - Het asbestprotocol wordt uitgereikt. - Brandweer regelt routing afvoer van puin. Afvoer van puin in overleg met de GGD (asbestprotocol) en de milieudienst.	CTPI	LCI-0187 a t/m n LCI 986 / 1131 / 1185
1.1	15 mei	08.43		TNO-MEP	(Voorlopig) resultaat analyse SEM/RMA van de stof- en luchtmonsters.	Medewerker TNO	Wg Enschede Nr.11B
1.3	15 mei	08.45	Rampterrein	GHOR	Overleg hoofd AC-GGD: 1e lijns arts milieu beschikbaar voor voorwerk asbestpamflet en zal voorwerk doen.	MLRT; HSGA Hoofd AC-GGD	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	15 mei	09.40	AC-GGD	GHOR/GGD	Er dient een berichtje voor hulpverleners te worden opgesteld over hoe om te gaan met asbest (kleding wassen enz.) ontwerp eerst naar MLRT.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	15 mei	10.00	Lokaal Driehoeks overleg		Aanpak door RIT: inzet RIT is maximaal. Korpschef regiopolitie Twente zal navraag doen of buitenlandse hulp soelaas kan bieden voor een sneller verloop van het RIT-onderzoek; Het door de Korpschef van de regiopolitie Twente bepleite veiligheidsrisico-onderzoek ten behoeve van de reductie van onzekerheid bij burgers en hulpverleners, kan wellicht worden uitgevoerd in de vorm van een quick scan door de Arbeidsinspectie, maar geregistreerd door de GGD.	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.3	15 mei	10.00	Rampterrein	GHOR	Bijbestellen P3 maskers. Instructie tot het innemen van gebruikte maskers bij de ontsmettingsplaats en voor regelmatige verversing.	MLRT; HSGA MLRT; brandweefunctionaris	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	15 mei	10.10	Enschede	Arbeidsinspectie	Er zal overdag geen afvoer naar Boeldershoek plaatsvinden, alleen in de nacht (vanaf circa 21.00 uur) als het depot door het RIT vrij is gegeven.	Inspecteurs AI	logboekinspecteurs AI Oost

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	15 mei	11.00	CTPI	CTPI	Er moet een protocol komen voor de afvoer van puin en asbest. Dit eventueel via de Milieudienst regelen. Met de firma Beijers is afgesproken dat op aangeven van het RIT auto's worden afgevoerd. Binnenring dicht. Alles binnen buitenring valt onder coördinatie CTPI. Asbest via noodstort. Volgende CTPI tevens milieudienst. Info Politie: Binnenring aangepast. Voertuigen vanuit binnenring moeten afgespoten. Reeds afgevoerde wrakken moeten alsnog gedecontamineerd (actie brandweer via ROC) Info MLRT: asbestpamflet in voorbereiding, verzoekt ROC met spoed om info voor terugkerende bewoners.	CTPI	LCI-0186 b LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	15 mei	11.20	Hengelo Westermaat	GHOR	Steeds meer vragen vanuit ingezet brandweerpersoneel betreffende eventuele nadelige gevolgen inzet op hun gezondheid à doorgegeven aan 1e lijn arts milieu: opstellen A4 en verspreiden onder de ingezette korpsen.		LCI 980
1.3	15 mei	11.25	Enschede Hengelo	GHOR	HSGA vraagt het AC-GGD een bericht te maken voor brandweerlieden die in het rampgebied waren (zonder bescherming) voordat het asbestverhaal relevant werd.AC-GGD sluit dit kort met 1e lijns arts milieu.	HSGA Lid AC-GGD 1e lijns arts-milieu	LCI 979 / 1244
1.3	15 mei	11.00 - 13.45		GHOR	Overleg met 1e lijns arts milieu: werkt aan 2 berichten asbest (hulpverleners eerste uur en huidige hulpverleners); bouw- en milieudienst ook bezig met asbest; zal tevens aan pamflet terugkerende bewoners gaan werken, die er om 14.00 uur moet zijn. Fax asbestinfo burgers wordt doorgenomen. Rapporteert afspraken 1e lijns arts milieu. Bespreking terugbrengen aantal ambu's naar 2 en afbouw Zaustat. Faxen van AC-GGD naar CTPI lukt niet goed.	MLRT 1e lijns arts milieu MLRT; HSGA	LCI 986 / 1131 / 1185
1.3	15 mei	Rest dag	Almelo/ Hengelo ?	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: • Op verzoek AC-GGD voorlichtingsbrief bewoners tweede ring opgesteld, die in Turks is vertaald. Brief is niet verspreid, mogelijk wegens logistieke redenen. • Start gemaakt met voorlichtingsbrief hulpverleners. • Gezondheidsvragen in relatie tot vrijgekomen stoffen beantwoord. • Overleg met MMK Gelderland	1e lijns arts milieu	LCI ak
1.3	15 mei	12.25.00	Tollensstraat	SFOB	Teamleider SFOB meldt dat een container met beschermende kleding aan de de Tollensstraat komt te staan. Om 13.15 uur worden bij de MCU ook nog 200 beschermingskapsjes opgehaald	teamleider SFOB	LCI-0412
1.3	15 mei	12.30	Hengelo Westermaat	GHOR	Vanuit RCC contact met MLRT over stand van zaken asbest en nummers van milieu voor vragen vanuit de algemene bevolking.		LCI 980
1.3	15 mei	12.50	Enschede/ Hengelo?	GHOR	1e lijns arts milieu wordt aanspreekpunt asbest.voor GGD en GHOR	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	15 mei	13.00	Den Haag	CM/IMH	Start werkgroep Enschede VROM Den Haag	Coördinator OBM	LogboekArchief wg- Enschede Nr.1

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	15 mei	13.05	Hengelo	GHOR	De telefoonnummers milieu (op te nemen in persbericht asbest) worden doorgegeven aan AC	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	15 mei	13.40 / 13.45	CTPI	CTPI	Hulpdiensten wordt verzocht de mondkapjes af te doen bij het verlaten van het gebied. Het RIT werkt tot 20.00 uur, daarna wordt het puin op de dump gecontroleerd door de lijkenhonden van het RIT. Eventueel kan het puin daarna worden afgevoerd. Afvoer puin i.o.m. bouw & woningtoezicht. De huidige ontsmettingsplaats op de kruising Deurningerstraat/ Lasondersingel blijft gehandhaafd. Straatkolken zullen moeten worden gedicht en later leeggepompt. De rijroute van vrachtwagens in de binnenring wordt bepaald in het CTPI, het RCC bepaalt de rijroute naar de definitieve stortplaats. Aandacht afspreken alles uit de binnenring. Aandachtspunten voor toelaten bewoners doorgenomen, middels 7 sectoren. Vermelding van voorbereiding van 3 soorten asbestbrieven.	CTPI	LCI-0187 a t/m n LCI-1185 LCI 986 / 1131
1.3	15 mei	15.00	Rampterrein	GHOR (telefonisch)	Door GGD opgestelde asbestbrieven afgekeurd door voorlichting gemeente.	MLRT, HSGA aanvullend: MLRT & OvDG	LCI 1185 LCI 986 / 1131
1.3	15 mei	15.00	Enschede	Milieu dienst	Informatiebulletin voor burgers <i>Betreft omgaan met asbest voor terugkerende bewoners</i>	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg- Enschede Nr.32 Log-boek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	15 mei	15.00	CTPI	CTPI	SITRAP: o.a - Alles wat uit de binnenring komt, wordt ontsmet via één ontsmettingsplaats op de hoek Deurningerstraat/ Lasondersingel. Plan van aanpak: - Tot ongeveer 20.00 uur inzet RIT, daarna controle terrein en nathouden tot 16-5 08.00 uur, daarna weer inzet RIT. Tussentijds afvoer puin uit depot. - Bouwtoezicht, Milieu, OTC en Arbeidsinspectie stellen asbestprotocol op. De route van de afvoer over het terrein wordt bepaald door het CTPI. Wellicht moet het riool afgeblokt worden. - Er staan 2 ambulances paraat op de post. - Overweging terughalen ziekenautostation, dan andere voorziening treffen voor de uitgifte van beschermingsmiddelen. - Puin-transporteurs gaan werken volgens asbestprotocol. - Arbeidsinspectie vindt dat hulpdiensten ook meer beschermd moeten worden. Dit spanningspunt wordt voorgelegd aan het ROC. - De nazorg wordt door ieder in de eigen regio geregeld, de kleding wordt hier in zakken gedaan en in de eigen regio gereinigd.		LCI-0186b LCI-0187a t/m n
1.3	15 mei	16.15	Hengelo Westermaat	GHOR	RCC maakt met afdeling voorlichting om alle informatie over asbest om te zetten in een duidelijke memo ten aanzien van voorzieningen aangaande asbest in Enschede.		LCI 980

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	15 mei	16.30	Lokaal Driehoeks overleg		Op dringend verzoek zal Korpschef regiopolitie Twente nogmaals aan Leider RIT de mogelijkheid van inschakeling van buitenlandse teams voorleggen. Hij wijst er echter op dat deze een andere werkwijze hanteren, die de berging en identificatie van slachtoffers zouden kunnen compliceren; zorgvuldigheid dient voorop te staan Probleem bij het handhaven van de afzetting door de mobiele eenheid: de Arbeidsinspectie eist op grond van de ARBO-wetgeving dat werknemers ook in het gebied van de buitenring tegen asbest beschermende middelen (maskers) dienen te dragen. Het is niet duidelijk waarop die eisen zijn gebaseerd. Uit een quick scan door het RIVM blijkt niet van aanwezigheid van asbest buiten het epicentrum. Besluit burgemeester: RIVM-rapport hanteren als uitgangspunt, mits het eenduidig is.	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.1	15 mei	17.00	CTPI	CTPI	Het asbestprotocol van de brandweer blijft overeind. Hiervoor heeft de brandweer toestemming van het ROC. Na 20.00 uur wordt er waarschijnlijk puin afgevoerd van de dump naar de definitieve stortplaats.		LCI-0187 a t/m n
1.3	15 mei	17.46	Bilthoven	RIVM/ MOD	Kort verslag resultaten onderzoek naar luchtverontreiniging en gedeponeerd stof in Enschede. <i>Monstername van avond en nacht 13 mei en 14 mei). Conclusie: geen gezondheidsbedreigende situatie.</i>	Hoofd IEM/RIVM	Wg Enschede Nr.12
1.1	15 mei	18.12.00	GCC	RCC Hengelo	Het beleidscentrum (GCC) meldt dat het RCC niet wil dat in de binnenring een bezoek plaatsvindt van bewoners met leden van het RIAGG; wordt afgewezen i.v.m. asbestproblematiek.		journaal Algemeen commando
1.3	15 mei	18.30	CTPI	CTPI	In verband met asbestbesmetting van het terrein zijn risico's op besmetting (van zowel bewoners als ook begeleidend politiepersoneel) reden om deze avond geen busjes met bewoners toe te staan. Namen en taken worden geregistreerd van mensen, die de volgende dag in het Museum reparatiewerkzaamheden moeten uitvoeren. MLRT informeert politie en brandweer over nachtelijke afschaling.	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	15 mei	18.42.00	Burgemeester Enschede	GCC/ RCC Hengelo	Toestemming van het GCC voor een bezoek van bewoners c.a. in de binnenring was door het RCC ingetrokken maar is door burgemeester van Enschede vervolgens overruled, want de busjes rijden.	Burgemeester Enschede	journaal Algemeen commando
1.3	15 mei	19.45	Enschede	Arbeidsinspectie	Algehele onduidelijkheid. Wie geeft het puin vrij? De vrachtwagens en machines wachten! <i>Onduidelijkheid omtrent wie er opdracht moest geven en wie daarvoor verantwoordelijk was</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	15 mei	20.00.00	RCC Hengelo		5000 asbeststofkappen zijn binnen <i>(stofmaskers P3)</i>		journaal RCC Verificatie AI
1.1	15 mei	Na 20.00	telefonisch van-af rampterrein	GHOR	In CTPI besproken asbestplan blijft van kracht. Voorlichting werkt aan asbestbrieven. MLRT: alleen aflos op aangeven MLRT, vanwege continuïteit in persoon en gevolgd scholing op medisch milieukundig gebied. Afspraak gemaakt met MLRT-2.	MLRT HSGA	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	15 mei	21.05	Enschede	Arbeidsinspectie	Eerste vrachtwagens vertrekken richting Boeldershoek. (waarneming AI)	Inspecteurs AI	logboekinspecteurs AI Oost

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	15 mei	21.35.00	ACP	Algemeen commando	De ACP heeft twijfel over de (mond)kappen voor bescherming tegen asbest. De Algemeen commandant zal dit in het BOT-overleg brengen.		journaal Algemeen commando
1.3	15 mei	21.45.00	RCC Hengelo	Coördinatie-team 'gevaarlijke stoffen'	Mededeling dat naast het GCC een crisisteam wordt gevormd, het Coördinatie-team 'gevaarlijke stoffen', dat intern onderzoek laat verrichten naar veiligheidsrisico's en daartoe alle stoffen die eventueel zijn vrijgekomen bij de brand, laat onderzoeken.	Coördinatie-team 'gevaarlijke stoffen'	journaal RCC
1.3	15 mei	22.15	Boeldershoek Hengelo Ov	Arbeidsinspectie	Op Boeldershoek loopt alles naar wens. De vrachtwagens lossen binnen 4 minuten incl. afspoelen. Hier wordt bedoeld dat de werkzaamheden volgens voorschriften AI verliepen.	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	15 mei	22.52	Arnhem	Arbeidsinspectie	De OR van de KLPD is bezorgd over de arbeidsomstandigheden van het RIT. (zie ook 16-05-00 12.50) Insteek AI: halfgelaatsmasker met aanblaaslucht, asbestpak, handschoenen, containment, douche en aanpassen werktijden. Dit is iets lichter dan normaal asbestregime.	(hoofdinspecteur AI, regio Oost)	e-mail d.d. maandag 15 mei 2000 22:52
1.1	15 mei	23.05.00	RIT	brandweer	Terugkoppeling over de beschermkapjes: het RIT heeft voortdurend overleg met de brandweercommandant; de brandweer gebruikt hetzelfde materiaal. Brandweer en Arbeidsinspectie waren vol lof over gebruikte materiaal, vooral de kapjes.		journaal Algemeen commando
1.3	15 mei	23.15	Den Haag	CM/IMH	NCC vraagt informatie over aantal zeecontainers bij SE-Fireworks. <i>VROM heeft hier geen informatie over.</i>	Coördinator OBM	Consignatierapport Archief wg- Enschede Nr.4
1.3	15 mei	23.30	CTPI	CTPI	De buitenring is vrijgegeven en de bewoners zijn weer terug. Veel bewoners hebben vragen rond hun auto's. De Arbeidsinspectie maakt bezwaar tegen de werkwijze maar besloten wordt door te gaan tenzij er bestuurlijke dwang wordt uitgeoefend.		LCI-187 a t/m n
1.3	15 mei		rampterrein	RIT	Op maandag 15 mei 2000 werd op identieke wijze in de binnenste ring van het rampgebied door de RIT-werknemers gewerkt. Met betrekking tot de beschermingsmiddelen was alles nog steeds vrijblijvend. Met betrekking tot het asbest gevaar kregen wij nog steeds geen duidelijkheid. <i>(letterlijke tekst uit rapport)</i>	RIT-medewerker	LCI-o8o4
1.1	15 mei			IRO-Oost	Memo: Planologische regeling voor het gebied waar het vuurwerkdepot van Enschede stond	T. Dijkstra	Memo Wg Enschede Nr.11
1.3	16 mei	07.15	Hengelo	GHOR	AC belt 1e lijns arts milieu met verzoek een rapport te maken "welke schadelijke stoffen zijn vrijgekomen"	Lid AC-GGD 1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	07.30.00	Burgemeester van Enschede	RCC	Op briefing meldt Mans dat gisteren (15/5) het RCC overruled is, bezoek aan binnenring met busjes werd verboden i.v.m. asbestgevaar; hij vraagt zich af waar steeds wisselende info over asbest vandaan komt; brandweer zegt dit uit te gaan zoeken.	assistent van Mans	journaal GCC kr 77 (beleid); LCI-0185
1.3	16 mei	07.50	Hengelo	GHOR	AC faxt verzoek om rapport 'schadelijke stoffen' naar 1e lijns arts milieu met kopie naar MLRT via CTPI.	Lid AC-GGD; 1e lijns arts milieu; MLRT	LCI 979 / 1244

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	09.15	Rampterrein	GHOR	Overdracht OvDG aan MLRT: rampenstaf besloten dat toch bewoners in bussen gebied in gaan; OvDG druk geweest met distributie maskers en overalls.	OvDG MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	10.00	Telefonisch	milieu	<ul style="list-style-type: none"> • Vraag naar info LUVO en asbest. RIVM niet aanwezig. 1e lijns arts milieu (op AC) vraagt na. • MMK RIVM zoekt contact, naar AC-GGD verwezen 	MLRT; 1e lijns arts milieu; MMK RIVM	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	10.00	rampterrein	RIT	<p><i>(letterlijke tekst uit rapport)</i></p> <p>Omstreeks 10.00 uur kregen alle werknemers uit de binnenste ring opdracht zich te melden bij de commandowagen van het RIT. Alle werkzame personen van het RIT, de vrachtwagenchauffeurs en de bestuurders van de graafmachines werden verplicht een witte chemicalienbeschermoveral, merk Tyvek Pro-Tech te dragen. Naar aanleiding van het bovenstaande nam een RIT-medewerker omstreeks 10.30 uur telefonisch contact op met de afdeling Milieu. Hem werd het vorenstaande medegedeeld. Uit het chemiekaartenboek is gebleken dat het opruimen van asbest moet geschieden volgens voorschrift P188. De afdeling milieu zou contact opnemen met het RIT. Ook een medewerker van de afdeling milieu vond het vreemd dat er op deze wijze gewerkt werd. Omstreeks 11.30 uur deelde een arts van de GGD, een RIT-medewerker mede dat men meerdere keren per dag de mondkapjes moesten vervangen. Hiervan was op dat moment geen sprake. Bovenstaande werd door een RIT-medewerker gefaxt naar de voorzitter van de OR.</p> <p><i>(hier wordt de Ondernemingsraad van de Regiopolitie Twente bedoeld)</i></p>	RIT-medewerkers	LCI-0804
1.3	16 mei	10.01	Rampterrein, binnenring	Politie, sector berging RIT	Witte pakken-verplichting in verband met asbest. Voor het RIT is niet duidelijk is hoe zaken geregeld zijn of worden. Er zijn leden van het RIT die al vanaf zondag op de Plaats Delict aan het werk zijn.		LCI-0412
1.3	16 mei	10.30	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu belt over de opdracht gevaarlijke stoffen. RIVM geeft niet alles in verband met nog lopende analyses. Brandweermetingen leveren op dit moment nog geen helderheid. Geen gevaarlijk beeld. Rest volgt z.s.m. Rapport komt per fax naar AC.	1e lijns arts milieu; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	11.00	Enschede	Arbeids-Lid AC-GGD	<p>Problematiek Vrijgave terrein</p> <p><i>Na stevige discussie over vrijgeven terrein. Uitkomst per sectie doorzoeken door asbestdeskundigen.</i></p> <p><i>Na inventarisatie beslissen over vrijgave.</i></p> <p><i>AI eist naleving sloopregime asbest bij werkzaamheden RIT</i></p>	Hoofdinspecteur AI Enschede Nr.32	<p>Archief wg-</p> <p>Logboek en verslagen AI; LCI-0172</p>
1.3	16 mei	11.00	CTPI	CTPI	<p>De binnenring is afgeschermd met bouwhekken.</p> <p>Aktiepunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - continueren van het schouwen en ruimen van het gebied - stabiliseren van het asbestgebied - gefaseerd vrijgeven van randgebieden van de binnenring - Vanwege de verwachte regen voorraad maskers en overalls in container bij VC-brandweer, distributie via Zaustat. - Arbeidsinspectie (AI) aanwezig rond het CTPI; vraag naar duidelijkheid rol AI. - Bewoners in het gebied mogen de bussen niet uit. 		<p>LCI-0186 c</p> <p>LCI-1185/ 986 / 1131</p>

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	11.00 - 11.50	Rampterrein	GHOR	GL vraagt bij MLRT aandacht voor instructies verversen maskers en voor nathouden puin.	GL MLRT	LCI 1131 / 986 / 1185
1.1	16 mei	11.35.00	CTPI politie	RIT	Er moeten 400 maskers bij het RIT gebracht worden		journaal Staf GPO
1.1	16 mei	11.45.00	Politie	Algemeen commando	Er komen signalen van politiemensen die informatie willen over gezondheidsrisico's. Het beleidsteam neemt contact op met de GGD en zal de uitkomst communiceren via het BOT	Algemeen commandant	journaal Algemeen commando
1.3	16 mei	11.45	Hengelo Westermaat	GHOR	Uit de briefing RCC: <ul style="list-style-type: none"> • Op twee plekken wordt met beschermende kleding naar slachtoffers gezocht. • Er zijn deskundigen naar de regio gekomen om de procedures rond het opruimen en afvoeren van puin te bewaken. • Er is behoefte in Enschede aan een centraal coördinatiepunt i.v.m. eenduidigheid. Coördinatie zou moeten binnen GRS. • Na contact met RIVM is arts GGD bezig met beschrijving van de beschikbare gegevens. Plan van aanpak wordt in opdracht GRS gemaakt. • Voorlichting/informatie hulpverleners met risico's en gevaren met terugwerkende kracht verdient aandacht. GRS zorgt dat vandaag plan van aanpak er ligt. 		LCI 980
1.3	16 mei	11.50		GHOR	Telefonische informatie van de HSGA: <ul style="list-style-type: none"> • inrichten 'milieukamer' bij de gemeente Enschede, die direct onder BT is gebracht en waarin MMK van het RIVM zitting heeft, evenals de 1e lijns arts milieu van de GGD, • Asbest is op alle niveaus punt van aandacht. Taak voor de milieukamer, 	HSGA MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.3	16 mei	11.50 - 13.00		Rampterrein	Brandweer geeft aan blijven Zaustat te wensen i.v.m. distributie persoonlijke beschermingsmaatregelen en zichtbare zorg voor de hulpverleners.	Brandweerfunctionaris; MLRT	LCI 1185/ 986 / 1131
1.2	16 mei	12.01.00	CTPI politie	medisch leidster GGD	De medisch leidster van GGD in het CTPI politie laat aan het GCC melden dat het onverantwoord is, dat de verzorging van het RIT zo slecht is en dat zij zich zorgen maakt over de intentie van het werk van het RIT.	medisch leidster CTPI	journaal Staf GPO
1.3	16 mei	dag	Almelo/ Hengelo/ Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Op verzoek AC-GGD informatie verzameld voor quickscan en deze gemaakt. • Deel gaan uitmaken van coördinatiepunt gevaarlijke stoffen bij Bouw & Milieudienst te Enschede. • Voorlichtingsbrieven: hulpverleners, bewoners inzake blootstelling, terugkerende bewoners. • Gezondheidsvragen beantwoord. • Ondersteuning in persoon MMK Gelderland en MMK RIVM. 	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	16 mei	12.05	Hengelo	GHOR	Mededeling HSGA dat milieukunde verhuist naar Enschede met ondersteuning van het RIVM. Hij stelt 1e lijns arts milieu op de hoogte.	HSGA; Lid AC-GGD; 1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	16 mei	12.30.00	RCC Hengelo	GCC	Memo aan het GCC betreffende de instelling van een onderzoeksteam van TNO/Arbeidsinspectie/ GGD/RIVM, het Coördinatieteam 'gevaarlijke stoffen' voor: 1. de coördinatie van metingen in het veld; 2. de coördinatie van maatregelen voor de mensen in het terrein; 3. de coördinatie van alle betrokken diensten aangaande maatregelen; 4. het in kaart brengen risico's. <i>zie ook mutatie sub 15.05.00 om 21.45.00 uur</i>		memo van RCC aan GCC
1.3	16 mei	12.50.00	ROC	CTPI politie/ CTPI	Fax met een bericht van de sectie GGD dat het gebruikte P3 beschermkapje voldoende bescherming biedt.		LCI-186c
1.3	16 mei	13.00	rampterrein	GHOR	Personeel van dierenambulances (om dieren op te halen) moeten beschermingsmateriaal dragen.	MLRT; OvDG	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	13.00	Hengelo Westermaat	GHOR	Er komt één aanspreekpunt/coördinatie-team voor alle gevaarlijke stoffen met medewerker TNO, milieudienst Enschede, gemeentelijk ambtenaar en vanuit de GGD arts 1e lijn milieu en MMK. Medewerker TNO als contactpersoon.		LCI 980
1.3	16 mei	13.00	Hengelo informatie nummers	GHOR/infor-	AC bezig met fax naar de GRS/BT i.v.m. persbericht informatienummers gezondheidsvragen ramp . Enschede. Rond de avond wordt geconcludeerd dat infonummers alleen Enschedese nummers moeten zijn. Informatie over gezondheidsvragen zal naar centrale informatienummers GGD worden doorgestuurd.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	14.00	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • ROC akkoord met adequaatheid van bescherming door P3-masker. • RIT heeft slachtoffers gevonden. • MLRT vraagt aandacht voor asbestprotocol. • MLRT informeert over afschaling geneeskundig voor vanaf 20-21 uur. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	14.00	telefonisch van-af rampterrein	GHOR/Milieu	1e lijns arts milieu gaat met MMK RIVM en MMK Gelderland naar milieukamer bij gemeente Enschede. 1e lijns arts milieu houdt contact met ROC en met MLRT.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	14.40	rampgebied	RIT/RIVM/ TNO	<i>(letterlijke tekst uit rapport)</i> RIVM en TNO bezochten de binnenste ring van het rampgebied en werd een RIT-medewerker voorzien van meetapparatuur (asbestmeter en een meter voor andere gevaarlijke stoffen).	RIT-medewerker	LCI-0804
1.3	16 mei	15.00	Enschede	Arbeids- inspectie	Problematiek persoonlijke beschermingsmiddelen. AI heeft contact met korpschef KLPD. Gewezen wordt op het feit dat adembescherming niet voldoet aan AI-normen. De korpschef verwijst naar de burgemeester.	Hoofdinspecteur AI	Archief wg- Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.1	16 mei	15.30.00	RCC Hengelo	politie	<i>stand van zaken:</i> - m.b.t. slachtoffers: 16 doden, 628 gewonden van wie 42 opgenomen; - er is team van chemisch adviseurs is samengesteld		journaal RCC

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	16.50 - 17.00	Enschede	Milieu	Aankondiging fax met meetuitslagen RIVM over LUVVO en stof, niet over asbest. Milieuteam bezig met brief voor terugkerende bewoners en met brief voor hulpverleners.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	17.00	Arbeidsinspectie	RIT	Gesprek met burgemeester Mans over onvoldoende bescherming RIT; wordt meegenomen in beleidsteam	hoofdinspecteur AI	Journal van hoofdinspecteur AI
1.3	16 mei	17.00	CTPI	CTPI	- Het RIT geeft aan dat de stortplaats voor het puin volloopt, en dus leeg moet. Tevens moet het gedumpte puin natgehouden worden in verband met asbest en stof - GGD maakt instructie voor bewoners met informatie en telefoonnummers over asbest en eventuele gezondheidsklachten. Voorlichting Enschede zorgt voor de verspreiding - GGD verzorgt aanleg en onderhoud van voorraad beschermende kleding. Daarvoor komt een tent bij de binnenring met verkleedruimte. - Bij de binnenring zal gecontroleerd gaan worden of beschermende kleding gedragen wordt. - mededeling MLRT over komende asbestbrieven - Vrijgave vak I om 17.00 uur - Vrijgave vak II om 20.30 uur in overleg* met de burgemeester en de Arbeidsinspectie <i>(dit overleg* is er niet geweest, op grond van afgesproken protocol 16 mei v.m. in RCC sector II door burgemeester vrijgegeven)</i>	CTPI	LCI-0186 c LCI-1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	17.00	Enschede	Rampenstaf Enschede	Opdracht aan WVD: overdragen taken aan coördinatieteam gevaarlijke stoffen. samenstelling: TNO/RIVM: <i>Arbeidsinspectie; DGD; Gemeente; WVD; Opdrachtformulering: Werken aan vrijgave sectoren binnenvring, inschatten gevaren voor de hulpverleners t.a.v. de blootstelling aan asbest en andere stoffen, voorlichting naar burgers en hulpverleners over asbest en andere stoffen</i>	Medewerker WVD	Logboek team gevaarlijke stoffen Archief wg- Enschede Nr.13
1.3	16 mei	17.00 - 17.45		rampterrein	MLRT ontvangt fax 1e lijns arts milieu: conclusie uit onderzoek LUVVO van RIVM: geen gezondheidsbedreigende situatie.	MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	17.30	Enschede	'beleidsdriehoek'	Men meldt dat in beleidsdriehoek samen met de Arbeidsinspectie overlegd wordt over plan van aanpak i.v.m. gevaarlijke stoffen	Assistent van Mans	LCI 0185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	17.30	Lokaal Driehoeks overleg		- In het verslag wordt de terughoudendheid mbt de inzet van buitenlandse teams herhaald; - Er wordt gemeld dat de rechercheurs voor het opstellen van de vermistenlijst ingeschakeld; - Korpschef meldt dat de beloofde quick scan mbt asbest nog niet op tafel ligt. De resultaten zouden er al zijn, maar niet worden vrijgegeven. De Arbeidsinspectie zal worden meegedeeld om contact te leggen met de Korpschef om haar eisen op tafel te leggen en ingewilligd te krijgen	korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.1	16 mei	17.30	Enschede	Rampenstaf	Melding: RIVM heeft op de dag van de ramp metingen gedaan naar gevaarlijke stoffen in het buitengebied. <i>Zij hebben wel hoge waarden gemeten, maar de blootstelling is maar kort geweest en vormde geen bedreiging voor de volksgezondheid. Er komen nog resultaten van nieuwe metingen.</i>	Rampenstaf voorlopig verslag	Archief Wg Enschede VROM Nr.15,p28

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.2	16 mei	17.45	rampterrein	Milieu	AI informeert MLRT over schouwen op asbest door AI voordat een gebied wordt vrijgegeven. MLRT neemt vervolgens met milieuteam contact op: informatie klopt; daarnaast doet bouwdienst de bouwkundige schouw.	Medewerker AI MLRT Milieuteam	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	17.55	Enschede	Coördinatie- team gevaar- lijke stoffen	Opstellen informatiebrief voor bewoners en hulpverleners aangaande asbest en andere gevaarlijke stoffen	Asbestdeskundige TNO	Archief wg- Enschede Nr.13
1.3	16 mei	17.59	Bilthoven	RIVM/ MOD	Melding resultaten analyse tweede luchtstofmonster Enschede. <i>Conclusies, getrokken in de eerste tussenrapportage, veranderen derhalve niet.</i>	Hoofd IEM/RIVM	Fax Wg Enschede Nr.14
1.3	16 mei	18.50	Commando- post RIT	Politie, sector berging RIT	Commandant sector berging RIT wordt gebeld door de Inspecteur Arbeidsinspectie. Deze deelde mee dat de adembescherming onvoldoende was en dat hij het RIT toestond met halfgelaats, motorisch aangedreven overdrukmaskers te werken. Dit bericht is doorgegeven aan de korpschef van de KLPD, die op zijn beurt contact heeft gezocht met de burgemeester van Enschede.	Inspecteur Arbeids- inspectie Commandant sector berging RIT	LCI-0412
1.3	16 mei	18.56	Almelo	GHOR	Fax van 1e lijns arts milieu aan AC betreffende resultaten onderzoek luchtverontreiniging	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei		Den Haag	VROM/ hiMH/CM	Melding dat kortverslag 'resultaten van het onderzoek naar luchtverontreinigingen en gedeponeed stof in Enschede', is doorgezonden naar Provincie Overijssel	Medewerker CM	Fax Wg Enschede Nr.16
1.3	16 mei	18.56	Almelo	GHOR	Fax van 1e lijns arts milieu aan AC betreffende resultaten onderzoek luchtverontreiniging	1e lijns arts milieu	LCI 979 / 1244
1.3	16 mei	19.00	Enschede	Arbeids- inspectie	Persoonlijke beschermingsmiddelen <i>Brief aan div. Korpschefs met daarin de noodzakelijk pbm voor diverse soorten van werkzaamheden, aan burgemeester en ACP</i>	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg- Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	16 mei	avond	Enschede	GRS/BT	Bijeenkomst Coördinatieteam gevaarlijke stoffen (door RCC georganiseerd) heeft eensluitend advies van brandweer, Arbeidsinspectie, Bouw & Milieudienst, politie en GGD tot gevolg inzake asbest. LCI an <i>Milieuteam dinsdagavond 16 mei opgeheven zonder vervolgspraken.</i>		LCI al
1.3	16 mei	Avond	Enschede	GHOR	Van bespreking Coördinatieteam gevaarlijke stoffen is geen verslag. <ul style="list-style-type: none"> • In het overleg is door de MMK's o.a. gesproken over de noodzaak van metingen bij een steekproef van personen uit de binnenring (blootstelling zware metalen). Onduidelijk is waarom met dit advies niets is gedaan. • Waarom met tijdens het overleg opgestelde voorlichtingsbrief niets is gedaan is niet duidelijk. • MMK's hebben zich gericht op bevolkingsadvies asbest en zware metalen. • Alleen de voorzitter rapporteerde aan de GRS. 		LCI ar

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	Avond en opvolgende dagen	Enschede	GHOR	<i>MMK's hebben onduidelijkheid ervaren over taakopdracht en onduidelijke status van het milieuteam. Reden van opheffen van het team was eveneens onduidelijk. Daarnaast is de MMK-expertise niet voldoende als inhoudelijke deskundigheid ingezet. De komst van vele VWS-ers, die uitvoerende taken aan hen delegerden heeft daaraan geen goed gedaan. Ten aanzien van het gezondheidsonderzoek is evenmin van de GGD-MMK-expertise gebruik gemaakt. Informatie uit de metingen kwam niet direct bij de MMK's terecht, terwijl zij adviezen ten aanzien van volksgezondheidsrisico's moeten geven. Al geeft adviezen over werkgerelateerde risico's.</i>	MMK's	LCI ar
1.3	16 mei	19.15	Bouw-en milieudienst	Milieu	1e lijns arts milieu informeert telefonisch over rol van het 'coördinatiepunt gevaarlijke stoffen': coördinatie metingen, coördinatie maatregelen, coördinatie diverse diensten, in kaart brengen van de blootstellingen.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	19.30	CTPI	CTPI	Brandweer checkt bij BT of de binnenring (grens voor maatregelen) gehandhaafd moet blijven. GGD blijft bevoorrading beschermingsmiddelen doen, brandweer neemt uitgifte over.		LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	16 mei	19.40	CTPI	CTPI	- Toegangscontrole wordt versterkt om ongewenste bezoekers buiten te houden - Lasondersingel woningen 101 t/m 127 onderzocht door Arbeidsinspectie, twee woningen bleken vervuild met asbest en één erker staat op instorten		
1.3	16 mei	19.45		Brandweer	Vragen over asbest worden door een deskundige van de Brandweer mondeling beantwoord.	Deskundige van de brandweer	Logboek BMD LCI 0198
1.3	16 mei	20.00	rampterrein	CTPI (politie)	Melding in journaal dat voor iedereen die de binnenring ingaat het dragen van een mondkap verplicht is, de ventilatie in voertuigen uit moet en de ramen gesloten moeten worden gehouden. Voertuigen moet bij het verlaten van het terrein afgespoeld worden en in sommige gevallen is het dragen van witte overallen verplicht.		LCI-0414a
1.3	16 mei	20.15	telefonisch	Milieu	1e lijns arts milieu geeft aan dat brief bewoners volgende dag verspreid wordt. Brief hulpverleners is nog steeds in discussie.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	20.40	?	?	BT maakt plan van aanpak op basis van de meet- en testresultaten. Verkleining binnenring moet afgedekt zijn door BT. Voor nieuwe bemonstering binnenring (i.v.m. verwaaiing asbesthoudend stof) wordt plan van aanpak gemaakt.		LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	16 mei	21.15	Enschede	Rampenstaf	Informatiebrief Gaat accoord met informatiebrief aangaande gevaarlijke stoffen voor burgers en hulpverleners.		Logboek TNO: Archief wg- Enschede Nr.13

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	16 mei	21.35.00	GCC	TNO c.s.	<p>Resultaat metingen: De asbestdeskundige van TNO/MEP treedt op namens RIVM. Hij maakt deel uit van de commissie om in opdracht van RCC onderzoek te doen naar gevaarlijke stoffen en asbest. mutatie in het journaal m.b.t. de conclusies van het onderzoeksteam TNO c.s.: het asbestgevaar is verwaarloosbaar, dit geldt ook voor de concentraties van andere stoffen (zware metalen). Ergo: geen gezondheidsrisico's (er komt een rapport) en beschermende pakken is niet meer nodig. De Arbeidsinspectie denkt daar anders over. Besluit: pakken dus aanhouden, omdat Arbeidsinspectie dat wil De TNO-vertegenwoordiger stelt voor om het onderzoeksteam op te heffen.</p>		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.1	16 mei	22.12.00	Brandweer	CTPI politie	Door de brandweer is aan het CTPI politie doorgegeven dat geen asbestkapjes meer verplicht zijn. Ieder kan zelf bepalen of hij/zij beschermingsmiddelen gebruikt of niet.	functionaris brandweer; politiefunctionarissen CTPI	journaal Staf GPO
1.3	16 mei	22.30		Arbeids-	<p>Brief van Arbeidsinspectie aan KLPD, Regiopolitie, Regionale Brandweer, betreffende werkwijze rampgebied SE Fireworks Enschede. In afschrift aan Mans (burgemeester) OR'en hulpverlenings-organisaties en politievakorganisatie A.C.P. <i>In brief worden de volgende verbeteringen in de tot dan toe gehanteerde aanpak genoemd:</i> 1. In het gedeelte van de binnenring waar asbestdelen zijn aangetoond op grond van onderzoek dd. 14 mei 2000: - Actief zoeken in puin c.q. resten ruimen; toepassing asbestregiem, inhoudende het dragen van volgelaatmaskers met aangeblazen P3-filterunits, wegwerpoveralls, handschoenen, laarzen, en toepassing van containment. Voor medewerkers van het RIT kan volstaan worden met een half gelaatmasker in verband met de aard van hun werkzaamheden. - De overigen -toezichthouders, bewaking e.d.- kunnen volstaan met een filterend gelaatstuk (snuitje) met P3-filter 2. In het resterende, nog niet vrijgegeven gedeelte: -zie regiem als onder 1. 3. De vrijgegeven gedeelten: - Geen maatregelen t.a.v. mogelijke asbestexpositie nodig, tenzij lokaal asbest wordt aangetroffen. Dan regiem zie 1. <i>(aanleiding voor deze brief was een klacht van ACP en de OR van de KLPD)</i></p>	Hoofdinspecteur AI	<p>brief aan: Regiopolitie Twente; kenmerk LIEP/A341/3/01 dd 160500 KLPD; kenmerk LIEP/A341/1/01 dd 160500 Brandweer Regio Twente; kenmerk LIEP/A341/2/01 dd 160500</p>
1.3	16 mei	23.10			Algemeen Commandant in kennis gesteld over gezondheidsrisico's betreffende asbest en andere gevaarlijke stoffen. Informatiebrief hierover is hem toefaxt.		Journal GCC kamer 73 (staf) LCI 0204
1.3	16 mei		Den Haag	CM/IMH	<p>Notitie betreffende blootstellingsonderzoek <i>In overleg met arbeidsinspectie blootstellingsonderzoek in arbeidshygiënische vorm aan de hulpverleners aan te bieden, eventueel uit te breiden naar bevolkings-onderzoek. De burgemeester besluit voorlopig het onderzoek nog niet uit te voeren.</i></p>	Coördinator OBM	Logboek Archief wg-Enschede Nr.1

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.1	16 mei		Enschede	GGD	Bewonersbrief blootstelling aan chemische stoffen <i>Conclusie: geen gezondheidsrisico's n.a.v. RIVM metingen</i>		Archief Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.1	17 mei	08.00	Commando-post RIT	Politie, sector berging RIT	Briefing. Tenue op het rampterrein is overall met mondkap.		LCI-0412
1.3	17 mei	09.00	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> Vermelding vrijgifte vak I, II m.u.v. flat Grens binnenring voorlopig aangehouden nieuwe asbestkaart (nieuwe binnenring) komt vandaag 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	17 mei	10.00.00	Politie	Voorlichting	Nieuwsbrief 17 mei, 10.00 uur en 13.00 uur met de resultaten van de RIVM-metingen: indien blootstelling kortdurend is geweest dan leveren de concentraties geen gezondheidsrisico's op. Het asbestregiem (<i>conform brief Arbeidsinspectie van 16 mei</i>) geldt voor iedereen die actief zoekt in het puin; er wordt tevens gemeld welke beschermingsmiddelen zijn voorgeschreven.		extra nieuwsbrief
1.3	17 mei	10.15	Hengelo	GHOR	HSGA vraagt naar bericht asbest hulpverleners. AC beschikt niet over het origineel, is in . Enschede gemaakt <i>(In logboek is aangegeven dat hierover vanaf het begin grote onduidelijkheid is geweest)</i>	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	17 mei	10.45	Enschede	Coördinatie team gevaarlijke stoffen	SGS inspecteert de sectoren 5 en 3 op asbesthoudende materialen.	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO: Archief wg- Enschede Nr.14
1.3	17 mei	11.30	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe tekening gebied wordt uitgedeeld. binnenring = asbestgebied à protocol van toepassing Ontsmettingsplaats gaat van Deurningerstraat naar de Roomweg. Politie deelt mee dat hulpverleners met busjes gebied in kunnen, pers echter pas na vrijgifte gebied. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	17 mei	dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> Multidisciplinair overleg over IAC en over asbestinformatiepunt. Gezondheidsvragen beantwoord. 	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	17 mei	12.30	Enschede	GHOR	HSGA vraagt welke ambulances van elders zijn ingezet vanaf 'incident over'. AC vraagt na bij AAD-Oost, lijsten komen per fax naar AC. Deze mensen moeten het voorlichtingsverhaal asbest ontvangen. Lijst eerst bekijken met HSGA.	HSGA; Lid AC-GGD; centralist AAD-Oost	LCI 979 / 1244
1.1	17 mei	13.00	Enschede	Politie Twente	Extra nieuwsbrief nr 12 <i>Geheel gewijd aan RIVM-onderzoek</i>	Stafafdeling Communicatie	Archief Wg Enschede Nr.37; LCI 0080

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	17 mei	14.00	Enschede	Asbestdeskundige TNO	Inspectie resultaten van SGS van sector 5 <i>per fax doorgegeven aan gemeente en arbeidsinspectie Ook doorgegeven aan RIVM. Resultaten eerste metingen bevestigd: aangetroffen concentraties blijven ver beneden de 0,01 vezels/cm³</i>	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO: Archief wg- Enschede Nr.14
1.3	17 mei	15.00	Den Haag	Arbeidsinspectie	Telefoongesprek van alg.directeur AI met plv korpschef KLPD. Hij bevestigt dat de brief van AI is ontvangen en dat de daarin gestelde voorwaarden betreffende de ademhalingsbescherming voor het RIT zal worden nagekomen.	Alg.directeur AI plv korpschef KLPD	SZW/0114
1.3	17 mei	15.00	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijgifte vakken IIIa en IV. • Met Grolsch worden afspraken gemaakt. • Een incident met een mogelijke ontploffing in het buitengebied wordt nagevraagd. • Asbestgebied kleiner, maar oude asbestlijn blijft gehandhaafd. • MLRT geeft aan het niet eens te zijn met een advies, dat de OvDG in eerder overleg ochtend heeft gegeven ten aanzien van mogelijkheid werken zonder bescherming bij regen: protocol onverkort van kracht. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.2	17 mei	15.25	Arbeidsinspectie		Constatering dat in binnenring wordt gegeten en gedronken. De brief van de Arbeidsinspectie d.d. 16 mei was bij RIT-functionaris niet bekend, maar er was wel over gesproken. Men vond het dragen van snuitjes en wegwerpovertalls en het niet eten en drinken in gebied genoeg.		Logboek Inspecteurs AI
1.3	17 mei	15.30	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Na ruggespraak met RIVM: besluit voor de zekerheid asbestconcentratie metingen in buitenlucht te blijven uitvoeren	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg- Enschede Nr.14
1.3	17 mei	15.40	CTPI	CTPI	Overleg met AI over de brief. Bespreking over asbestschouwing door AI.	MLRT; Medewerker AI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	17 mei	16.28	GCC		Door sector Berging brief ontvangen van rampenstaf mbt gevaarlijke stoffen. Conclusie voor bewoners: kortstondige blootstelling aan asbestconcentraties geen gezondheidsrisico's.		LCI-0412
1.3	17 mei	16.30	CTPI	tussentijds CTPI	Brief AI, gedateerd 16-5 met andere beschermingsmaatregelen voor asbest dan de tot nu toe gehanteerde. Brief naar HSGA gefaxt.	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	17 mei	16.35	CTPI	Arbeidsinspectie	<p>CTPI ontvangt fax van de Arbeidsinspectie, regio oost, waarin ten aanzien van het optreden in het rampterrein het volgende is vermeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het gedeelte van het binnengebied waarin asbestdelen zijn aangetoond moeten diegenen die actief in puin zoeken of resten ruimen voorzien zijn van volgelaatsmaskers met aangeblazen P3-filterunits, wegwerpovertalls, handschoenen, laarzen en toepassing van containment. Voor medewerkers van het RIT kan volstaan worden in plaats van een volgelaatsmasker met een halfgelaatsmasker in verband met de aard van hun werkzaamheden - De overige aanwezigen – toezichhouders, bewaking e.d. – kunnen volstaan met een filterend gelaatstuk (snuitje) met P3 filter. 		LCI-0186 d

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	17 mei	16.45	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie Technische recherche	De Technische recherche staat in Tollenstraat opgesteld met hun wagen. Er wordt ook daar gegeten en gedronken. Op het terrein zijn stukjes asbest en splinters asbest gevonden. De TR medegedeeld dat zij midden tussen het asbest aan het eten drinken waren en hun werk aan het verrichten waren.	Inspecteurs AI Technische Recherche	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	17 mei	17.00	Lokaal Driehoeks overleg		<ul style="list-style-type: none"> - Korpschef meldt de verwachting van het RIT dat er uiteindelijk tussen de 20 en 23 slachtoffers zullen zijn; - Korpschef meldt dat lijst van vermisten dankzij actie rechercheonderzoek is teruggebracht tot 110 personen; - Korpschef meldt dat er een geruuststellend resultaat bestaat van de quick scan inzake asbest en zware metalen, die in opdracht van de GGD is uitgevoerd; - Korpschef meldt dat de werkzaamheden in het rampgebied conform de voorschriften van de Arbeidsinspectie worden verricht; - Er wordt gewerkt aan betere communicatie mbt het vrijgeven van gebieden om te voorkomen dat berichtgeving op Teletekst niet spoort met de informatie bij de poortwachters; 	Korpschef regiopolitie Twente	LCI-1087
1.3	17 mei	17.11.00	Politie	Algemeen com- Arbeidsinspectie adviseert de rustplaats van het SFOB te verplaatsen, omdat deze in het mando, SFBO asbestgebied ligt.		functionarissen Arbeidsinspectie; politiefunctie CTPI	journaal Algemeen commando
1.1	17 mei	17.45.00	Politie	bijstand Rotterdam-Rijnmond	ME-functionaris van de bijstand spreekt bezorgdheid uit onder de ME'ers over het asbest; zij hoorden van asbestdeskundigen uit het eigen korps dat de kapjes onvoldoende waren.	functionaris Rotterdam-Rijnmond	journaal Staf GPO
1.3	17 mei	17.50	Apeldoorn	TNO/MEP	Voorlopige resultaten asbestonderzoek Enschede <i>Stof en luchtmonsters resultaat kwalitatief van TNO, van Ascor kwantitatief. Uitkomst geen asbest aangetroffen.</i>	Medewerker TNO	Fax Wg Enschede Nr.16
1.1	17 mei	17.50.00	GCC	COT KLPD, regiopolitie Twente, brandweer	Briefing, o.a.: <ul style="list-style-type: none"> - i.o.m. het Crisis Onderzoeksteam wordt gewerkt aan de opzet voor een projectstructuur voor de verdere aanpak van de maatregelen; - fax van de Arbeidsinspectie aan het KLPD, de regiopolitie Twente en de brandweer over het werken door hulpverleners in het gebied met gevaarlijke stoffen. Afspraak: de drie betrokken diensten moeten bepalen wat te doen met het advies. 	leden gemeentelijke rampenstaf	journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	17 mei	19.00	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Vak IIIb en IIIc grotendeels onbewoonbaar. • Vak V wellicht morgen vrijgegeven. • Inzake asbestbrief AI wordt standpunt BT afgewacht. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	17 mei	21.30	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	SGS levert 7 bemonsterde filters in bij TNO voor bepaling asbestconcentratie m.b.v. elektronenmicroscopie.	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg- Enschede Nr.14

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	17 mei		Enschede	Arbeidsinspectie	Fax van regiopolitie Zullen richtlijnen van arbeidsinspectie aanhouden	Hoofdinspecteur AI	Archief wg- Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	17 mei		Arnhem	Arbeidsinspectie	Op locatie wordt nog steeds niet volledig voldaan aan het afgesproken protocol. M.N. plaatselijke bevelvoering RIT geeft aan geen opdracht mbt pbm te hebben gekregen	Hoofdinspecteur AI	dagjournaal 17 mei 2000
1.1	17 mei		Enschede	Coördinatie team gevaarlijke stoffen	Informatiebrief <i>Informatiebrief voor burgers en hulpverleners blijkt nog steeds niet uitgegeven door voorlichting</i>	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO: Asbestdeskundige Archief wg- Enschede Nr.13
1.3	17 mei		rampterrein	RIT	<i>(letterlijke tekst rapport)</i> Op 17 mei 2000 werd op dezelfde wijze als 16 mei 2000 gewerkt. De plaats om te eten en drinken werd verplaatst van de open plek aan de Roomweg naar de kantine van Grolsch.	RIT-medewerker	LCI-0804
1.3	18 mei	02.00	CTPI	CTPI	- Ontsmettingsplaats wordt verplaatst naar kruising Roomweg/ Deurningerstraat.		LCI-0186 e
1.3	18 mei	08.00	Rampterrein	Politie, sector berging RIT	Briefing werken onder asbestprotocol: - gelaatsmaskers en witte overall - eten en drinken onder overdruk (afgesloten ruimte) - bij het verlaten van het gebied moet de overall uitgetrokken worden - doordat er andere maskers moeten worden gebruikt, is er enige vertraging - wasplaats en decontaminatie ingericht op Roomweg ter hoogte van nummer 2/ 4. <i>probleem: hondegeleiders kunnen niet werken met halgelaatsmaskers en blijven werken met stoffenmaskers</i>		LCI-0412
1.3	18 mei	09.00	Arbeidsinspectie KLPD		Korpsleiding deelt Arbeidsinspectie mee dat men zich conformeert aan de fax van de regiopolitie en stelt dat de burgemeester verantwoordelijk is. RIT-leiding zal worden geïnstrueerd. <i>(conformereren aan inhoud brief van AI d.d. 16 mei)</i>	Hoofdinspecteur AI Korpsleiding KLPD	journaal van hoofdinspecteur AI Oost
1.3	18 mei	09.40	telefonisch	GHOR	<ul style="list-style-type: none"> • Klacht omwonenden over stank (lijklicht) • RIT heeft aangegeven niet met advies AI te kunnen werken, volgelaatsmasker belemmert het zicht teveel • Asbestproblematiek aandacht voor BT 	HSGA MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	09.45	telefonisch	milieu	Brokken bevatten inderdaad asbest, luchtmonsters niet of nauwelijks. Overleg in college volgt om 11 uur, eventueel worden nieuwe metingen in kerngebied gedaan.	1e lijns arts milieu MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	09.45	Enschede	GHOR	School Het Steenriet (VSO-school) zit 800 meter van de binnenste ring. Hulpverleners komen met beschermende pakken uit de binnenste ring en de kinderen daar spelen op het speelplein. Na overleg geeft AC door dat: asbest alleen in de binnenring à verwezen naar informatienr. Gemeente.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	18 mei	10.07	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Stand van zaken vrijgifte diverse vakken doorgegeven. • Busjes met bewoners willen verder het gebied in, BT vraagt advies à CTPI geeft negatief advies vanwege asbestgebied. • Op lijkgeur vanuit vak IV wordt vanuit OT actie ondernomen. • Brandweer regelt opvang van familieleden omgekomen brandweermensen, die gebied in gaan. • Uit asbestmetingen zou aanwezigheid van incidentele vezels blijken. MLRT zoekt uit of de diverse gebruikte maskers kwalitatief gelijk zijn. • Brief asbest hulpverleners is beschikbaar en wordt verspreid. • Info dodelijke slachtoffers gaat van RIT rechtstreeks naar BT. 	MLRT; (OvDG) Politiefunctaris; OVD Brandweer	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	10.07 – 11.05	?	brandweer	Reactie brandweercommandant op brief AI: na overleg met BT en deskundigen uit het land: huidige veiligheidsmaatregelen voldoende.	Brandweer MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	18 mei	10.10	Commando-post RIT	Politie, sector berging RIT	Door verschillende instanties worden verschillende opdrachten gegeven over het dragen van de juiste maskers. Voorlopig wordt gewoon doorgewerkt.		LCI-0412
1.3	18 mei	10.55	Enschede	BMD	Arbo; er moeten shovels met overdruk ingezet. TC: moet via Brandweer aangestuurd worden. <i>Dit was een aandachtspunt voor alle aanwezige shovels i.v.m. asbeststof.</i>	Gemeente-ambtenaar	Logboek BMD LCI 0198
1.3	18 mei	11.00	Enschede Bamshoeve	Arbeidsinspectie RIT	RIT is aan het werk terrein Bamshoeve. Veel asbest in puin aangetroffen. Twee personen droegen halfgelaatsmaskers met schroeffilter. Vijf personen droegen alleen snuitjes. Men droeg wel pakken. <i>zowel schroeffilters als snuitjes P3)</i>	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	18 mei	11.00	rampterrein	CTPI (politie)	Melding dat de mondfilters niet voldoende bescherming bieden. Men kan alleen het gebied binnen met speciale mondkappen, die bij het RIT gehaald kunnen worden.		LCI-414a
1.3	18 mei	11.30	Enschede	GHOR	HSGA uit rampenstaf deelt mee dat de memo aan de brandweermensen (m.b.t. asbest) akkoord is. AC wacht nog op namen en faxnummers.	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.1	18 mei	11.40	Bamshoeve	Politie, sector berging RIT	Bij de sloop van het fabriekspand wil de Arbeidsinspectie het werk stil leggen. In verband hiermee verzocht telefonisch contact op te nemen met het CTPI.		LCI-0412
1.3	18 mei	11.45	Enschede	BMD	Binnen BMD wordt opnieuw grote aandacht gevraagd voor de beschermkleding en mondkappen i.v.m. asbest.	Gemeente-ambtenaar	Logboek BMD LCI 0198
1.3	18 mei	11.45	Telefonisch	GHOR-BT	MLRT vraagt directeur GGD te laten uitzoeken of flexibele P3-maskers dezelfde werking hebben als P3-filterbuismaskers.	MLRT irecteur GGD	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen te lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Resultaten metingen verzamelen en beoordelen. • Overleg over informatienummer. 	te lijns arts milieu	LCI 985

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	18 mei	12.00	Telefonisch	Milieu	MMK provincie Groningen geeft antwoord op vraag maskers: P3-masker geeft info over : - de poriën; - kieren mondkapje zijn groter dan halfgelaatsmasker en groter dan volgelaatsmasker; - mechanische aanblazing geen factor van bescherming vermindert alleen ademweerstand. Gezien info zover volstaat masker in combinatie met de andere maatregelen. Van belang is tijdige vervanging van de filters.	MMK Groningen; MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	18 mei	12.16	Terneuzen	SGS Laboratory Services	Asbest onderzoeksrapport visuele inspectie (Inclusief bijlagen persberichten over asbest)	medewerkers	Fax Wg Enschede Nr.17
1.3	18 mei		Den Haag	HIMH/CM	Met ingang van 17 mei 15.00 uur contracten met ASPAR en SGS overgegaan naar de gemeente Enschede.	Medewerker CM	Memo Wg Enschede Nr.18
1.3	18 mei		Den Haag	HIMH/BB	Opdrachtbrief aan SGS Laboratory Services	Plv. HIMH	Opdrachtbrief Wg Enschede Nr. 19
1.3	18 mei	13.00	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	SGS meetresultaten sector 1 gefaxt naar gemeente en arbeidsinspectie	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg- Enschede Nr.14
1.3	18 mei	13.40	Enschede	Brandweer	Bestelling van 1000 filterbussen + maskers + 1000 losse filterbussen P3. Logistiek Centrum Zoetermeer wordt hiervoor gebeld door functionaris brandweer. (Dräger volgelaatsmaskers)		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	18 mei	14.15	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Stand van zaken vrijgifte vakken gemeld • Om 14.30 overleg met AI i.v.m. maskerproblematiek • Politie wil ten aanzien van asbest opschalen van de veiligheidsmaatregelen, hetgeen door MLRT niet nodig geacht wordt. Verschillende regimes vergroten onduidelijkheid. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	14.30	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Informatiebrief m.b.t. gevaarlijke stoffen en asbest uitgereikt aan hulpverleners	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg- Enschede Nr.14
1.3	18 mei	14.30	Enschede	Commissie gevaarlijke stoffen	Bescherming hulpverleners. Telefonisch overleg Asbestdeskundige TNO met de Brandweer. Laatste heeft moeite met eis aangeblazen P3 maskers van arbeidsinspectie. Er blijken onvoldoende maskers leverbaar.	Asbestdeskundige TNO	Logboek TNO Archief wg- Enschede Nr. 14
1.3	18 mei	14.30	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie Technische recherche	Het kampement TR staat midden in het met asbest verontreinigde gebied. Er wordt volop gegeten gedronken. AI gesproken met Technische Recherche over de gezondheidsrisico's die hieraan verbonden zijn (TR). Zij zullen nu direct opdracht geven tot sanering van de straat en het grasveld.	Inspecteur AI	logboekinspecteur AI Oost

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	18 mei	14.35	CTPI??	deel CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg dag eerder (met AI) heeft geleid tot advies rampenstaf aan CTPI het huidige asbest-protocol te handhaven. AI geeft in het veld instructies voor een strenger regime, hetgeen tot spanning leidt. Vanuit ministerie is aanpassing procedure aangegeven: bij graven in puin half-gelaatsmasker met mechanische aanblazing en tot die aanwezig zijn filterbussen. • AI zou niet expliciet geïnstrueerd hebben filters tijdige te verwisselen en voorraad filters voor bussen is minimaal. Over P3-kapjes is iedereen geïnstrueerd. • Coördinatiepunt (milieuteam) is avond 16 mei opgeheven. • Afspraak: doorwerken met P3-masker conform protocol; MLRT maakt instructie over beschermingsmiddelen. • Uitkomst van arbeidshygiënisch overleg zal door AI met brandweer in CTPI worden kortgesloten. 	Medewerker AI; Brandweer-functionaris; hoofd CTPI; MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	na 14.35	telefonisch	Milieu-GGD	MLRT informeert 1e lijns arts milieu over gesprek met AI en verzoekt instructie over beschermingsmiddelen uit te werken.	MLRT 1e lijns arts milieu	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	14.40	Enschede	Arbeidsinspectie Brandweer	Overleg in het commando centrum Medewerkers van de Brandweer hebben overleg gehad en er is besloten om de brief van de AI naast zich neer te leggen. Het streven is naar een masker met P3 zonder powerpack. Er is niet voldoende materiaal beschikbaar volgens de brandweer (<i>Dräger volgelaatsmaskers</i>)	Inspecteur AI Functionaris Brandweer	logboek inspecteur AI Oost
1.3	18 mei	15.25	Commando-post RIT	Politie, sector berging RIT	Commandant RIT krijgt van coördinator CTPI de mededeling dat de huidige mondkapjes verwisseld moeten worden voor de oorspronkelijke bescherming. De Arbeidsinspectie heeft de nieuwe kapjes afgekeurd, daar deze gevaarlijk zouden zijn wanneer de filters vol zitten. <i>lid Stafgroep RIT komt om 16.05 uur met een tegenbericht over het gebruik van filters. Werkwijze niet conform afspraak, dat opdrachten van CTPI komen; betrokkene naar CTPI verwezen</i>	Commandant RIT Coördinator CTPI	LCI-0412
1.3	18 mei	15.30	rampterrein	RIT	<i>(letterlijke tekst rapport)</i> Op 18 mei 2000 werd aan alle werknemers in de binnenste ring medegedeeld dat de mondkapjes konden worden weggegooid. Op de persoon werd een gelaatsmasker uitgereikt. Dit halfgelaatsmasker was voorzien van een draaifilter P3. Verder werd duidelijk gemaakt dat de veiligheidsafspraken werden aangescherpt. Vanaf heden moesten alle werknemers in de binnenste ring iedere keer voordat men ging eten of drinken het schoeisel laten afsprengen en de witte veiligheidspakken in afvalbakken deponeren. Omstreeks 15.30 uur kregen alle werknemers in de binnenste ring de opdracht zich te melden bij de commandowagen van het RIT. Naar aanleiding van een bezoek van de Arbeidsinspectie kregen wij de opdracht de voornoemde gelaatsmaskers + filter in de afvalbakken te deponeren. Wij werden weer voorzien van mondkapjes (FFP3SLD). Tevens kregen wij te horen dat er meerdere keren per dag de mondkapjes vervangen moest worden. <i>(Hier wordt bedoeld het overleg van de AI met de brandweer. Zie 18 mei 14.40. De opdracht om gelaatsmaskers in de afvalbakken te deponeren en verder mondkapjes FFP3SLD te gebruiken was een actie van het RIT/TR en niet van de AI)</i>	RIT-medewerker	LCI-0804 Logboek Inspecteurs AI

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	18 mei	16.04	CTPI	CTPI	Onduidelijkheid betreffende asbestprotocol. Afspraak met Arbeidsinspectie en RIT dat P3-maskers worden gebruikt. De Medisch Leider is hiervan niet op de hoogte en wacht nog steeds op besluit c.q. aanwijzing Beleidsteam. Omdat de diverse disciplines nu verschillend handelen, moeten hierover concrete afspraken worden gemaakt en dienen de disciplines binnen de asbestring volgens de afspraken van het CTPI te werken. Het besluit hierover wordt in het veld door de CC en het hoofd RIT teruggekoppeld. Er vindt nog nader overleg plaats met de Arbeidsinspectie. Binnen twee uur moet hierover besloten worden. Zo niet, wordt het werk stilgelegd.		LCI-0186 e
1.3	18 mei	16.06	Almelo	GHOR	Fax voorstel asbestverhaal hulpverleners gaat naar regio brandweer.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	18 mei	18.00	Enschede	Politie	Omdat er kennelijk misverstanden over het gebruik van filters, stofkapjes e.d zijn geweest, wordt vermeld dat na ruggespraak met de Arbeidsinspectie is gebleken dat in het grootste deel van de binnenring een bescherming met stofkapjes P3 afdoende beveiliging biedt. Voor een aantal gebieden en werkzaamheden zijn gelaatsmaskers noodzakelijk, hetgeen bij de direct betrokkenen bekend is.	Twente LCI 0083	Extra Nieuwsbrief nummer 15 Politie
1.3	18 mei	18.30	rampterrein		Mensen in het veld moeten overleggen met de Arbeidsinspectie; is bekend bij Politie.		journaal GCC kr 73 (staf) LCI 0204
1.3	18 mei	19.00	telefonisch van-GHOR af BT locatie BT		Directeur GGD informeert over besluit BT van vrijgifte deel gebied, vanuit CTPI is MLRT het niet eens vanwege noodzaak plaatsen met plastic beklede hekken i.v.m. asbestverwaaiing. Om feiten te vergelijken gaat MLRT naar BT ► gebruik divers kaartmateriaal. Brandweer zal initiatief nemen tot afstemming.	Directeur GGD/RGF MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	18 mei	19.00	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT Brandweer	RIT en brandweer werkten met snuitjes in de Tollenstraat. <i>(uitsluitend een constatering, snuitje met P3 filter)</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	18 mei	20.43	Enschede	CTPI/Arbeidsinspectie	Er is afgesproken dat de Arbeidsinspectie rapporteert aan de CTPI, en niet aan het beleidsteam		journaal GCC kr 73 (staf); LCI 0204
1.1	18 mei	21.30	Enschede	Rampenstaf	De brandweer heeft een kaart samengesteld met asbestgegevens, sectorgebieden etc. Er komen nog 1000 maskers omdat bij het ruimen asbest kan vrijkomen. Er worden continue metingen verricht.	Rampenstaf voorlopig verslag	Archief Wg Enschede Nr.15,p.36
1.1	18 mei	22.00.00	Politie	CTPI politie	Overleg over de afstemming van gegevens m.b.t. asbest. Het is niet goed duidelijk in welke gebieden sprake is van asbestgevaar. Het Coördinatieteam 'gevaarlijke stoffen' blijkt te zijn opgeheven, maar er is nog wel behoefte aan		journaal CTPI politie
1.2	18 mei	22.30		GRS-overleg	Gemeente: Er wordt uitgezocht wat de rol is van de Arbeidsinspectie en waar zij mee moet communiceren. Operationeel wordt het momenteel als lastig ervaren.		Logboek Coördinatiepunt Brandweer, k 70; LCI 0210
1.3	18 mei		Enschede	Arbeidsinspectie Brandweer	Gesprek van inspecteur AI met de commandant van de brandweer over het dragen van PBM. Langere tijd werkzaam in met asbest besmet gebied: volgelaatsmasker met P3 powerpack. Kortere werkzaamheden: halfgelaatsmasker/snuitje met P3 filter. <i>(gevolg van brief AI 16 mei)</i>	Inspecteur AI	Logboek inspecteur AI Oost

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	19 mei		Enschede	Arbeidsinspectie	Gebruik Persoonlijke beschermingsmiddelen <i>Uit logboek komt naar voren dat er grote meningsverschillen zijn tussen RIT, politie, brandweer en AI over gebruik van pbm, in het bijzonder gebruik van soort maskers. Men is niet tot overeenstemming gekomen. De diensten hebben AI niet gevolgd.</i>	Hoofdinspecteur AI, Regio Oost	Archief wg- Enschede Nr.32 Logboek en verslagen AI; LCI-0172
1.3	19 mei		Den Haag	HIMH	Onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp in de gemeente Enschede. <i>Resultaat: vrijwel uit te sluiten dat er vergunningplichtige radioactieve stoffen/bronnen bij de ramp betrokken zijn geraakt.</i>	Stralings-deskundige IMH-ZW	Nota aan de minister Wg Enschede Nr.20
1.3	19 mei		Enschede	IAC/ hoofdinspectie Milieuhygiëne	Blootstellings/ monitoringonderzoek HIMH, IMH-Oost, verslag overleg RIVM/NVIC, RIVM. <i>Besluit tot blootstellings/ monitoringonderzoek</i>	Deskundigen: IMH Oost, HIMH, RIVM/NVIC, RIVM	Verslag Archief wg- Enschede Nr.21
1.1	19 mei	04.30.00	Politie	CTPI politie	Aanvoer vanuit Duitsland van een hoeveelheid gelaatsmaskers		journaal CTPI politie
1.3	19 mei	08.00	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • AI blijkt niet aanwezig bij het overleg • Stof nat blijven houden • Stand van zaken vrijgifte vakken en afzetting • Protocol schouw/terugkeer bewoners • Aantal maskers vasthouden voor eventueel asbestvezelonderzoek. • Geplastificeerde kaarten CTPI gaan naar BT, daar waren echter oude versies in gebruik. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	09.10	Enschede	Arbeidsinspectie Technische recherche	Volgens een medewerker van de politie is de instructie naar hun mensen thans dat zij volgelaatsmaskers met aanblaasunit of volgelaatsmaskers zonder aanblaasunit met schroefbus dragen als zij in het puin zoeken. Als zij dat niet doen dan moeten zij snuitjes dragen. <i>(beslissing leiding RIT)</i> Op het kampement aan de Tollenstraat draagt niemand adembescherming. <i>(De eerste twee zinnen zijn een mededeling van een medewerker van de politie. De laatste zin is een constatering van de AI)</i>	Inspecteurs AI Medewerker politie	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	19 mei	09.10	Enschede	GHOR	MLRT belt: bijeenkomst voor ambulancepersoneel 22/5 om 14.00 uur in verband met asbestblootstelling.	MLRT; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	19 mei	09.15	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT	RIT onderzoekt puin met alleen maar snuitjes op. <i>(stofmaskers P3)</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	19 mei	09.20	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT Brandweer	RIT en brandweer dragen alleen snuitjes bij het opladen van puin. Foto's gemaakt i.v.m. stofemissie. <i>(stofmaskers P3)</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	19 mei	09.30	Enschede	Arbeidsinspectie Technische recherche	Doorgegeven aan TR dat er volgelaatsmaskers gedragen moeten worden. <i>(door inspecteurs AI doorgegeven)</i>	Inspecteurs AI Technische Recherche	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	19 mei	09.30	telefonisch	GHOR/Milieu	RIVM rapporteert aan gemeente, die info verder verspreidt. LUVVO en asbest geen verontrustende uitslagen, wel asbestresten in gebied, die opgeruimd moeten worden. Gezien meetresultaten zou gehanteerde protocol voldoende zijn geweest. Voorlichtingsbrieven veel vertraging opgelopen.	MLRT Medewerker RIVM/TNO	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	10.10	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe kaart wordt gemaakt • Buiten de asbestring komen schuttingen. • Stand van zaken vrijgifte vakken. • Overleg AI gepland. Genoeg filterbussen aanwezig. Gezien afschaling: voorstel coördinatie beschermingsmiddelen door ontsmettingspost. • Verzoek van ingenomen filters (gisteren) te noteren: van wie, waar gewerkt en hoe lang. • Dump extra nat houden • Werkzaamheden stoppen met stille tocht. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	10.40	CTPI?	CTPI	Uit overleg 18 mei avond: AI zou onder huidige omstandigheden akkoord zijn met werken met P3-mondkapjes. Brandweer geeft aan 1000 filterbussen en aantal vervangingsfilters binnen te hebben. AI houdt vast aan gestelde in brief van 16 mei: dus huidige bescherming zou onvoldoende zijn ► werk stilgelegd.	Politiefunctionaris Brandweermanfunctionaris, MLRT Medewerker AI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	10.00-10.50	CTPI	CTPI en Arbeidsinspectie Technische recherche	Overleg tussen CTPI, Arbeidsinspectie en Dräger over veiligheidsmaatregelen met betrekking tot asbest. Geconstateerd wordt dat vertegenwoordigers van Arbeidsinspectie onderling verschillende meningen hebben met betrekking tot de minimale bescherming van hulpverleners. <i>.(deze constatering is niet juist volgens AI)</i> De aanwezige vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie houdt vast aan zijn schrijven van 16-5. De coördinator van het CTPI IV vraagt nadrukkelijk of de huidige manier van bescherming onvoldoende is en de veiligheid van de mensen niet gegarandeerd kan worden. Dit wordt bevestigd door de aanwezige vertegenwoordiger van de Arbeidsinspectie. Personen die daadwerkelijk in het puin aan het werk zijn dienen een halfgelaatsmasker met aanblassunit te gebruiken. <i>(halfgelaatsmasker i.v.m. beter zicht, qua inademing - P3 - goede bescherming)</i> Daarop laat coördinator CTPI IV nu alle hulpverleners uit het veld komen en het werk stilleggen.	Inspecteur AI	LCI-0187 g logboek AI Oost
1.3	19 mei	10.59	Politie	CTPI politie	De Arbeidsinspectie meldt dat de huidige asbestbescherming onvoldoende is. De brandweer had op beleidsniveau vooroverleg gehad mbt deze situatie en kon beslissen wat er moest gebeuren. Brandweercommandant besliste daarop dat alle werkzaamheden in het asbestgebied werden stilgelegd. In journaal MCU om 10.55 uur de melding "dat de Arbeidsinspectie alle werkzaamheden binnen de binnenring stil heeft laten leggen; er zijn klaarblijkelijk onvoldoende maatregelen getroffen om het asbestprobleem het hoofd te bieden".	functionaris Arbeidsinspectie; commandant brandweer	journaal CTPI politie LCI-414a

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	19 mei	11.00	rampgebied	RIT Arbeidsinspectie	<i>(letterlijke tekst rapport)</i> Omstreeks 11.00 uur was de Arbeidsinspectie in het rampgebied. Op voornoemd tijdstip kregen alle [werknemers in de binnenste ring van het rampgebied de opdracht hun werkzaamheden stil te leggen. De reden hiervan was een verhoogde concentratie asbest in de binnenste ring van het rampgebied. <i>Omstreeks 15.00 uur konden de werkzaamheden in het rampgebied weer worden hervat</i> <i>RIT meldt aan de Staf GPO (19-050-00 sub 10.15 uur) dat t.g.v. het beleid van de Arbeidsinspectie het werk van de Technische Recherche is stilgelegd.</i>	RIT-medewerker	LCI-o8o4 journaal GPO
1.3	19 mei	11.14	RIT	Sector Berging	Opdracht van de CTPI om alle werkzaamheden in het gebied stil te leggen. Iedereen moet tot nader order uit het gebied. Plv Leider RIT en de zoekploegen in kennis gesteld		LCI-0412
1.3	19 mei	11.15	Enschede	Kamer 70 stadhuis	Vermelding dat er op 18/5 voor het laatst op diverse plekken gemeten is (asbestvezels). Concentratie onder maximaal toegestane waarde volgens TNO. Tot woensdag is er op de locaties gewerkt onder het rampenregime. Vanaf woensdag geldt voor de Arbeidsinspectie het normaal/formele regiem. Er heeft een gesprek plaatsgevonden tussen Arbeidsinspectie en TNO om te komen tot een compromis dat enerzijds veilig is voor werknemers en anderzijds praktisch en haalbaar uitvoerbaar is. Brandweer gaat bellen met Arbeidsinspectie.		Logboek Coördinatiepunt Brandweer, k 70; LCI 0210
1.3	19 mei	11.35			Brandweer belt met Bouwbeheer om een overzicht te krijgen van cijfers over asbestconcentraties, omdat de Arbeidsinspectie de boel stil wil leggen. <i>(zie 190500 om 17.43)</i>		Logboek Coördinatiepunt Brandweer, k 70 LCI 0210
1.3	19 mei	11.45	telefonisch	GHOR/Milieu	Uitslag asbestmeting door RIVM: waarde 10 x beneden drempelwaarde.	MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	19 mei	12.00.00	GCC		Besluit: Het gebied met asbest wordt in kaart gebracht. De adviezen van de Arbeidsinspectie worden opgevolgd als extra voorzorgsmaatregel, maar dit mag niet betekenen dat het operationeel niveau vertraging oploopt. Nader overleg met de Arbeidsinspectie wordt vastgelegd.	leden van de gemeentelijke rampenstaf	journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	19 mei	12.10	Enschede	Arbeidsinspectie Politie Twente	De politie Twente (afd. Logistiek) belt met de vraag wat er nu precies is afgesproken m.b.t. de werkzaamheden van de TR en RIT. Een inspecteur van de Arbeidsinspectie deelt hem mede dat er gewerkt moet worden overeenkomstig de brief van de AI, dus volgelaatsmaskers. Volgens de politie zijn er in Nederland geen maskers meer te krijgen. Verteld dat bij garage Roeloffzen in Enschede een grote hoeveelheid volgelaatsmaskers en filterbussen liggen. Hij stond daarvan te kijken en ging er naar toe.	Inspecteurs AI Politie	logboek inspecteurs AI Oost
1.1	19 mei	12.30	CTPI	Politie, sector berging RIT	Het gehele gebied valt onder het asbestprotocol, met uitzondering van de leden van het RIT. <i>in verband met andere interpretatie door Leider RIT wordt afspraak gemaakt voor mondeling overleg met CTPI</i>	CTPI Commandopost RIT	LCI-0412

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	19 mei	middag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Overleg voorbereidingsgroep ontruiming panden. • Overleg Bouw & Milieudienst en over IAC. Tevens afspraken over verkrijgen van resultaten van metingen. • Overleg adviseur VWS over vragen over gezondheidsonderzoek 	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	19 mei	13.30	BT	GHOR	HSGA informeert over standpunt BT: richtlijnen AI volgen. Dit impliceert dat ook de GL volledig beschermd moet zijn in het veld.	HSGA bij BT MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.1	19 mei	13.52.00	Brandweer	Algemeen commando,	Mutatie dat de brandweer een andere interpretatie heeft van het asbest-besluit: alleen degenen die met puin en schilfers in aanraking komen moeten extra beschermende kleding dragen zijn; anderen mogen zo in het gebied. <i>In de sitrap 19 MEI, 14.11.57 UUR van het CTPI (LCI-186d) stelt de politie vast, dat brandweer onder het commando van het RIT werkt en dus met dezelfde bescherming</i>		journaal Algemeen commando
1.3	19 mei	14.00	CTPI	sector Berging	Chef sector Berging pleegt overleg met CTPI (over asbestmaatregelen). CTPI is in afwachting van een schriftelijke bevestiging of de beveiligingsmaatregelen voldoende zijn.		LCI-0412
1.1	19 mei	14.30.00	Politie	BOT	Het BOT inventariseert wie, waar op asbestgevaarlijke plekken gewerkt heeft en neemt contact op met betrokkenen.		journaal GPO
1.3	19 mei	14.34.00		Arbeidsinspectie	Mutatie van de melding dat alles weg moet uit het asbestgebied, ook het RIT. <i>(de genoemde opdracht kwam van het RIT)</i> De Arbeidsinspectie maakt een protocol wat wel en niet mag later (journaal Algemeen commando sub 14.55 uur) volgt het bericht dat er nieuwe speciale maskers (journaal Staf GCC sub 13.30 uur) zijn besteld voor het RIT en de brandweer ter bescherming tegen asbest. Het RIT mag ondertussen aan het werk, maar bij aankomst van de maskers moeten deze direct worden omgeruild. Onder deze voorwaarden mag men werken van de Burgemeester van Enschede		journaal Algemeen commando
1.3	19 mei	14.45	Enschede	Kamer 70 stadhuis	Medewerker gemeente heeft contact gehad met de Arbeidsinspectie en de vraag voorgelegd hoe verder te werken. Er komt geen beslissing, dus we gaan verder volgens de oude afspraken. Twee mensen van de Arbeidsinspectie gaan naar stadhuis voor overleg.	Gemeente-ambtenaar	Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70; LCI 0210
1.1	19 mei	14.50	CTPI	CTPI	CTPI wordt gebeld door vertegenwoordiger politie in BT onder meeluisteren van de burgemeester dat het RIT werkt met beschermingsmiddelen zoals voorheen en dat de brandweer onder commando van het RIT is gesteld en dus met dezelfde beschermingsmiddelen mag werken.		LCI- 186e

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	19 mei	15.00	GCC	Politie, sector berging RIT	Een vertegenwoordiger van het Gemeentelijk Beleidsteam deelt mee dat op het 2e ultimatum van de burgemeester door de Arbeidsinspectie niet is gereageerd. Daarom heeft de burgemeester besloten alle werkzaamheden van het RIT te continueren. In overleg met de CTPI en de commandant brandweer wordt het toegevoegde peloton brandweer geplaatst onder operationeel bevel van het RIT journaal MCU meldt dat om 15.15 uur de werkzaamheden van het RIT, de vrachtauto's en de bulldozers weer hervat afpraak van personeel KLPD/MCU om 15.25 uur, dat Arbeidsinspectie met asbestverwijderingsbedrijf de binnenzijde van de MOS-voertuig op aanwezigheid van asbest zou meten is om 20.10 uur die avond nog niet uitgevoerd; op 20/05 opgepakt en om 13.25 uur bericht van Arbeidsinspectie dat MOS-voertuig schoon is verklaard Omstreeks 15.00 uur konden de werkzaamheden in het rampgebied weer worden hervat.	GRS Commandopost RIT RIT-medewerker	LCI-0412 LCI-414a LCI-0804
1.3	19 mei	15.00	Enschede	BT	Besluit BT: ondersteuningspeloton brandweer komt onder commando RIT en dus onder dezelfde beschermingsmaatregelen: wit pak en mondkapje voldoende.	MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	15.00	Enschede-telefonisch	GHOR	HSGA en 1e lijns arts milieu betrokken bij persbericht asbest. GL volgt veiligheidsnorm RIT.	HSGA MLRT	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	16.30	CTPI	CTPI	<ul style="list-style-type: none"> RIT heeft na zaterdag nog fabrieksterrein te gaan. Stand van zaken vrijgifte vakken. Op politieniveau nog geen antwoord op asbestbescherming. CTPI wijzigt vanavond: Brandweer en Politie aanwezig; ambu's via CPA, op post Enschede 1 ambu voor rampterrein; MLRT oproepbaar via CPA; commandowagens uiterlijk maandag verplaatst; logistiek beschermingsmaatregelen gaat via VC-2 over naar brandweer. Met OT afgestemd dat GL zelfde bescherming volgt als RIT. Vervolgafspraken GL via persoon, die 20-5 GL is. Op vraag naar gebruik filterbussen of gelaatsmaskers antwoordt MLRT dat huidige maatregelen voldoen. 	CTPI	LCI 1185 / 986 / 1131
1.3	19 mei	16.55	Enschede	GHOR	OT: i.v.m. asbest dient de balie in het IAC bemenst te worden.à rooster gemaakt.	Lid OT; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	19 mei	17.14	CTPI	CTPI	De diverse disciplines zijn weer aan het werk.		LCI-0187 g
1.3	19 mei	17.43.00	GCC		Gesprek tussen de GGD, de Arbeidsinspectie, de gemeente, het RIT, de brandweer en de politie over de gang van zaken rondom de asbestproblematiek. De Arbeidsinspectie zegt dat zij de boel niet heeft stilgelegd. Zij hebben een brief verstuurd en daarna bij controle in het veld geconstateerd dat de regels niet werden nageleefd. De afspraak wordt gemaakt dat de functionaris van de Arbeidsinspectie voor de communicatie wordt gekoppeld aan de brandweer Bescherming: bij het werken op afstand is mondkapje voldoende. De brandweer krijgt halfgelaatsmaskers met luchtaangedreven filter. Het RIT heeft voldoende aan halfgelaatsmaskers met P3.		journaal GCC kr 73 (staf)

Versie	Datum	Tijd	Plaats	Organisatie	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
			handeling	(eenheid)			
1.1	19 mei	22.00	CTPI	CTPI	In de loop van de middag is één TS op verkenning gestuurd na meldingen van duizeligheid rond een bepaalde locatie. De bemanning van de TS heeft geen geur waargenomen, maar wel een monster genomen.		LCI-0780
1.3	19 mei t/m 23 mei		rampgebied	RIT	Van 19 mei 2000 t/m 23 mei 2000 werd op de wijze, zoals is vermeld op 18 mei 2000 in de binnenste ring van het rampgebied gewerkt.	RIT-medewerker	LCI-0804
1.1	20 mei	05.00.00	Politie	CTPI politie	Mutatie dat de speciale maskers voor de adembescherming zijn binnengekomen.		journaal CTPI politie
1.1	20 mei	07.30	CTPI	CTPI	Eenheden van brandweer en politie die in aanraking komen met puin en/ of stof moeten gaan werken met volgelaatsmaskers met circulatiepomp. Dit geldt niet voor het RIT.		LCI-0187 h
1.3	20 mei	09.15	Enschede	GHOR	Asbest voorlichting vraagt of de asbest-brief verspreid is naar Brandweer, politie en AAD-Oost. Brandweer is verspreid op 18/5 Politie vermoedelijk wel ontvangen maar willen graag een nieuwe AAD Oost toegezonden op 17/5 16.58 uur t.a.v. de directie. Is echter niet verspreid.	HSGA; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	20 mei	10.45	Almelo	GHOR	AC neemt nogmaals contact op met 0800-1100 om het asbestvoorlichtingsverhaal nog eens kort te sluiten.	Lid AC-GGD; 0800-1100	LCI 979 / 1244
1.3	20 mei	11.00	Almelo	GHOR/ nazorg	AC neemt contact op met afdeling bouw en milieu: dinsdag a.s. (niet maandag in verband met werkzaamheden RIT) gaan mensen van bouw en milieu het gebied in om na te gaan of gebied veilig is. (asbest/instortingsgevaar enz.) Vervolgens zullen waarschijnlijk vanaf donderdag 25 mei bewoners de binnenste ring kunnen bezoeken, gaat om ongeveer 1500 mensen. Coördinatie zal vermoedelijk bij DMO liggen. Voor eigen personeel wordt of is al wat geregeld.	Lid AC-GGD; Nazorgfunctionaris GGD	LCI 979 / 1244
1.1	20 mei	11.00.00	GCC	CTPI's	Besluit dat er één commandocentrum voor het rampterrein komt. De Locatie wordt nog bekend gemaakt.		journaal GCC kr 77 (beleid)
1.3	20 mei	dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: • In IAC telefonische vragen beantwoord • Daar tevens twee MMK's aanwezig. • Stand van zaken voor rampenstaf opgesteld. • Multidisciplinair overleg. • Start gemaakt voor metingen asbest rondom afgesloten gebied, die door rampenstaf GGD worden gestaakt.	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	20 mei	-	Enschede	GHOR/milieu	Overleg met Arbeidsinspectie, door brandweer geïnitieerd en bijgewoond onder andere door politie en GGD levert werkbare consensus op inzake asbestbescherming.		LCI al
1.3	20 mei	12.05	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu vraagt naar bericht bewoners dat dinsdag j.l. gemaakt is over asbest. ► per fax	1e lijns arts milieu; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	20 mei	12.50.00	GCC		De hoofdinspecteur van de Arbeidsinspectie, staat na overleg met zijn algemeen directeur, een hoger niveau van bescherming tegen asbest voor, hetgeen niet wil zeggen dat de huidige situatie slecht is, maar biedt geen 100% zekerheid. Als de politie, brandweer en hulpdiensten doorwerken met hun tot op heden gebezigde beschermingsmiddelen, dan zal de Arbeidsinspectie niet interveniëren. De Arbeidsinspectie adviseert nadrukkelijk om metingen (z.g. pasmetingen: Personal Air Sampling) te blijven doen en afhankelijk van de resultaten passende maatregelen te treffen. De alertheid voor uitzonderlijke situaties zoals bij het verpulveren van asbest, dient te blijven bestaan, zodat eventueel naar een hoger niveau van bescherming kan worden opgeschakeld. <i>(verantwoordelijkheid arbeidsomstandigheden ligt primair bij de werkgever)</i>	gemeente-secretaris; hoofdinspecteur AI; GGD; RIT; Brandweer; Politie	journaal GCC kr 73 (beleid) <i>inspecteur AI</i>
1.3	20 mei	13.30	RIT	sector Berging	Leider RIT deelt tijdens overleg mee dat de Arbeidsinspectie akkoord dat het RIT dezelfde beschermingsmiddelen kan blijven gebruiken en dat ze geen toezicht zullen uitoefenen	Leider RIT; chef sector Berging	LCI-0412
1.3	20 mei	14.15	Enschede	GHOR	1e lijns arts milieu vraagt of fax asbest hulpverleners naar alle ingezette ambulancediensten en brandweerkorpsen verzonden kan worden	1e lijns arts milieu; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	20 mei	14.15	Almelo	GHOR	AC neemt contact op met regio-brandweer: alle brandweerkorpsen binnen de regio hebben op 18/5 deze fax al ontvangen. De ambulancediensten bericht het AC n.a.v. de lijsten ingekomen via CPA en HSGA	Lid AC-GGD; brandweer-functionaris	LCI 979 / 1244
1.1	20 mei	14.45.00	GCC	Staf	De tekst van de asbestverklaring van de Arbeidsinspectie verstuurd naar de Korpschef, de Algemeen commandant Brandweer, de Districtschef Twente-Zuid en de voorzitter van de Ondernemingsraad; hij is tevens verspreid als Nieuwsbrief.		journaal GCC kr 73 (staf)
1.3	20 mei	15.00	Almelo	GHOR	AC: verzoekt HSGA na te denken over verzending van de hulpverlenersfax naar Duitse hulpverleners, Rode Kruis, EHBO'ers en mobiele medische teams.	Lid AC-GGD; HSGA4	LCI 979 / 124
1.3	20 mei	15.30	Almelo	GHOR	AC sluit dit kort met EHBO-coördinatoren en Rode Kruis. à Voor Hengelo wordt dit geregeld. In Enschede is geen contactpersoon te bereiken. Gevraagd de fax uit te delen bij de bijeenkomst van het Rode Kruis op 24 mei a.s. Gedurende de middag is het AC bezig de faxen te versturen m.b.t. het asbestverhaal aan hulpverleners.	Lid AC-GGD; EHBO-coördinatoren; diverse hulpverleners	LCI 979 / 1244
1.1	20 mei	15.30.00	Politie	Staf GPO, bijstandskorpsen	De brief van de Arbeidsinspectie met informatie over de asbestproblematiek (gevaar/toelichting) wordt d.m.v. het BOT met een aanbiedingsbrief toegestuurd aan de assistentieverlenende korpsen.	functionaris BOT	journaal GPO
1.1	20 mei	17.10.00	Politie	CTPI politie	Mutatie dat een asbestmonitor is geplaatst in de binnenring voor meting.		journaal CTPI politie
1.3	21 mei	Dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Telefonisch vragen beantwoorden bij IAC. • MMK Groningen aanwezig. • Overleg over oprichten asbestinfopunt bij Bouw & Milieudienst. 	1e lijns arts milieu	LCI 985

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	21 mei	Dag	Enschede	GHOR	De zeer ruime aanwezigheid van door VWS aangewezen coördinator Enschede en de vele experts van VWS hebben invloed op de werkrelaties en werkverhoudingen. Daardoor ontstaat onduidelijkheid in aan wie de arts 1e lijn milieu moet adviseren.	MMK's	LCI ar
1.2	21 mei		Arnhem	Arbeidsinspectie KLPD/RIT regionale politie; brandweer	Verslag eerste week Enschede. Beschermingsmaatregelen bij de werkzaamheden op het rampterrein. Er was met de KLPD, regionale politie, brandweer (en burgemeester) een werkregime overeengekomen, dat aan de asbestsloopregeling voldoet, en tevens zo werkbaar mogelijk is. In de praktijk bleek men zich daaraan slecht te houden. Norm voor KLPD/RIT bij het zoeken naar slachtoffers - aangeblazen halfgelaatsmaskers met P3 filters. Lager niveau verantwoordelijkheid van de KLPD-leiding.	Alg.directeur Arbeidsinspectie	Verslag eerste week Enschede-ramp. PJH, 21-05-2000
1.3	22 mei		Bilthoven	RIVM/IEM	Tussenrapportage over de metingen op het rampterrein, over metingen van lucht en stof en het aantreffen van asbest op verschillende data (13 en 14 mei, 16 en 18 mei).	Hoofd IEM/RIVM	Tussenrapportages 22-5-00
1.3	22 mei	Dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Telefonisch vragen beantwoorden bij IAC en Bouw & Milieudienst. • MMK aanwezig. • Overleg over asbestinfopunt. • Overleg over resultaten metingen met RIVM. 	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	22 mei	11.45	Enschede Schurinksweg	Arbeidsinspectie RIT	RIT was aan het zoeken in het puin aan de Schurinksweg (Bamshoeve-terrein). Men droeg alleen snuitjes. <i>(uitsluitend een constatering, stofmaskers P3)</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	22 mei	12.00	Enschede Tollenstraat	Arbeidsinspectie RIT	RIT was aan het zoeken in het puin in de Tollenstraat. Ze droegen alleen snuitjes. <i>(uitsluitend een constatering, stofmaskers P3)</i>	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	22 mei	12.10	Enschede	Arbeidsinspectie Politie	Gesproken met de politiefunctionarissen. Zij waren op het Bamshoeve-terrein om met honden het puin af te zoeken. Zij droegen alleen snuitjes (foto's gemaakt). In het puin leidingisolatie aangetroffen. Uit analyse is gebleken dat deze isolatie meer dan 80% amosiet bevatte. Zij waren niet op de hoogte van brief van AI van 16 mei 2000 en wisten niet dat de isolatie zoveel asbest bevatte. Wij moesten ons maar met de commandant van het RIT in verbinding stellen als we zouden vinden dat zij een volgelaatsmasker moesten dragen.	Inspecteurs AI	logboek inspecteurs AI Oost
1.3	22 mei	14.35	?	GHOR	Arbo-dienst: adembeschermingsmateriaal is bezorgd. MLRT wordt gebeld door AC: vermoedelijk besteld door de brandweer. Arbo-dienst teruggebeld.	Lid AC-GGD; MLRT	LCI 979 / 1244
1.3	22 mei	15.55	?	GHOR	De vertaling in Duits van asbestvoorlichtingsverhaal is gereed.		LCI 979 / 1244
1.3	22 mei	16.35	Enschede	GHOR	Bemensing asbestinfopunt wordt doorgegeven.	Medewerker IAC	LCI 979 / 1244
1.1	22 mei	19.00.00	Politie	Voorlichting	Nieuwsbrief 22 mei, 19.00 uur; chronologisch overzicht van acties die de korpsleiding heeft ondernomen om de gezondheidstoestand van hulpverleners deugdelijk te beveiligen.		extra nieuwsbrief

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	22 mei	19.15	Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Overleg met Politie, BMD, AI, Concernstaf, Brandweer over asbestsanering. Er wordt op 23 mei een plan van aanpak gemaakt. BMD coördineert deze werkzaamheden i.v.m. de voortgang na het opheffen van de rampenstatus.		Logboek Coordinatiepunt Brandweer, k 70; LCI 0210
1.3	22 mei	19.15	Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Overleg over Bamshoeve. In verband met aangetroffen asbest op Bamshoeve-terrein moet er opschaling plaatsvinden m.b.t. de toegepaste beschermingsmiddelen.	Directeur/hoofdinspecteur Arbeidsinspectie Oost GRS	verslag activiteiten 19 t/m 26 mei hoofdinspecteur Arbeidsinspectie Oost
1.3	22 mei		Den Haag	HIMH	Opdrachtverlening: Contra expertise en bemonstering/ analyse aan TNO.	Plv. HIMH	Opdracht-verlening Wg Enschede, Nr.23
1.3	22 mei		Enschede	IMH-O	Rapportage betreffende (drink)watervoorziening Enschede <i>15 mei rond 15.30 meldde het hoofd van WMO regio oost dat de reinwatervoorraad tot minimum was gedaald door bluswerkzaamheden bij Fireworks. Probleem is door waterbedrijf opgelost via gewijzigde wateraanvoer. 18 mei watervoorziening in oorspronkelijke staat teruggebracht.</i>	Medewerker IMH-Oost	Memo archief Wg Enschede Nr. 34
1.3	23 mei		Enschede	Arbeidsinspectie GRS	Aanpak Bamshoeve overeenkomstig asbestsloopregime.	Inspecteur Arbeidsinspectie Oost GRS	verslag hoofdinspecteur AI activiteiten 19 t/m 26 mei
1.3	23 mei		Bilthoven	RIVM/MOD	Metingen Enschede Overzicht van verrichtte metingen. Samenwerking met: regionale brandweer Enschede, Chemisch Advies van de Regionale Brandweer Amsterdam, SGS Ecocare, ASCOR analyse, Search B.V. , gemeentelijke Milieudienst Enschede en TNO.	Hoofd IEM/RIVM	Fax Wg Enschede Nr.24
1.3	23 mei		Enschede	IMH-Oost	Verslag rijksinspecties: <i>Toelichting op meetresultaten tot nu toe, aandacht gevraagd voor plan van aanpak nazorg milieuhygiënische aspecten met name voor het voorkomen van schade aan het milieu door het op verantwoorde wijze selectief verwijderen van asbest en het op milieuverantwoorde wijze afvoeren en verwerken daarvan en van andere (gevaarlijke) afval(brand)resten.</i>	Deskundigen IMH-Oost en HIMH	Wg. Enschede Nr.25
1.3	23 mei		Enschede	RIT	De mensen van RIT zullen de zoekperiode onder asbestcondities onder toezicht van het bedrijf Stokkentre verrichten in de Bamshoeve. <i>(letterlijke uit werkplan)</i>	directeur van Stokkentre	Kort werkplan d.d. 23 mei 2000
1.3	23 mei	08.54.00	Enschede	RIT	Het RIT gaat het gehele terrein nogmaals doorzoeken, omdat 3 personen nog niet gevonden zijn. RIT wil op de hoogte gesteld worden welke bescherming op dit moment door de Arbeidsinspectie voorgeschreven wordt i.v.m. asbestproblematiek.	RIT-medewerker	journaal GCC kr 73 (staf)

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	23 mei	10.00	Enschede		Vervolgoverleg van 22-5 19.15 uur. Bouwdienst/Search/Arbeidsinspectie/Politie/Brandweer; stappenplan/protocol ontwikkelen; vanaf begin samen optrekken met Arbeidsinspectie		logboek HI 19/26 mei
1.3	23 mei	10.15	Almelo	GHOR	Hulpverleners fax asbest wordt naar Arbo Unie Oost Nederland gefaxt. Het lijstje van het RIVM zal later gefaxt worden.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	23 mei	12.50	Enschede	GHOR	AC krijgt de opdracht te overleggen hoe de fax (die voorzien moet zijn van een handtekening van de burgemeester) asbestvoorlichting aan hulpverleners naar de Duitse hulpverleners verzonden moet worden	Lid BT; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	23 mei	Dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: • MMK aanwezig. • Overleg bij asbestinfopunt. • Informatie opstellen voor GGD-medewerkers die vragen gaan beantwoorden.		
1.3	23 mei	13.00	Enschede	GGD	Situatie rondom asbest en zware metalen t.b.v. GGD medewerkers. Conclusie: Geen asbestconcentraties boven het Maximaal Toelaatbare Risico (MTR) op 16, 17 en 18 mei. Voor de elementen cadmium, barium en lood in het begin de lange termijn blootstellingsnormen overschreden. Voor lood is op 13 mei de Toelaatbare Dagelijkse Inname (TDI) overschreden als iemand 24 uur zou zijn blootgesteld.	Arts/medisch milieukundige	Kort overzicht van de situatie rondom asbest en zware metalen t.b.v. GGD medewerkers d.d. 23/5/00 13.00 uur
1.1	23 mei	16.00.00	GCC		Bespreking in breed verband van het thema: Plan 'bezoekers in rampgebied' op woensdag 24 mei a.s.		journaal GCC kr 77 (beleid) LCI-0185
1.3	24 mei	10.00	Arnhem	Arbeidsinspectie	Op verzoek van burgemeester van Enschede een verstuurt AI een fax aangaande de beschermende maatregelen werknemers bij de begeleiding van burgers in de binnenring. Wegwerpoverall, overschoenen en P3-snuitje indien vervuilde puin niet beroerd wordt.	Hoofdinspecteur AI Burgemeester	telefax d.d. 24 mei 2000 gericht aan 053-4818145, burgemeester
1.1	24 mei	12.15.00	Arbeidsinspectie		Op last van de Arbeidsinspectie wordt het gebied rond Cord Finis (particulier) ontruimd.	functionaris Arbeidsinspectie	journaal CTPI politie
1.1	24 mei	13.37.00	Burge meester		Op last van de burgemeester mag het rampterrein alleen worden betreden met beschermende kleding.		journaal CTPI politie
1.3	24 mei	dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: • Voorbespreken met GRS: beschermende maatregelen bezoekende bewoners. • Overleg asbestinfopunt Bouw & Milieudienst. • Afspraken gemaakt over doorgeven asbestuitslagen uit luchtmetingen.	1e lijns arts milieu	LCI 985

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	24 mei	13.50	?	GHOR	Militair arts van gezondheidsdienst van Oudheusenkerke vraagt nadere informatie over hoe om te gaan met militairen die in de buurt van de binnenste ring zijn geweest. Vraagt om informatiebrief hulpverleners (asbest) en wat er al bekend is over grootschalig bloedonderzoek. Toegezegd dat hij 25 mei fax ontvangt + zo mogelijk informatie over grootschalig onderzoek.	Militair arts; Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.1	25 mei	08.56.00	Politie	CTPI	De Arbeidsinspectie is aanwezig om het asbestprotocol te inspecteren.		journaal CTPI politie
1.3	25 mei	09.45	Almelo	GHOR	AC faxt verhaal hulpverleners asbest naar RAV Drenthe.	Lid AC-GGD	LCI 979 / 1244
1.3	25 mei	11.16	Enschede	Arbeidsinspectie Technische reche	Enkele mensen van recherche alleen een P3-snuitje, nog steeds verwarring over welke mate van beveiliging. (uitsluitend een constatering)	Inspecteur AI	logboek inspecteur AI Oost
1.3	25 mei			IMH-Oost	Verslag Plan van aanpak Ruimen/saneren rampterrein Enschede van de arbeidsinspectie en Medewerker IMH-Oost commentaar hierop van IMH-Oost.		Wg Enschede Nr.27
1.3	25 mei	dag	Enschede	GHOR/milieu	Verrichtingen 1e lijns arts milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Overleg bij IAC over bemensing vanuit GGD. • GGD verlaat Bouw & Milieudienst. • MMK aanwezig. • Overleg bij asbestinfopunt. • Overleg Arbodienst en Bouw & Milieudienst. • Beoordeling brief bewoners binnenste ring. • Beantwoording gezondheidsvragen. 	1e lijns arts milieu	LCI 985
1.3	30 mei		Bilthoven	RIVM/ MOD	Milieugevolgen Vuurwerkkramp Enschede: Aanvullende rapportage inzake de analyse van veegen grasmonsters. <i>Conclusies uit eerdere rapportages onderbouwd. Rapportage ook overgedragen aan Informatie en Adviescentrum Enschede</i>	Hoofd IEM/RIVM	Rapport Wg Enschede , Nr.28
1.3	31 mei	12.36	Bilthoven	RIVM/ MOD	Resultaten dioxine-analyse Van de monsters van 16 mei	Hoofd IEM/RIVM	Archief wg- Enschede, Nr.29
1.3	juli		Bilthoven	RIVM	Eerste rapportage over stoffen in bloed en urine Gezondheidsonderzoek Vuurwerkkramp Enschede Steekproef van verzameld materiaal. <i>Resultaat: geen consistente verhogingen van de gemeten waarden in bloed en urine gevonden t.o.v. de referentiewaarde. Conclusie geen verhoogde lichaamsbelasting opgetreden. Onderzoek bevestigt beeld uit milieukwaliteitsmetingen.</i>		Rapport Wg Enschede Nr.30
1.3	juli		Zaltbom-mel	Instituut voor Psycho-trauma	Eerste rapportage gezondheidsonderzoek Enschede Deelonderzoek (geestelijke) gezondheid van de bewoners, passanten en hulpverleners van de vuurwerkkramp Enschede. Deelresultaat van de vroege metingen, d.m.v. zelf-rapportage vragenlijsten van 16 jaar en ouder.		Rapport Wg Enschede Nr.31

Versie	Datum	Tijd	Plaats handeling	Organisatie (eenheid)	Beschrijving gebeurtenis/toelichting	Functionaris	Bron
1.3	sept		Bilthoven	RIVM/ MOD	Overzicht meetrapportages <i>Vanaf 14 mei tot en met 1 juni zijn meetrapportages gemaakt en verzonden aan CM. Uit de meetresultaten is af te leiden dat er geen gezondheidsrisico's zijn gelopen door bevolking of hulpverleners.</i>	Hoofd IEM/RIVM	Wg Enschede, Nr.33

Bijlage 2

Lijst met gebruikte afkortingen in rapport 'Omgang met de milieubelasting en volksgezondheidsrisico's tijdens en na de vuurwerkramp te Enschede'

RIVM:	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
TNO/MEP:	Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek/Milieu, Energie Procesinnovatie
ATF Drachten:	Regionaal Chemisch Afvalverwerkingsbedrijf in Drachten
NVIC:	Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum
RIVM/MOD:	Milieu-Ongevallen Dienst van RIVM
SGS Ecocare:	Société Générale de Surveillance Redwood Nederland B.V. uit Terneuzen waarbij Ecocare voor een procedure staat ten aanzien van inspectie naar asbestdeeltjes.
RCC:	Regionaal Coördinatie Centrum
GGD:	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
ppm:	parts per million
MAC-waarden:	Maximaal Aanvaarde Concentratie
MLRT:	Medisch Leider Rampterrein
CPTI:	Coördinatie Team Plaats Incident
fg:	fentogram = 10 tot de min vijftiende gram
pg	picogram = 10 tot de min twaalfde gram
i - TEQ	internationaal Toxiciteit EQuivalenten
pg/kg.l.g.dag	picogram per kilogram lichaamsgewicht per dag
ng	nanogram = tien tot de min negende gram

Bijlage 3

Lijst geraadpleegde documenten

Nummer	Titel/Onderwerp	Schrijver
5.1	Logboek Crisismanagement VROM	Voorzitter BOT-mi
5.2	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.3	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.4	Consignatierapport	Voorzitter BOT-mi
5.5	Memo aan Hoofdinspecteur Milieuhygiëne	Hoofd Crisismanagement VROM
5.6	Consignatierapport	Voorzitter-BOT-mi
5.7	Memo aan hiMH	Plv Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne Oost
5.8	Memo aan vzt BOT-mi: aanwezigheid asbest in rampgebied	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.9	Fax voortgangsbericht gemeten concentratie zware metalen nog niet bekend	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.10	Memo betreft aanwezigheid asbest in rampgebied	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.11	Memo Planologische regeling voor gebied vuurwerkdepot	IRO Oost
5.11b	Fax asbestonderzoek rapport	TNO/MEP
5.12	Fax Kort verslag resultaten onderzoek naar luchtverontreinigingen en gedeponeerd stof in Enschede	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.13	Logboek coördinatie gevaarlijke stoffen 16 mei	TNO/MEP
5.14	Fax resultaten analyse tweede luchtstofmonster	hoofd IEM (RIVM/MOD)
5.15	Voorlopig verslag vergaderingen rampenstaf Enschede	Enschede
5.16	Fax Voorlopige resultaten asbestonderzoek Enschede	TNO/MEP
5.17	Asbestonderzoeksrapport visuele inspectie	SGS Laboratory Services
5.18	Fax aan secretaris werkgroep Enschede betreft overgang contracten ASPAR en SGS	Voorzitter BOT-mi
5.19	Opdrachtverlening aan SGS	hiMH
5.20	Onderzoek naar de betrokkenheid van radioactieve stoffen bij de ramp Enschede	Medewerker IMH Zuid-West
5.21	Journal Nazorgtraject Enschede	Coördinator IMH, inspecteur Medische Milieuzaken
5.22	Eerste tussenrapportage van de resultaten metingen luchtstof- en veegmonsters, 22 mei	RIVM/MOD
5.23	Opdrachtverlening aan TNO/MEP	Pln hiMH
5.24	Overzicht metingen 23 mei aan voorzitter BOT-mi	RIVM/MOD
5.25	Verslag vergadering rijksinspecties aan plv hiMH	coördinator IMH, inspecteur Medische Milieuzaken
5.25b	Fax Overzicht gestort puin	Bouw- en Milieudienst Enschede
5.25c	Stand van zaken ruiming rampterrein, plan van aanpak ruimen/saneren opgesteld door Search BV	Bouw- en Milieudienst Enschede
5.26	Bijdrage VROM 2e brief BZK aan TK versie 0.3	VROM

Nummer	Titel/Onderwerp	Schrijver
5.27	Verslag gesprek arbeidsinspectie over plan van aanpak ruimen/saneren rampterrein	Coördinator IMH
5.27b	Commentaar op plan van aanpak ruimen/saneren	Coördinator IMH
5.28	Aanvullende rapportage inzake de analyse van veeg- en grasmonsters 30 mei	RIVM/MOD
5.29	Fax Toezending resultaten dioxineanalyse	Hoofd RIVM/MOD
5.30	Rapport nr. 630830 001. Eerste rapportage over stoffen in bloed en urine, Gezondheidsonderzoek Vuurwerkkramp Enschede	RIVM
5.31	Eerste rapportage Gezondheidsonderzoek Enschede, deelonderzoek (geestelijke) gezondheid van de bewoners, passanten en hulpverleners van de vuurwerkkramp in Enschede	Instituut voor Psychotrauma
5.32	LCI-0172 Verslagen en Logboek Arbeidsinspectie	Arbeidsinspectie
5.33	Fax Overzicht meetrapportages RIVM/MOD	Hoofd RIVM/MOD
5.34	Memo betreffende reinwatervoorraad	IMH-Oost
5.35	LCI-0210 Logboek Coördinatiepunt Brandweer	Brandweer
5.36	Extra nieuwsbrieven Politie Twente	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.37	Extra nieuwsbrief bijlage RIVM-onderzoek	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.38	Extra nieuwsbrieven Politie Twente 22 mei + brief van arbeidsinspectie betreffende werken met pbm in binnengebied	Stafafdeling Communicatie politie Twente
5.39	Logboek regionale brandweer	Brandweer
5.40	Rapport controle metingen asbestvezels	TNO/MEP
5.41	Memo Overdracht coördinatie asbesttaken	TNO/MEP
5.42	Luchtmeting naar concentratie asbestvezels 4 aug	SEARCH BV
5.43	Luchtmeting naar concentratie asbestvezels 13/06	SEARCH BV
5.44	LCI 1131: Logboek Medisch Leider Rampterrein	GGD Twente
5.45	Concept interviewverslag IGZ: Medisch Milieukundige	

Samenstelling

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Inspectie Brandweerzorg en Rampenbestrijding

Productiebegeleiding

Directie Voorlichting en Communicatie
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ontwerp omslag

Grafisch Buro van Erkelens, Den Haag

Zetwerk

Aeroset, Rijswijk

Druk

Drukkerij De Bink bv, Leiden

Bestelwijze

Deze publicatie is schriftelijk te bestellen bij het
Logistiek Centrum Brandweer
Chroomstraat 151
2718 RJ Zoetermeer
Fax 079 361 49 86
Bestelnummer 7610016056
Prijs fl. 10,- inclusief verzendkosten

Januari 2001
210311